

№1 қаңтар
январь

2020 (20)

ZIAT

**Алпысбай
Дүйсембайұлын
мерейтоймен
құттықтаймыз!**

60 жас

Редактор бағаны

Елбасымыз Н.Ә. Назарбаев «Қазақстан жолы - 2050»: бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» Жолдауында: «Біз үшін болашағымызға бағдар ететін, ұлтты ұйыстырып, ұлы мақсаттарға жетелейтін идея бар. Ол – Мәңгілік Ел идеясы» деп, халқымызды алда күтіп тұрған асқар асуларды, төтенше маңызды мақсат-міндеттерді атап көрсетіп берген еді. Осы Жолдауда Қазақстан Республикасындағы білім беру мәселесін айрықша атап көрсетіп (Қазақстан жолы – 2050. 4 бағыт. БІЛІМ ЖӘНЕ КӘСІБИ МАШЫҚ - ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНІҢ, КАДР ДАЯРЛАУ МЕН ҚАЙТА ДАЯРЛАУДЫҢ НЕГІЗГІ БАҒДАРЫ/Біздің жұмыстарымыздың білім беру саласындағы басымдықтары), бұл салаға жаңашылдық енгізіп, түрліше реформалауды баса айтып көрсеткен.

Кез-келген мемлекеттің болашағы оның білім және ғылым деңгейінің қаншалықты дамуына тікелей байланысты. «Ел болам десек - бесігінді түзе» деп ұлы Мұхаң айтқандай, осы күні өсіп-жетіліп келе жатқан жас жеткіншектерге, оқушылар мен студенттерге білім берудің соңы тәсілдерін қолданып, олардың қоғамда толық азамат болып қалыптасуына ықпал ете білу керектігі күн тәртібінен түспеген мәселе.

Осы орайда «ZIAT» ғылыми-әдістемелік орталығы» ЖШС 2016 жылдың мамыр айынан бастап шығаратын «ZIAT» ғылыми-әдістемелік журналы білім беру және ғылым кеңістігіндегі инновациялық жаңалықтарды және педагогтар, студенттер, оқушылар мен мектепке дейінгі жастағы бүлдіршіндердің ғылыми-танымдық еңбектерін жариялап отырмақ. Журналдың негізгі міндеті: оқушылар, студенттер және ұстаздардың түрлі тақырып бойынша жазған еңбектерін көпшілік назарына ұсыну, мұғалімдерге білікті педагог ретінде қалыптасуға жәрдемдесу, ғылымдағы әр деңгейдің арасында қарым-қатынасты нығайтуға әрекет ету. Журнал мектепке дейінгі мекемелерден бастап жоғары оқу орындарына дейінгі аралықтағы мәселелерді қамтиды.

ZIAT Ғылыми-әдістемелік журнал Научно-методический журнал

**№1 (20)
январь 2020**

Құрылтайшы/Учредитель
"ZIAT" Ғылыми-әдістемелік орталығы
Научно-методический центр "ZIAT"

***

"ZIAT" журналы 2016 жылы 25 мамырда
Қазақстан Республикасы Мәдениет және
Ақпарат министрлігінде тіркеліп,
№16000-Ж куәлігі берілген.
Журнал "ZIAT"
зарегистрован 25 мая 2016г
в министерстве Культуры и информации
Республики Казахстан и выдано
свидетельство №16000-Ж.
ISSN: 2617-1937

***

Журнал Қазақстан Республикасының
мерзімді баспасөз тізіміне енгізілген.
МББ индексі 74926.
Журнал включен в список
периодических изданий
Республики Казахстан.
Индекс ППИ 74926.

***

Шығу жиілігі: Жылына 6 рет шығады
Мақалалар қазақ, орыс, ағылшын
тілдерінде басылады.
Периодичность:
Выходит 6 раз в год,
материалы публикуются на
казахском, русском, английском языках.

***

Адрес редакции:
010000

г.Нур-Султан,
ул. Иманова 50

E-mail:
ziat.journal@mail.ru

Сайт:
www.centeroir.kz

***

Журналды редакциядан
сатып алуға болады.
Жазыламын деушілер
жоғарыдағы мекен-жайға
хабарласа алады.

***

Таралымы/Тираж
1000

Редактор/ редактор:

Сергазинова А.К.

Редактор орынбасары/Зам.редактора

Идрисов Б.Ш.

Беттеуші-дизайнер/Дизайн, верстка

Кимашева Г.Е.

Редакциялық алқа/Редакционный совет:

Жұманова Б.К. – ""ZIAT" ҒӨО-ғы" ЖШС директоры
Урынбасарова Э.А. – п.ғ.д., профессор

Орынбаев А. А. – п.ғ.к.,

ҚР білім беру ісінің құрметті қызметкері,

ҚазҰЖҒА корреспондент-мүшесі

Төрекұлова Д. М. – э.ғ.д., профессор,
ҚазҚЭЖХСУ "Менеджмент" кафедрасының меңгерушісі

Төрекұлова Ә. Н. – PhD докторы,

""ZIAT" ҒӨО-ғы" ЖШС ғылыми қызметкері

Үмбетпаева С. К. – жоғары категориялы ұстаз,
РФ-ның еңбек сіңірген қызметкері, Ресей құрметті ұстазы

Баймағамбет О.А. – педагог-әдіскер

***

Жуманова Б.К. – директор ТОО "НМЦ "ZIAT""

Урунбасарова Э.А – д.п.н., профессор

Орынбаев А. А. – к.п.н.,

Почетный работник образования РК,

член-корреспондент КазНАЕН РК

Турекулова Д.М – д.э.н., профессор,
зав. кафедрой "Менеджмент" КазУЭФимТ

Турекулова А.Н - доктор PhD,

научный сотрудник ТОО "НМЦ "ZIAT""

Үмбетпаева С.К – учитель высшей категории,
Заслуженный работник РФ, Почетный учитель России

Баймағамбет О.А – педагог - методист

МАЗМҰНЫ - СОДЕРЖАНИЕ

Құттықтау/Поздравления

Алпысбай Дүйсембайұлын 60 жас мерейтойымен құттықтау тілегі.....	5

Педагогикалық тәжірибе/Педагогический опыт

Абуова Г.А. Қосу мен азайтуды үйренеміз.....	6
Айтқалиева А.М. Ойыншықтар.....	8
Бектенова Ж.Ж. Кукутикилермен көңілді саяхат!.....	11
Бердығалиева Г.М. Сиқырлы дыбыстар әлемінде.....	15
Бұсұрманова М.Б. Сиқырлы бояулар.....	17
Дюсембаева Р.М. Праздники.....	20
Енсененова Н.Ш. Ана өмір шуағы!.....	23
Жданова С.В. Мама в жизни каждого из нас.....	28
Жумабаева А.Р. Батылдық пен табандылық.....	32
Калабаева Г.Д. Ә.Кекілбайұлының өмірі мен шығармашылығымен таныстыру.....	35
Калыбекова Э.Б. Тілге құрмет, елге құрмет.....	39
Кенжебаева К.М. Өткелдерді салу.....	41
Кокаева И.А. Жыл құстары мен қыстап қалатын құстар.....	45
Куатова Н.О. Ертегілер еліне саяхат.....	49
Кукыбаева Д.Г. Методическая разработка по проведению практических занятий по дисциплине «Иностранный язык» (уровень В1) для студентов всех специальностей.....	51
Құралбекова А.Б. Менің сыныптасым.....	53
Мордасова Л.Н. Какие функции выполняет нервная система.....	56
Нурмаганбетова А.М. Ғасырдың ғажап азаматы – Н. Назарбаев.....	60
Орысбаева А.Қ., Нұрмұханова А.Н. Жаңа жыл әлемді шарлайды!.....	63
Павленко Е.В. Арифметическая прогрессия.....	66
Сахиев М.А. Последовательное и параллельное соединение проводников.....	70
Сәлім А.Қ. Ғажайып математика.....	73
Смагулова Д.С. Методическая разработка по проведению практических занятий по дисциплине «Иностранный язык» (уровень В1) для студентов всех специальностей.....	76
Смағұл М.Б. Егер сау болғын келсе!.....	79
Султанова Г.А. Разработка технологической карты при изготовлении входной двери.....	82
Тореханова Е.В. Игровые задания с мячом.....	86
Фомичева М.В. Entertainment. Speaking.....	89
Шакубаева К.А. Осень. Перелетные птицы.....	93

Ғылыми ізденістер/Научное обозрение

Абдинова Н.Р., Жанакоева Н.Н. Особенности технологии принятия управленческих решений в предпринимательской деятельности.....	96
Абдрахманова И.Т., Тлепова С.А. Жастар жылының жалғасы.....	98
Айдархан А.Б., Саймагамбетова Г.А. Вопросы развития компаний - веб-студий на рынке Казахстана	99
Бекинов Н.Б., Қалдығожин Д.Қ. Анализ правового сопровождения сфере автомобильных дорог через призму антикоррупционной политики.....	101
Бикташева Р.В. Вопросы воспитания, нравственности и права сквозь призму знаний казахского просветителя Абая.....	104
Досымбек Д.С., Турекулова Д.М. Управление конфликтами в здравоохранении.....	107
Елешева Ж.Н. Мамандығым-мактанышым.....	110
Исмагулова И.В. Мотивация как основной компонент учебной деятельности младших школьников в условиях обновления образования».....	112
Кайнарова А.Р., Рахымханова К.Б. Использование «LEGO» - конструирования в развитии познавательных интересов у детей дошкольного возраста.....	115
Конакбаева Ж.К., Мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық қабілеттерін тәжірибелік-зерттеу қызметі арқылы қалыптастыру.....	117
Кумаров Е.Е., Саймагамбетова Г.А. Актуальные вопросы определения аутсорсинг.....	120
Оспанова Д.Б., Джумадилиндинова Ж.С. Креативность как фактор развития речевой деятельности студентов-казахов неязыковых факультетов на занятиях русского языка.....	124
Пиксайкина Л.Ю. Развитие связной речи младших школьников.....	127
Салина Н.А. Состав и ценность молока, как основного продукта питания.....	130
Урезкова Ж.Н. Инклюзивті білім беру қажеттілігі.....	133

Шығармашылық мүйісі/Уголок творчества

«Күншуақ» бөбекжай-бақша тәрбиеленушілерінің шығармашылық жұмыстары.....	136
Зейнуллина Малика. Менің Қазақстаным.....	140
Косман Аяжан. Менің Қазақстаным.....	140
Сағадат Аяулым. Егер мен президент болсам.....	141
Сағадат Ботагөз. Егер мен президент болсам.....	142

Құттықтаймыз!

2020 жылдың қаңтар айында профессор, заң ғылымдарының докторы Алпысбай Дүйсембайұлы 60 жасқа толды.

Алпысбай Дүйсембайұлының ерекше қасиеті - бұл өз жұмысына деген көңілі, педагогтың ерекше таланты, ал оның барлық кәсіби тәжірибесі - бұл жаңа деңгейдегі сапалы кадрларды дайындауда нақты көмегі.

Алпысбай Дүйсембайұлының өмір жолы мен ұстанымы, оның пәнді терең білуі, оның табандылығы мен мақсаткерлігі бір нәрсеге бағытталған – ол адамға, еліне пайдалы болу.

Кемел жасы 60-тың орны мүлдем ерекше. Ағалық ардақты асудан асып, ақсақалдық мерейлі кезеңге көтерілер бұл шақтың тал түс аталуы бекер емес.

Бұл жылдар сіздің қоғамдық және жемісті еңбегіңіздің нағыз кемеліне келген кезең болды.

Сіздің жоғары кәсібилігіңіздің арқасында сіз көптеген жоғары білікті мамандарды дайындадыңыз. Сізді жауапты, адал әріптес ретінде біледі.

Өз еңбек жолыңызда талай белеске шығып, ұжымның және достарыңыздың құрметіне бөлендіңіз.

Осы атаулы күні Сізге зор денсаулық, ұзақ ғұмыр, еңбекте тың табыстар мен өмірдің асқақ абыройын тілейміз!

Шаңырағыңызда береке - бірлік, ырыс-ынтымақ бола берсін!

Сізді адам өмірінің айтулы белесі – 60 жасқа толу мерейтойыңызбен құттықтаймыз!

Поздравляем!

Қосу мен азайтуды үйренеміз

Абуова Гульдана Абилсейтовна, тәрбиешісі

«Орал қаласы әкімдігі Орал қаласының білім беру бөлімінің №34 «Балбұлақ» бөбекжай» МКҚК

Білім беру саласы: «Таным»

Бөлімі: Қарапайым математикалық ұғымдарын қалыптастыру.

Тақырыбы: Қосу мен азайтуды үйренеміз.

Мақсаты: Балаларға қосумен азайту таңбаларымен таныстырамын. Қосумен азайтуды қалай есептеп, орындау керек екенін түсіндірем. Көрнекілік негізінде қарапайым мысалдар мен тапсырмаларды шешу. Математика пәніне қызығушылығын арттыру.

Әдіс-тәсілдері: түсіндіру, әңгімелеу, көрсету, ойын, сұрақ-жауап, логикалық тапсырма, топтық жұмыс.

Көрнекіліктер: Интерактивті тақта, есептер, сандар, ойындар, логикалық сұрақтар, дәптер мен жұмыс т.б.

Сабақтың барысы

I Ұйымдастыру кезені

Шаттық шеңбер

Бақыт толы шеңберге
Шаттық толы шеңберге
Қол ұстасып, келдік біз
Жандостармыз енді біз.

Логикалық тапсырмалар: Сұрақ- жауап

1. Қорада тұр 2 балапан
Дала да жүр 3 балапан
Барлығы неше балапан (5)

2. Кезекті бір жануар
Үстінде 2 тауы бар.

3. Оң жағында 5 сарбаз
Сол жағында 5 сарбаз
Болады барлығы неше сарбаз (10)

4. Екі сиырдың мүйізі қанша?

5. Бір мысықтың аяғы қанша?

6. Бес қойдың басы нешеу?

7. Үш адамның қолы нешеу?

II Сабақтың мақсатымен таныстыру.

Өткен тақырып бойынша ұшақ ойыны арқылы қайталау.

Жаңа сабақ

1) Есептерді суреттер арқылы таныстыру.

3 торғайға 1 торғай келіп қосылды, барлығы неше торғай болды?

3 торғайдан 2 торғай ұшып кетті неше торғай қалды?

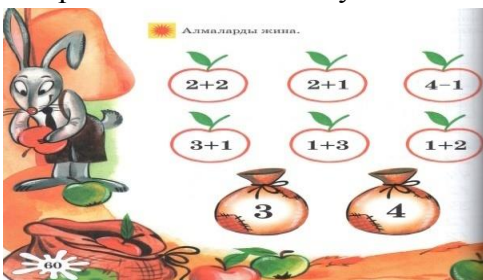
$$\square - \square = \square$$

2) Дәптермен жұмыс

3) Сергіту сәті. Физминутка

Жеке тапсырма. Қоянға алмаларды қапшыққа жинауға көмектесеміз.

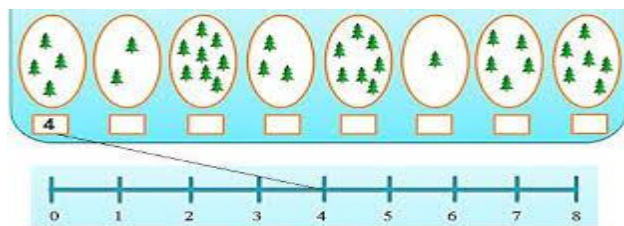

4) Тақтамен жұмыс. Шапалақ ойыны ойланда тап. Есептердің жауабын табу.

Қорытынды: топтық жұмыс. Суреттегі шыршаларды санап, санын жазып, минзир арқылы сансаулесіне қосу. Шыршаға 10 саны шығатын есептерді табып, жапсыру.

«Біз не білдік?»

Тәрбиеші оқушылардан Қосу мен азайту туралы толық түсінгендерін сұрайды. Балалар жаңа сабақ бойынша түсінше өздерін бағдаршам арқылы бағалайды.

Мадақтау.

Ойыншықтар

Айтқалиева Агерке Мақсотқызы, тәрбиеші

«Орал қаласы әкімдігі Орал қаласының білім беру бөлімінің №34 «Балбұлақ» бөбекжайы» МКҚК

Білім беру саласы: «Коммуникация»

Ұйымдастырылған оқу қызметі: Сөйлеуді дамыту

Тақырыбы: «Ойыншықтар»

Мақсат-міндеттері:

- Сүйікті ойыншықтары туралы әңгіме құрауға үйрету. Ойыншықтардың атын, түсін және қандай заттан жасалғанын, жекеше, көпше атауларын білуге үйреу.
- Балаларды сөзді анық айтып, дұрыс сйлей білуге баулу, сөздік қорын дамыту. Саусақ маторикасын жаттықтыру, шығармашылық қабілеттерін шыңдау.
- Ойыншықтармен қалай ойнау керектігін түсіндіріп, ұқыптылыққа, әдептілікке тәрбиелеу.

Көрнекіліктер: Айгерім қуыршақ кейіпкер, ойыншықтар, Логикалық ойын: «Моншақтар тізбегі», «Көйлек жамау», дүкенші

Әдіс-тәсілдер: көрсету, түсіндіру, сұрақ-жауап, әңгімелеу, ойын

Алдын-ала жүргізілетін жұмыс: Сюжетті-рөлді ойын: «Дүкенші» ойынын ойнату.

Оқу қызмет түрлері	Тәрбиешінің қызметі	Балалардың қызметі
Мотивациялық қозғаушы:	-Сәлеметсіздер ме!? Үлкенге де сіз, Кішіге де сіз, Үлкендерді құрметтеп, бас иеміз біз!	-Сәлеметсіз бе! Балалар келген қонақтармен амандасады.
Іздену ұйымдастырушы	- Ғажайып сәт: Қуыршақ Әйгерім қонаққа келеді. <i>Қуыршақ Әйгерім:</i> -Сәлеметсіздер ме, достарым! Қалдерің қалай!? Мені таныдыңдар ма? <i>Қуыршақ Әйгерім:</i> -Дұрыс, мен қуыршақ Әйгеріммін! Дүкеншінің сөресінде тұрып, шаршап кеттім. Сендер де менің дүкеніме келмей кеттіңдер. Содан достарым сендерді сағынып, қашып кеттім. Мен сендерге құр қол келмедім. Сиқырлы қорапша алып келдім. Дидактикалық ойын: «Ғажайып қорапша» Шарты: Ортада ғажайып қорапша тұрады. Ішінен ойыншықтар шығып, балалар жеке-жеке сипаттама береді. -Балалар осылардың барлығын жалпы қалай атаймыз? - Дұрыс айтасыңдар, балалар ойыншықтар әртүрлі заттардан жасалады екен. Машина ол қатты, пластмасса материалынан жасалады. Қуыршақ – жұмсақ. Ол матадан тігілген. Ал доп болса, жеңіл секіреді, резеңке материалынан жасалынған. -Қуыршақ рахмет саған, сенің көмегің арқылы балалар ойыншықтармен танысты. Енді саған арнап, «Қуыршақтар» әнін шырқап береміз, қабыл ал. Сергіту сәті: «Қуыршақтар» Біздерде бар қуыршақ, Бұзау, қозы, құлыншақ, Ойыншықтар тыңдайды.	Балалар қуанады. -Сәлеметсіз бе! Жақсы! -Иә, қуыршақ. -Алақай! Балалар қуаныш сезімдерін білдіреді. Балалар қолдарына ойыншықтарын алып, сипаттама береді. -Мынау- машина, ол жүреді. -Мынау-қуыршақ, қуыршақ жұмсақ -Ойыншықтар деп атаймыз Балалар зейін қойып тыңдап, ойыншықтар туралы мәлімет алады.

	Әмір беріп бұйырсақ Ойыншықтар тыңдайды Айтқаныңнан шықпайды Ал қозы мен құлыншақ Ұйықта десе ұқпайды. Тыңдамайды ұрысса, Осылары дұрыс па? Тентектігін қоймаса Тұрғызамын бұрышқа. -Айгерім қуыршақ біздің балалар саған арнап, әдемі көйлектерді жамап береді. Логикалық ойын: «Қуыршаққа арналған сыйлық» Шарты: Балалар 2 топқа бөлінеді. 1 топ. Бала санына қарай, көйлектер таратылады. Балалар түрлі-түсті пішіндерді түстеріне сәйкес көйлектерге орналастырып, жамайды. 2 топ. Ортаға боялған рошките мен ленталар беріледі. Лентаны рошките өткізіп, моншақ дайындайды. Қимылды ойын: «Көңілді доптар» Шарты: ортаға доптар шашылады. Балалар әуенмен доптарды түстеріне сәйкес ыдыстарға салады.	Әуенмен балалар әнді шырқап, экранға қарап ұимылдар жасайды. Әйгерім қуыршақпен бірге би билеп, көңілдерін көтереді. Балалар пішіндерді атап, түстерін тауып, көйлекті жамайды. Лентаны рошките өткізіп, моншақ дайындайды. Сыйлықтарын қуыршаққа сыйлайды Түрлі-түсті доптарды түстеріне сәйкес себеттерге салады.
Рефлексивті- коррекциялаушы:	Дүкенші келеді: Әйгерім қуыршақ сен қайда жүрсің, сені таба алмай жүрмін. Қуыршақ Әйгерім қоштасып, дүкенші алып кетеді. -Балалар бізге қонаққа кім келді? -Айгерім қуыршақ қайдан келді? -Бізге не алып келді? Бәрекелді, балалар, сендер қандай ақылдысыңдар! Менің сендерге сыйлығым бар. <i>Балалар ойыншықтар бейнеленген печеньелер таратылады.</i> -Келген қонақтармен қоштасайық!?	Балалар Айгерім қуыршақпен қимай қоштасады. -Бізге қонаққа Айгерім қуыршақ келді. -Дүкеннен келді -Ойыншықтар, машина, аю, т.б. -Рахмет Ақерке Мақсотқызы! -Сау болыңыздар!

Күтілетін нәтиже:

Нені біледі: Балалар әртүрлі ойыншықтарға сипаттама бере алады;

Қандай түсініктерді игерді: Ойыншықтарды ұқыпты күтіп ұстау керектігін игерді

Меңгерген дағдылары мен іскерліктері: Дыбыстарды дұрыс айту дағдысын меңгерді.

Оқу барысындағы көрініс

Кукутикилермен көңілді саяхат!

Бектенова Жанаргуль Жардемовна, ағылшын тілі мұғалімі

«Орал қаласы әкімдігі Орал қаласының білім беру бөлімінің №34 «Балбұлақ» бөбекжай» МКҚК

Ұйымдастырылған ашық оқу қызметінің технологиялық картасы.

Күні, айы, жылы: 30.10.2019 жыл

Білім саласы: Таным, коммуникация, шығармашылық.

Бөлімі : Қарапайым математика, сөйлеуді дамыту, жапсыру.

Тақырыбы : Кукутикилермен көңілді саяхат!

Мақсаты: Балаларды қоршаған ортаға бейімдеуертегілер туралы түсініктерін қалыптастырып, ертегіге қызығушылықтарын арттыру, нұсқау бойынша тапсырмаларды орындауға үйрету. Танымдылық қабілетін дамыту. Қарым - қатынасқа түсу мен топпен жұмыс жасауға үйрету.

Әдіс- тәсілдері: Сұрақ –жауап, ойын, слайд, геометриялық пішіндер, ұжымдық жұмыс, квиллинг әдісі, кукольный театр

Қажетті құрал – жабдықтар: интерактивті тақта, «Үйшік» ертегісінің суреттері, фетрадан жасалған пішіндер.

Оқу кезеңдері	Мұғалімнің қызметі	Балалардың іс-әрекеті
Себепті қызығушылығын ояту кезеңі	Сәлеметсіңдер ме менің кішкентай ақылшыларым! Мен сендерді көргеніме өте қуаныштымын! Қане, бәріміз қонақтармен үш тілде амандасайықшы! Сәлеметсіздерме! Здравствуйте! Good morning, good morning, Good morning to you! Good morning, good morning, We are glad to see you!	Балалар үш тілде амандасады Good morning, good morning good morning to you, Good morning, good morning I am glad to see you!
Ұйымдастыршылық ізденіс кезеңі	-Балалар, мен сіздерге жақсы көңіл -күй сыйлап, қызықты ойын ойнағым келіп тұр. Дайынсыздар ма? «Көңілді доп» ойыны -Сүйікті түсің қандай? -Бүгін аптаның қай күні? -Бір жылда неше мезгіл бар? -Неше жастасың? -Қандай ертегілерді білесің? - Сүйікті ойыншығың қандай? - Топтың аты қалай аталады? -Біздің балабақша қалай аталады? Осы мезетте теректің артынан сыбырлаған дыбыс естіледі. «Ғажайып сәт» Теректің артында тығылып тұрған кукутикилер көңілді музыкамен шығады. -Ой, көңілді қуыршақтар келіп қалды ғой. Қош келдіңіздер! - Hello, everybody! How are you my little friends? -Hello, good! -I want to sing a song and dancing, are you ready? Let's go! Song 'Hello' Hello, hello Hello, how are you? Chorus: I'm good I'm great I'm wonderful Hello, hello Hello, how are you? Chorus: I'm tired I'm hungry I'm not so good Кукутики 1 (Гүлдана): - Неткен ғажап,	-Иә, дайынбыз! Балалар сұрақтарға жауап береді Балалар елең ете қалады. Кукутикимен амандасады -Иә -Шалқан, Бауырсақ, Жеті лақ, Үйшік т.б. -Әрине.

	балалар ағылшын тілін біледі екен ғой. Біздерөзімізбен бірге көптеген тапсырмалар алып келдік. Қане, бірге орындайық! <i>1-тапсырма. «Ертегілер елінде...!»</i> Кукутики² (Жанаргуль): - Балалар, сендер ертегіні жақсы көресіңдер ме? -Қандай ертегілерді білесіңдер? -Өте тамаша! Мен сендердің ағылшын тілін білетіңдеріңді байқап қалдым. Мен сендердің қатысуларыңмен ағылшын тілінде ертегі тамашалағым келіп тұр. Осы тілегімді орындайсыңдар ма? Ағылшын тілінде «The little house in a wood», (Үйшік) ертегісі Балалар ағылшын тілінде ертегі қойылымын көрсетеді. One upon a time there lived a little mouse. It has a little house. Айша-I'm a mouse. This is my house. Рамазан-tuk - yuk! Who are you? -I'm a mouse. And, who are you? -I'm a frog. May I live with you? -Yes, come on! -tuk - yuk! Who are you? -I'm a mouse. I'm a frog.And, who are you? Егор-I'm a cock. May I live with you? -Yes, please! -tuk - yuk! Who are you? -I'm a mouse. I'm a frog. I'm a cock. And, who are you? Айым-I'm a hare. May I live with you? -Yes, yes! -tuk - yuk! Who are you? -I'm a mouse.I'm a frog.I'm a cock. And, who are you? Диас-I'm a wolf. May I live with you? -Yes, yes! -tuk - yuk! Who are you? -I'm a mouse.I'm a frog.I'm a cock.-I'm a hare.I'm a wolf And, who are you? Жантөое-I'm a bear. May I live with you? -Yes,come on! -tuk - yuk! Who are you? -I'm a mouse.I'm a frog.I'm a cock.-I'm a hare.-I'm a bear. And, who are you? Инабат-I'm a fox. May I live with you? -All: No, no, go away, go away! Кукутики² (Жанаргуль): -Жарайсыңдар, балалар! Маған өте ұнады. Кукутики 1 (Гүлдана): - Балалар, мен де	-Иә 3 алма 2 алмұрт 6 торғай 3 балапан 4 қоян Балалар үш тілде санап береді.

	сендердің логикалық ойлау қабілеттерінді тексергім келіп тұрмын. Дайынсыңдар ма? <i>2-Тапсырма. «Ойлан, тап!»</i> Мақсаты: Логикалық сұрақтар қою арқылы балалардың түсініктерін жалғастыру Шарты: балалар берілген сұрақтардың шешімін тауып, жұмыртқаларды орналастыру керек. Табакта бір алма, Қолымда екі алма. Барлығын қосқанда, Шығады неше алма ? Үш алмұрттың біреуін, Досың сұрап алады. Айтшы сонда нешеуі, Өз қолыңда қалады? Ағашта төрт торғай бар еді, оған екі торғай ұшып келді. Ағашта неше торғай болды? Қоршаудың астында қанша балапан жасырылған? Неше қоян жасырынып отыр? Жұмыртқаларды санату. 1-One 2-Two 3-Three 4-Four 5-Five 6-Six 7-Seven 8-Eight 9-Nine 10-ten - Жаксы, рахмет сендерге! Сергіту сәті. (ағылшын тілінде) -I'm very tired. And you? -Yes, we're too. -Now, let's doing physical training. If you're happy,happy, clap your hands (3 times) If you're angry, angry stamp your feet(3 times) If you're sleeping, sleeping take enough, (3 times) If you're dancing, dancing let's smile, (3 times) <i>3- Тапсырма. «Көңілді пішіндер»</i> Мақсаты: пішіндер туралы түсініктерін жалғастыру Шарты: Балалар пішіндердің киімін киіп музыкамен билей жүріп өз пішіндерін табады. Және қалған балалар пішіндердің түстерін табады. Балалар пішіндердің ағылшын тіліндегі аудармасын айтады.	

	Дөңгелек-circle Шаршы-square Сопақша-oval Үшбұрыш-triangle 4 – тапсырма. «Шебер саусақтар» Квиллинг әдісімен Мақсаты: Балаларды топтасып жұыстануға үйрету. Шарты: түрлі-түсті қағаздарды қолдана отырып, кукутикилерге сыйлықтар жасау.	
Оқу қызметін бағалау кезеңі	Кукутикилер: -Достар, сендерге көп рахмет! Өте ақылды, білімді екенсіңдер! Сау болыңыздар! До свидания! Good bye!	Сау болыңыздар!

Күтілетін нәтиже:

Біледі: Үйшік ертегісін ағылшын тілінде айта біледі

Түсінеді: Логикалық есептерді шығарып түсіне біледі

Қолданады: Ұжымдық жұмыстарды жасай алады.

Сиқырлы дыбыстар әлемінде

Бердығалиева Гульназ Мерамовна, II санатты саз жетекшісі
«Орал қаласы әкімдігі Орал қаласының білім беру бөлімінің №34
«Балбұлақ» бөбекжай» МКҚК

Мақсаты: Балаларды шулы және музыкалық дыбыстарды ажырата білуге үйрету; дыбыстың шулы, музыкалық болып бөлінуін түсіндіру; музыкалық дыбысты орындауға үйрету; ән айту ережесін сақтап, хормен ән айту ерекшеліктерін түсіндіру.

Көрнекіліктер: компьютер, ұнтаспа, фортепиано, шулы дыбыстары бар диск. Пьесалар: С. Прокофьева «Три подружки», песня Г.А.Струве «Музыка», Аю, қоян, машинаның суреттері бар карточкалар. Слайдтар «Ән айтушы балалар», «балерина», «Нота сызығы», музыкалық терминдер «тембр», «форте», «пиано».

I. Ұйымдастырушылық ізденіс.

Саз залына балалар музыка әуенімен келіп, орындықтарына отырады. Музыка әуені бойынша амандасады.

Саз жетекші: Саламатсыздар ма балалар?

Балалар: Саламатсызба.

Саз жетекші: Балалар бүгін біздер әдемі, ғажайып дыбыстардың әлеміне енетін боламыз. Бұл дыбыстарды балалар біздер қолымызбен ұстай алмаймыз. Сонымен қатар

оларды біздер мына үстел үстіне де қоя алмаймыз. Бірақ ол дыбыстар біздің айналамызда бар. Олар сыңғырлайды, тарсылдайды, шулайды, ызыңдайды.

II. Негізгі бөлім.

Саз жетекші: Ол дыстарды көрмесек те біз оларды ести отырып не туралы айтып жатырғанын, қай жерден шығып жатырғанын білуімізге болады. Бұл дыбыстардың барлығы да біздерге таныс.

Казір мен сендерге ұнтаспадан осы дыбыстарды тыңдатамын, ал сендер ненің дыбысы екенін көз алдарына елестетесіңдер (*мысалы: ыдыстардың дыбысы, краннан ағып жатырған су, есіктің сықыры, жаңбырдың жауғаны, қардың үстімен келе жатырған адам, машинаның дыбысы т.с.с*)

Саз жетекші: Балалар қандай дыбыстар шығып жатыр айтыңыздаршы.

Айналамыздағы дыбыстардың барлығын екіге бөлеміз. Шулы дыбыстар және музыкалық дыбыстар. Шулы дыбыстар деп атынан айтып тұрғандай шулайтын дыбыстарды айтады, ал музыкалық деп атынан айтып тұрғандай ол дыбыстан әдемі әуен шығады. Оның белгілі бір биіктіктері болады.

Саз жетекші: Шулы дыбыстар мен музыкалық дыбыстардың айырмашылықтарын экраннан қарап көрейік.

Слайд «Шулы және музыкалық дыбыстар»

Саз жетекші: Музыкалық дыбыстарды біздер әндетеміз, (ән салып тұрған баланы суретін көрсету), музыкалық аспапта ойнай аламыз (музыкалық аспапта орындаушының суреті), музыкалық дыбыстарға біздер билей аламыз. (бишінің суретін көрсету), нотамен жаза да аламыз (ноталарды көрсету).

Музыкалық дыбыстар қатты және жай(тыныш) айтылады.

- *f* **ФОРТЕ** – қатты
- *p* **ПИАНО** – жай

Балалар біздер осы сөздерге дауыстарымызды жаттықтырып форте және пианода айтып көрейікші.

Дауыс жаттықтыру: Кәне «Біз ән айтамыз деп» көтеріңкі дауыспен айтып көрейік немесе жай тыныш қана орындап көрейік.

Ән Айту: Біздің оркестр

Балалар жаңа ғана біздер музыкалық дыбыстармен әндеттік, енді шулы дыбыстарды пайдаланып, сендермен бірге ойын ретінде ертегі құрайық.

Ойын:

Ерте ерте ертеде бір Микки есімді тышқан болыпты, ол өзінің қысқы азықтарын дайындап жүретін (барабанды саусақтарымен ақырын ұру).

Кейін ол қыста тоңып қалмау үшін өзінің жылы ұясын сала бастады (пакетті шытырлату).

Міне қыс та келіп жетті, жерге алғашқы әп-әдемі, аппақ ұлпақарлар түсе бастады (металлофонда ойнау). Микки өзінің жылы ұясына тығылып тәп-тәтті жаңғақтары мен арпа бидайларын жеп отыра берді (қарындашпен бокалдың ішін ұру). Бірақ күндердің бірінде ол орман жидектерінің дәмін татып көргісі келді. Өзінің жылы ұясынан шығып тәттілерін

іздеуге аттанады. Айнала аппақ ұлпақар, Микки кіп-кішкене аяқтарымен жүгіре жөнелді (қоңырауда ойнау).

Орман жануарларының дыбыстарынан шошып кеткен Микки кенет тоқтап қалып тоқ-тоқ еткен бір дыбысты естіп қалады. Ол тоқылдақ екен, ағаштың ішінен өзінің қорегін алып жатқан болатын (ағаш қасықтарды бір-біріне ұру).

Ол дыбыстан да қатты үркіген Микки одан да тездете жүгіре жөнелді (қоңырау дыбысы). Орман ішінен қанаттарын қаққан жапалақтардың да дыбыстары Миккидің құлағына келіп жатты (орамалды желпіп қағу). Осы дыбыстардан қатты үркіген Микки көзін қатты қысып алып, мұзды сырғанақпен жоғарыдан төменге қалай домалай жөнелді (металлофон дыбысы). Домалап-домалап бір төмпешіктің қасына тоқтап қалды. Көзін ашып қараса ол өзінің досы Минни екен.

– Ааааа бұл Минни сен бе ? – деп досын кездестірген Микки қуанып кетті.

–Ия бұл мен, келгенің қандай жақсы болды. Мен орманның тәтті жидектерімен шай ішкелі жатыр едім.

Сөйтіп екі дос жылы жерде тәттілер жеп шайларын ішті. Ал сыртта болса боранның суық желі естіліп тұрды (флейтаны үріп желдің дыбысын шығару).

III. Қорытынды бөлім.

Саз жетекші: Балалар бүгінгі оқу қызметінен өздеріңе не ұқтыңдар?

Балалар: Дыбыстардың шулы және музыкалық болып бөлінетінін ұқтық.

Саз жетекші: Үйде немесе көшеде жүргенде шулы дыбыстарды тыңдап, олардың қандай өзгешеліктері бар екенін біліп жүріңдер балалар. Оқу қызметі аяқталды сау болыңыздар.

Сиқырлы бояулар

(Ұйымдастырылған оқу қызметінің конспектiсi)

Бұсұрманова Мөлдір Бақытжанқызы, бейнелеу пәнінің мұғалімі

Маңғыстау облысы, Қарақия аудан әкімдігінің МКҚК «Болашақ» балабақшасы

Білім беру саласы: «Шығармашылық»

Ұ. О. Қ: Сурет салу

Тақырыбы: «Сиқырлы бояулар»

Мақсаты: Балалардың бояу түстері туралы түсінігін кеңейту. Түстерді бір – бірінен ажыратуға, суық және жылы түстерден қосымша түс алуға болатынын ұғындыру. Сурет салудың дәстүрден тыс әдіс – тәсілдері арқылы балалардың бейнелеу өнеріне деген қызығушылығын ояту. Оқу іс- әрекеті кезінде ұжымдық бірлестікте тәрбиелеу.

Көрнекілік: Интербелсенді тақта, бояулар, қылқалам, су, сүлгі, балауыз шам, эмблема, т.б.

Ұйымдастырылған оқу қызметінің барысы:

Шаттық шеңбері:

Кел, балалар, күлейік,

Күліп өмір сүрейік.

Түрлі түсті бояумен,

Әсемдеп біз жүрейік.

Бізге келген қонаққа,

Иіліп сәлем берейік.

-Біздің ұйымдастырылған оқу қызметіміздің тақырыбы «Сикырлы бояулар». Сендер сурет салғанды жақсы көресіз бе?

Балалар бүгінгі біздің ұйымдастырылған оқу қызметімізде сурет салудың дәстүрден тыс тәсілдерін қолдана отырып сурет саламыз.

Олай болса, мен сендерді екі топқа бөлемін. Жылы түстер тобы және суық түстер тобы болып екіге бөлінесіңдер. Өзіміздегі белгіге қарап, үстелдегі белгімен сәйкестендіріп жайғасып отырамыз.

-Балалар мен сендердің білімдерінді тексеру үшін сұрақтар қойғым келіп отыр. Ендеше интербелсенді тақтаға назар аударсақ, бізге сұрақтар шығады. Әр дұрыс жауапқа мен смайликтер беремін. Оқу қызметіміздің соңында смайликтерімізді санап, қай топтың жеңіске жеткенін білетін боламыз.

1. Бейнелеу өнерінде түстер нешеге бөлінеді?

(2 – ге бөлінеді. Жылы және суық түстер)

2. Суық түстерге қандай түстер жатады?

(ақ, көк, көгілдір, қара, күлгін, жасыл)

3. Суық түстерге қандай түстер жатады?

(сары, қызыл, қызғылыт сары)

4. Суға езілетін қандай бояу түрлерің білесіңдер?

(гуашь, акварель)

5. Сурет салудың қандай дәстүрден тыс әдіс – тәсілдерін білесіңдер?

(монотипия, шашырату тәсілі, трафарет, көпіршік, алақанмен, саусақпен, тұзбен)

-Өте жақсы, балалар, сұраққа дұрыс жауап бердіңіздер. Ал осы түстерді араластыру арқылы қосымша түстер алуға болатынын білесіңдер ме?

-Интербелсенді тақтаға назар аударып қай түстерді араластырып, қандай түстер алуға болатынын көрейік.

Сары + көк = жасыл.

Қызыл + сары = қызғылыт сары.

Көк + ақ = ашық көк

Көк + қызыл = күлгін

Қызыл + ақ = қызғылт.

-Олай болса балалар қазір біз дидактикалық ойын ойнаймыз.

Д/О: «Жылы және суық түстер»

Мақсаты: Балаларды жылы және суық түстермен таныстыра отырып, оларды бір бірінен ажыратуға үйрету.

-Балалар бұл ойынның шарты бойынша сендер өз тобыңызға қажетті түстерді жинайсыңдар. Яғни, күн болса жылы түстерді, аққала болса суық түстерді ретімен жинайсыңдар. Ойынның үлгісі интербелсенді тақтада көрсетілген.

Шығармашылық жұмыс:

- Ал, енді балалар сурет салуға көшеміз. Қазір жылдың қыс мезгілі болғандықтан біз осы мезгілге тән суреттерді бейнелейміз.

-Мынау – шырша. Оны алақанның көмегімен саламыз. Шыршаны суретін «жылы түстер» тобы бейнелейді. Ал бұтақтағы қарларды «суық түстер» тобы балауыз шамның көмегімен бейнелейміз.

-Жасыл түсті қандай түстерді араластыру арқылы аламыз?

- Көгілдір түсті қандай түстерді араластыру арқылы аламыз?

-«**Жылы түстер**» тобы сары және көк түсті араластыру арқылы жасыл түсті шығарып, қылқаламның көмегімен сол алақанымызды бояп, қағазға басамыз. Шыршаның ойыншықтарын сұқ саусағымызбен акварель бояуына батыру арқылы бейнелейміз.

-«**Суық түстер**» тобы ақ және көк түсті араластыру арқылы көгілдір түсті аламыз.Қағазымызда ағаштың бұтағы бейнеленген, соның жанына балауыз шаммен қар басқан жапырақшаларын саламыз. Дайын болған көгілдір түсімізбен қылқаламмен бояп шығамыз.

- Балалар, үлгіге мұқият назар аударсақ, енді өзімізге жұмыстануға болады.

Балаларға нұсқау беру, бақылау.

- Балалар, қане жұмысымызды аяқтап болсақ, бір – бірімізге көрсетіп, бір – біріміздің жұмысымызды бағалайық.

- Енді, бүгінгі оқу қызметімізді еске түсіре отырып, қандай сурет салғанымызды айтайық?

- Суретті қандай тәсілдермен салдық?

- Әр топқа берілген смайликтерді санап, оқу қызметімізді қорытындылайық. Сау болыңыздар!

-

Праздники

(Конспект урока по русскому языку)

Дюсембаева Рита Мараловна,

учитель русского языка и литературы

КГУ «Казахская школа-гимназия №10», город Аягоз, Восточно-Казахстанская область.

Раздел «Традиции и празднование Нового года, Наурыза и Рождества»		Урок «Праздники»	
Дата:	ФИО учителя:		
Класс 3 «А»	Кол-во присутствующих:		Кол-во отсутствующих:
Цели обучения, которые необходимо достичь на данном уроке	3.2.2.1. Создавать высказывание на основе темы, предлагаемый учителем; 3.3.1.1. Читать выразительно текст; 3.3.5.1. Находить и извлекать информацию в справочнике, интернете самостоятельно. 3.5.1.1. Различать слова–предметы и различать в словах гласные и согласные буквы. 3.5.1.7. Использовать слова, обозначающие признаки предметов; подбирать признаки к предметам по цвету, форме, величине, материалу по заданной теме.		
Цель урока	Все учащиеся смогут прочитать и пересказать содержание текста, находить и отличать притяжательные прилагательные определить тему, перечисление признаков, находить нужную информацию о Наурызе и Рождестве в тексте.		
	Большинство учащихся смогут понимать значения слов и пересказать содержание текста, читать тексты о новогодних праздниках и составлять вопросы, составить предложениесо знакомой лексикой, находить слова-признаки.		
	Некоторые учащиеся смогут делать самостоятельные выводы, давать полные, развернутые ответы на поставленные вопросы, отличатьслова-признаки, понимать содержание прослушанного материала, извлекать необходимую информацию из различных источников.		
Языковая цель	Ключевые слова и фразы: Новогодние праздники, Рождество, Наурыз, обычаи, символ, гость, подарок.		
	Полезные фразы для диалога\письма: (слайды) С наступлением весны к нам Наурыз приходит, Блюда из семи продуктов На столе находит! Чисто вымыт каждый дом, Красота, порядок! А в душе поет весна, В доме есть достаток!		

Светлый праздник **Рождества!**
Нет счастливей торжества!
В ночь рождения Христова
Над землёй зажглась Звезда.
С той поры через столетья
Нам она, как солнце светит.
Согревает верой души,
Чтобы мир стал краше, лучше.!

Вопросы для обсуждения: Подумай и ответь, какие новогодние праздники ты знаешь?

Можете ли вы сказать, что нам дает празднование Наурыз? Рождества?

Письменные подсказки: Упр.4.стр 150. Образуйте от данных слов прилагательные.

Предыдущее обучение:

Учащиеся умеют работать с текстом, определяют тему урока; умеют находить прилагательные и определить их вид
Умеют работать в паре с «Вашим помощником» стр. 276

ПЛАН УРОКА

Планируемое время и этапы	Запланированная деятельность	Ресурсы
Начало урока (вызов)	1.Организационный момент. Ход урока: Приветствие Сегодня у нас не совсем обычный урок. Мы сегодня будем праздновать такие праздники, как Наурыз и Рождество. Если у вас хорошее настроение–похлопайте в ладоши. Если у вас есть друг – улыбнитесь. Если вы любите конфетки – облизьте губы. Если вы любите танцевать – потопайте ножками. Если вы готовы к уроку – поднимите руки. «Муравейник» Деление на МГ (микрогруппы.) Деление на МГ проходит по рисунку юрты и звездочки. 2. «Мозговая атака»- 3.2.1.1	Русский язык. Учебник Алматы «Атамұра» 2017г. «Муравейник » на каждого учащегося рисунки:.

22

	ФО «Лестница успеха» 5. Конкурс юных знатоков. (Р/Р) 1 группа: 1. Когда отмечаем Наурыз? 2. Что означает слово “Наурыз”? 3. Какое блюдо готовят на праздник? 4. Переведите на казахский слова: праздник, новый 5. Какие вы знаете национальные казахские игры? 2 группа: 1. Когда мы отмечаем Рождество? 2. Назовите символы Рождества. 3. Переведите на русский язык слова: мереке, жаңа жыл. 4. Сколько месяцев в году? 5. Какие «зимние» русские сказки вы знаете? ФО «Гномики» Ученик отдаёт жетон тому нарисованному гномику, настроение которого разделяет в данный момент.	
Конец урока (рефлексия)	Рефлексия Стратегия «Синквейн» Рождество, Наурыз Наурыз <i>Радостный, народный</i> <i>Приходит, празднуется, уходит</i> <i>Наурыз-весенний, радостный праздник.</i> <i>Новый год!</i> Рождество <i>Зимнее, волшебное</i> <i>Приходит, празднуется, уходит</i> <i>Рождество-зимний, волшебный праздник.</i> <i>Чудо!</i> ФО-по стратегии «Мишень»	Лист А-4. Чтение синквейна учениками.

Ана – өмір шуағы

(Ертеңгілік сценарийі)

Енсегенова Нуржаухан Шотыкбаевна, тәрбиеші

Маңғыстау облысы, Қарақия аудан әкімдігінің МКҚК «Болашақ» балабақшасы

(Жүргізушімен бірге ер балалар кіреді.)

Жүргізуші: Сәлематсыздар ма? Құметті ата-аналар, әжелер, қадірлі қонақтар, қыздар, балабақша ұжымының апайлары, Сіздерде халықаралық әйелдер-қыздар мерекесімен құттықтаймыз. Сіздерге отбасылық бақыт, дендеріңізге саулық, жүздеріңізден қуанышпен шаттық кетпесін дей отыра. Осы мерейлі мереке тек қана игі жақсылықтар әкелсін. Бүгін сіздерге арналған 3 орта топтың «Ана өмір шуағы» атты ертеңгілігін тамашалауға шақырамыз.

Ақ тілекті ағытып бір тастайық,
Аналардың мерекесін бастайық.
Көздеріңнен көрем шаттық арайын,
Өтсін солай әрбір күнің, әр айың.

Ән: «Айналайын мама» топтағы ер балалар

Жүргізуші:

Ал ендеше шалқытып ән салайық,

Өнерпаз аруларға тамсанайық.

Дәстүрін халқымыздың қастерлеген,

Аруларды құрметпен қарсы алайық. деп

«Командалық арулар сайысына» қыздарымызды шақырамыз:

(арулар ортаға шығады)

Арулардың өнер-білімін, бағалау үшін бірінші әділ-төрелігін айтатын әділ қазылар алқасын сайлап алайық. Үш командадан бір-бірден ата-аналар шықсын. деп. қазылар алқасын сайлаймыз.

Бірінші **Командалық арулар сайысының** шарттарымен таныстырып өтейін.

1 Командамен таныстыру.

2 Мәнерлеп тақпақ айту. (әр командадан 2 қыздан)

3 Ән айту (3 пар кел билейікті билеу, 3-4 ән айту)

4 Би билеу (Қара жорға, Қамажай, зонтик биі)

5 Сахналық көрініс. (Үш ана, Байлық пен бақыт, Жаман дос

6 ойын эстафеталық пирамида жинау. (әр командадан 2 баладан)

7 Сән киім үлгісін көрсету. (әр командадан 2 баладан)

Қол соғып аруларды демейік,

Жанкүйерлер боп жанымызбен енейік.

Айдай сұлу арулардың өнерін,

1. Сәлемдесу өнерінен көрейік деп, сайымыздың шарты бойынша таныстыруға кезек берейік.

1. топ; Елігі ем еркін жүзген кең даланың,

Нұрай: Өнерге қанатымды кең қағамын.

Намысын арулардың қорғай білер,

«Қызғалдақ» командасы біз боламыз!

2 топ Шерияздан: Сайраған елімнің бір топ бұлбұлымыз,

Халқымның қадірлейтін қыздарымыз.

Жасымыздан думанды орталарға асық едік,

Ізетпен алдарыңа сәлемдескен **«Жауқазын гүл»** командасы

3 топ: Қалипа: Армысың ата-әже бауырларым,

Өнер сүйген үлкен-кіші қауымдарым.

Көктемде қырда өскен қызыл гүлді

Қол соғып, құшақ жайып **«Раушан гүл»** командасын қабылдаңыз,

Жүргізуші: Ана деген әр адамның асылы,

Ана деген әр сәбидің ғашығы.

Ана деген баға жетпес асылжан,

Ана деген әр адамға өмір берген мейірбан дегендей деп

2. Келесі кезекті сайысымызды жалғастыра отырып Мәнерлеп тақпақ айту сайысына береміз. (әр командадан қыздан)

«Қызғалдақ» командасынан

Еркенұр: Кто любимый на свете?

Это сразу скажут дети,

Обойди весь белый свет,

Лучене мамы в мире нет.

«Жауқазын гүл» командасынан

Ақерке: Я любимый мамочке,

Подарю подарочки,

Вышыю ей платочке

Как живой, цветочек !

«Раушан гүл» командасынан

Нұрай: Ай лав зэ сан,

Ай лав зэ сприц.

Ай лав зэ бёдз,

Зей гейли сиц.

Жүргізуші: Үн қатасың бал тіліңмен,

Еркелеймін әр күніңмен

Құттықтаймын анашым,

3. Сегізінші наурызыңмен—деп балаларымыздың өленің «Ән айту» сайысын тамашалаймық.

Қызғалдақ «Кел билейік»

Келесі тобымыз дайын болғанша кезекті балаларымыздың тақпағына берейік.

Раушан гүл командасы «Атамекен».

Балалар шаршап қалған жоқпыз ба? Ендеше онда кішкене серігіп алайық кезекті ойынға берейік. **Коляска ойыны ар топтан 2 қыздан шығайық.**

Жүргізуші: Көңілдегі қуаныштың шуағын,

Өмір бойы сөнбесін деп тілеймін.

Мейірімді жанарлардан шапағат,

4. Жер дүниені жылытсын деп тілеймін – деп бүлдіршіндерімізді келесі шарты Би билеуге кезек берейік.

«Қызғалдақ» командасы бойынша «домбыра» биін қарсы алайық.

Жүргізуші: Екі тілді біз үшін меңгеру таңсық емес,

Кейбіреуге бұл өнер жай ғана емес.

Ой тастаған баланың санасына,

Көргендер шет тілін үйрену жаман демес деп кезекті ағылын және орыс тіліндегі тақпақтарымызға берейік.

Жауқазын гүл командасы «Қол шатыр биі»,

Раушан гүл командасы «Қара жорға»

Жүргізуші: Ана деген бәйтерегі өмірдің,

Ана деген қуанышы өмірдің.

Ана деген әрбір үйдің жылуы,

5. Ана деген гүлі туған өмірдің деп келесі кезекті сахыналық көрініске берейік.

«Қызғалдақ» командасының «Жаман жолдос» атты сахыналық көрінісін тамашалайық.

Екі дос жігіт жол үстінде келе жатып, бір аюға ұшырасыпты. Бұл екі жігіттің біреуі әлсіз, ауру екенде, ал екіншісі мықты жігіт екен. Аюды көрген кезде әлгі мықты жігіт ауру жолдасын кейін тастап, өзі жүгіріп барып, бір ағаштың басына шығып кетеді.

Ауру байғұс ағашқа шығуға дәрмені болмай, жерге етбетімен түсіп, өлген кісідей, дем алмастан жата қалады. Өйткені аю өлген кісіге тимейді екен.

Аю жатқан кісінің қасына келіп, иіскелеп, дыбысы- демі білінбеген соң, жөніне тартып кетті.

Аю кеткен соң манағы жолдасы ағаштан түсіп, ауру жігіттен сұрапты:

-Достым, аю құлағыңа не деп сыбырлап кетті?

Сонда ауру жігіт тұрып:

-Аю құлағыма : «Екінші рет тар жерде жолдасын тастап қашатын, өзінің ғана басын қорғайтын «доспен» жоолдас болма!»деп сыбырлады, -депті. (Ы.Алтынсарин)

«Жауқазын гүл» командасынан «Үш ана» көрінісін тамашалаңыз.

Жүргізуші; Ойынан келген Әйгерім,

Қуыршағын іздейді.

Астынан стол таптыда,

Хол сұрауды көздеді.

Әйгерім; Қызым менім өалайсын,

Томсырап қарайсын.

Қарнын ашып отырмай,

Тамақ ішсең жарайсын.

Жүргізуші; Әйгерімнің осы сәт,

Анасы үйге кіреді.

Тағат таппай қызынын,

Қалын сұрап біледі.

Анасы; Әйгерімжан сен бүгін,

Тамақ ішіп көрдің бе.

Қызықтап әлде ойынды,

Кешке дейін жүрдің бе.

Күнде саған ұмытпай,

Тамағынды іш деймін.

Тіл алмайсын қырсығып,

Осы сені не істеймін.

Жүргізуші; Анасының артынан,

Аптығып әже кіреді.

Ол дағы өз қызының,

Қалын сұрап біледі.

Әжесі; Айналайын алтыным,

Шаршадың ба жарқыным.

Ішпедің-ау тамақ та,

Жайын ойлап жалпының.

Қарашығым қарағым,

Түсіңкі ғой қабағың.

Сөткемен тұрып жұмыста,

Болмай қалдау тамағың.

Жүргізуші; Аналардың елжіреп,

Ет бауыры барады.

Әрқайсысы сұқтанып,

Өз қызына қарады.

Бәрі; Қандай қиын қараңдаршы,

Қырсық мінез бала болу.

Бәрінен де оңай емес,

Білсеңіздер ана болу.

Жүргізуші

Раушан гүл командасының « Байлық пен ақыл » атты сахыналық көрінісін тамашалайық.

Қарияның екі ұлы болады. Бір күні қария балдарын шақырып, былай дейді.

- мен қартайдым біреуіңнің үй иесі болатын уақыттарың келді. Кімнің ақылы мен байлығы сай болса, сол мұрагерім болады. Әр қайыссың маған байлықтарың мен ақылдарыңды көрсетіңдер депті.

Үлкен ұлы асыл киімдерін киіп, әдеміленіп келеді де:

Менің осы түрімді көргендер ақылмен байлығымның алдына бас иеді дейд.

-Әкесі үлкен ұлына қарап басын шайқайды да, кіші ұлына қарап:

-Сен неге үндемейсің? Сен қандай байлығыңмен мақтанасың? Дейді Сонда кенжесі былай депті:

Менде сәнді киімде, әшекейленген белдікте жоқ. Тек еңбек сүйгіш екі қолым, қайрат жігерге толы жүрегім бар дейді.

Қарияға кенже ұлының жауабы ұнайды. Ол өзінің мұрагері кенже ұлы болатынын айтады. Үлкен ұлына кіші ұлының айтқанынан шықпауды өсиет етіп кетіпті.

Жүргізуші: Адам бар ма ана сүтін татпаған,
Алуан-алуан ауырсынды аттаған.
Адалдықты ар – намысты сақтаған,
Мен ананың сонысына мақтанам деп кезекті балалардың тақпағына берейік.

6. Балалар шаршап қалған жоқпыз ба? Ендеше кішкене серігіп алайық кезекті ойынға берейік. Пирамида жинау.

Жүргізуші:
Қыздарға әсемдік жарасады,
Талғамы таң нұрымен таласады.
Қыпша бел, сұңғақ бойлы, қаракөзге,
Жан біткен таңдай қағып қарасады деп,
Арулар сайысының келесі шарты бойынша киім сән үлгілерін тамашалайық.

Ортаға: «Қызғалдақ», «Жауқазын », «Раушан гүл», 3 командадан қыздарымыз шығып сән үлгісілерін көрсетеді. Қыздарымызды қарсы алайық.

Жүргізуші: Ана дейміз бәрімізде аңқылдап,
Ана дейді жас сәби де жарқылдап.
Ана деген бәйтерегі өмірдің,
Ана деген алтын қазық, алтын бақ. дей отыра ортаға аналарымызды шақырып кезекті, аналар ойынына берейік. «Өз балаңды тап» ойыны.

Ойынның шарты: үш топтан бір–бірден аналар шықсын, өз балаларыңды тауып аласыздар

«Әр қашан күн сөнбесін» хор

Жүргізуші: Сайысты қорытындылау үшін кезекті қазылар алқасына берейік.

Жүргізуші:
Адамдықтың ашқан соң қақпасын кеп,
Туған елім сүйсіне мақтасын деп.
Пәк сезіммен тілеймін адамдардан,
Анасының ақ сүтін ақтасын деп.
Аналар қалқып бақыт аралында,
Лайым мұң қонбасын жанарыңа.
Осымен ертеңгілігімізді аяқтайық,
Гүл бітсін бәріңіздің қадамыңа.

«Ана өмір шуағы!» атты ертеңгілігіміз аяқталды. Келгендеріңізге рахмет келесі кездескенше қош сау болыңыздар!

Мама в жизни каждого из нас

Жданова Светлана Владимировна, учитель русского языка и литературы

Северо-Казахстанская область, Тайыншинский район, село Калиновка

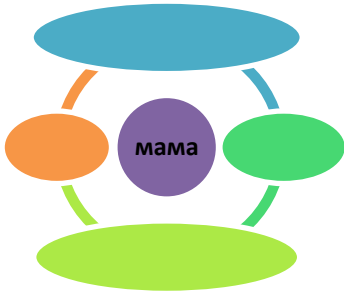
КГУ «Калиновская основная школа»

Урок №4 русский язык		Школа: КГУ «Калиновская основная школа»	
Раздел 3: «Структура семьи и семейные ценности»		Тайыншинский район Северо-Казахстанская область	
Тема: Мама в жизни каждого из нас.		Ф.И.О. учителя: Жданова С.В.	
Дата:		Количество присутствующих:	Количество отсутствующих: -
КЛАСС: 6			
Цели обучения, которые необходимо достичь на данном уроке	6.1.2.1 определять основную мысль, опираясь на ключевые слова, словосочетания; 6.3.6.1 писать творческие работы (90-110слов), представляя себя в предлагаемой ситуации и описывая собственные ощущения; 6.4.2.1 использовать фразеологические обороты;		
Цели урока	Все обучающиеся будут уметь: определять основную мысль, опираясь на ключевые слова и словосочетания,написать творческую работу, представляя себя в предлагаемой ситуации, используя фразеологические обороты.		
	Большинство обучающихся будут уметь: определять основную мысль, опираясь на ключевые слова, словосочетания, написать творческую работу, представляя себя в предлагаемой ситуации и описывая собственные ощущенияпомощью фразеологизмов.		
	Некоторые обучающиеся будут уметь: писать творческие работы (90-110слов), описывая собственные ощущения, используя фразеологические обороты из разных источников (фразеологический словарь, online-словарь)		
Языковая цель	Учащиеся могут: использовать лексику по теме урока,определять основную мысль и писать творческую работу (письмо), применяя фразеологические обороты		
	Ключевые слова и фразы: цена, ценность, семейные ценности, нежность, ласка, забота,уют, тепло, радость, я чувствую, я благодарна, хочется верить, что..., жду весточки.		
	Полезные фразы для презентации работы группы: дорогая мамочка, не покладая рук, спустя рукава, сломя голову, повесить нос, за тридевять земель, без лишних слов.		
	Вопросы для обсуждения: Почему мама – это самый родной человек на земле? Какие ласковые слова ты говоришь маме? Какое место в вашей жизни занимает мама?		
Предыдущее обучение	- Учащиеся умеют определять основную мысль, высказывать своё мнение и писать творческую работу, представляя себя на месте героя, используя жизненный опыт. -Знакомы с фразеологическими оборотами.		
План	Запланированные задания		Ресурсы
Начало урока.	1. Эмоциональный настрой.		

2- мин.	Создание коллаборативной среды. I. Приветствие Метод «Желаю тебе». Учащиеся поочередно касаются одноименных пальцев рук своего соседа, начиная с больших пальцев и говорят: • <i>желаю (соприкасаются большими пальцами);</i> • <i>успеха (указательными);</i> • <i>большого (средними);</i> • <i>во всём (безымянными);</i> • <i>и везде (мизинцами);</i> • <i>Здравствуй! (прикосновение всей ладонью)</i> Вопрос классу: - С какой целью я провела это упражнение? - В данном случае между вами установились теплые отношения. Это так важно в позитивном общении, что является ценным в семейной и школьной жизни.	Приложение 1. Картинки с символами взаимопонимания <i>сердце,</i> <i>рукопожатие,</i> <i>всё хорошо</i>
1- мин	II. Деление на группы: Метод«Пазлы». - Вы отлично справились с заданием, и поэтому я дарю вам символы взаимопонимания. Обучающиеся собирают пазл, и в соответствии с символом, рассказывают по группам.	
2 мин	К. Актуализация знаний Подведение к теме урока III. Метод «Загляните в семейный альбом»(Предлагаются фото из семейного альбома с изображениями мамы) - Кого вы видите на слайдах? -Как вы думаете, какие чувства они отражают? - О ком мы сегодня будем говорить? - Почему мама в вашей жизни занимает важное место? Тема нашего урока «Мама в жизни каждого из нас.» ФО. Метод “Улыбка» (оценивание учителя)	Приложение 2. Фото на слайдах из семейного альбома
2 мин	Г.IV.Метод «Послушать-сговориться-обсудить» Цель: отработка навыка СГ через самостоятельное определение ключевого слова: мама (совместное обсуждение). А какие ассоциации у вас возникают со словом мама? Задание: 1. (И) Записать ассоциации (три) к слову мама, показать их соседу 2.(II) Из шести совместных слов выбрать три самых понравившихся вам и составить с ними словосочетания. 3.(Г) Пара озвучивает их группе, а группа подбирает к ним фразеологический оборот. ФО. Графическое: звезда. В течение урока за каждое правильно выполненное задание группа	

1 мин	получает звезду и прикрепляет их на иллюстрацию с изображением неба. На этапе рефлексии подводятся итоги Критерии: выражают основную мысль, используя фразеологические обороты. Дескрипторы: -понимает значение слова; -составляет словосочетания; -подбирает фразеологический оборот. Г. Принцип полиязычия V. Метод «Графический органайзер» Задание. Запишите, как звучит слово «мама» на других языках в форме органайзера. Слово мама на всех языках звучит по-разному, (на казахском, на русском, на английском, на украинском, на испанском, на китайском), но значимость ее одинакова. ФО. Метод «Звезда»	Органайзер
Середина урока 15 мин.	П VI. Задание: Просмотрите видеоролик и определите основную мысль сюжета. Обсудите в парах, используя фразеологизмы. Метод «Линия времени». Цель: развитие навыка письма, определение нахождения ключевых слов, выстраивание логической последовательности текста. Критерии оценивания - Определяют основную мысль Дескрипторы - соотносит действия мамы со словами; - подбирает фразеологизмы; - выстраивает последовательную цепочку линии жизни. ФО. Метод «Звезда» И. Метод «Восстанови текст» VII. Задание: Прочитайте текст и вставьте пропущенные фразеологизмы. Здравствуй, моя дорогая мамочка! Я так долго тебя не видела, поэтому решила написать тебе письмо. Вспоминаю, как ты мне всегда говорила: «Доченька, чтобы в жизни чего - то добиться, нужно работать _____, тогда у тебя обязательно всё получится». Эти слова заставляют меня быть сильной и	Видеоролик «Спасибо, мама» https://youtu.be/6uo7_cP_UJs - Приложение 1. Слова для справок не покладая рук, спустя рукава, сломя голову, повесить нос.

	работать над домашним заданием _____, а в полную силу, и это всё твоя заслуга. Помнишь, родная, как ты делала утром домашние дела: будила нас в школу, кормила завтраком, заплетала, а после, _____, мчалась на любимую работу? А когда приходила домой, слушала наши школьные истории, давала дельные советы и всегда помогала с домашним заданием, когда мы были готовы _____. Ох, как же я скучаю по нашим теплым семейным вечерам. А теперь я – студентка, а ты, любимая мамочка, одна в деревенском домике, _____, сидишь, читаешь моё письмо, и чувствуешь, что я очень без тебя тоскую, а ты без меня. Заканчиваю, _____, жду весточки от тебя. Будь здорова, полна энергии и терпения! Дифференцированное задание с учётом уровня сложности: Уровень А: выполняют задание с помощью слов для справок. Уровень В: используют фразеологический словарь. Уровень С: выполняют самостоятельно,используя online-словарь. Критерии оценивания: -используют фразеологические обороты Дескрипторы: -правильно подбираетфразеологизм с помощью слов для справок, фразеологического словаря, online-словаря; -связывает фразеологизм с содержанием текста ФО.Метод «Звезда» VIII. Физминутка“Мы одна семья».Вы, мы, ты, я! Улыбнись соседу справа. Улыбнись соседу слева. Мы одна семья! И снова: в этом классе все друзья! Вы, мы, ты, я! Обними соседа слева, Обними соседа справа. Мы одна семья. И Метод: «Свободное письмо» IX. Задание.- Напишите письмо самому любимому, самому дорогому человеку – маме, используя известные фразеологические обороты. Включите добрые слова, отражающие ваши чувства.	за тридцать земель, без лишних слов Фразеологический словарь, online-словарь.				
1 мин						
13мин		аудиофайл https://nsportal.ru/s hkola/vneklassnay a-rabota/library/2014 /11/30/shkolnyy-konkurs-liderov-i-aktivistov-shkoly-kak-vesti				
	<table><tr><td>Критерии оценивания:</td><td>Дескрипторы:</td></tr><tr><td>-определяют</td><td>- пишет письмо. представляя</td></tr></table>	Критерии оценивания:	Дескрипторы:	-определяют	- пишет письмо. представляя	
Критерии оценивания:	Дескрипторы:					
-определяют	- пишет письмо. представляя					

Конец урока 2мин 1мин	основную мысль;	себя в предлагаемой ситуации;	Приложение 3. Иллюстрация Небо.
	-применяют фразеологические обороты	- описывает собственные ощущения через представление своего «я»- чувства;	
		-использует фразеологические обороты, пунктуационно верно оформляя их на письме.	
ФО. Взаимооценивание (по критериям) Рефлексия Метод « Звездное небо» Каждая группа, расположив полученные звезды на иллюстрацию с изображением неба, прикрепляет на Постер. ФО. «Аплодисменты по кругу» мы хорошо поработали и мне хочется предложить вам игру, в ходе которой мы по кругу передадим вам аплодисменты. Затем аплодируем все вместе. И. Домашнее задание. Задание: С ключевым словом «мама» Уровень А: составить синквейн; Уровень В: написать стихотворение; Уровень С: приготовить презентацию в PowerPoint (3 слайда).			

Батылдық пен табандылық

Жумабаева Асемгуль Рапагатовна, өзін-өзі тану пәні мұғалімі
Нұр-Сұлтан қаласы №59 мектеп-лицей

Мерзімі: 23.01.2020ж   **Сынып:** 4«Ғ»   **Оқушылар саны:** 27
Тақырып: «Батылдық пен табандылық»
Құндылықтар: Ақиқат
Қасиеттер: Адалдық, азаматтық, жауапкершілік

Сабақтың мақсаты: оқушыларға батылдық пен табандылықтың маңыздылығын түсіндіру арқылы Ақиқат құндылығының мәнін ашу. Міндеттері: 1. Адалдық, азаматтық қасиеттері туралы түсініктерін кеңейту; 2. Оқушылардың бойындағы жауапкершілік қасиетін дамыту; 3. Адалдыққа, азаматтыққа, жауапкершілікке тәрбиелеу.	Ресурстар: <i>Оқулық, дәптер.</i>
Сабақтың барысы: 1.Ұйымдастыру кезеңі. Тыныштық сәті: «Нұрға бөлену» Балалар ыңғайланып отырыңыздар, денелеріңізді түзу ұстаңыздар. Аяқ-қолыңызды айқастырмаңыз, қолыңызды тізеге немесе үстелге қоюға болады. Көздеріңізді жұмуларыңызды өтінемін. Елестетіп	<i>Сабақ барысын талдау:</i> <i>Баяу әуен</i>

көріңіз: Нұр сәулесі сіздің бойыңызға ақырын тарай бастағанын елестетіңіз. Ол біртіндеп күшейе түсуде. Ойша осы нұрды қолдарыңызға бағыттаңыз. Сіздің қолдарыңыз нұрға бөленіп, сәуле шашуда. Қолымыз тек жақсы, тек ізгі істерді істейді және баршаға көмектеседі. Нұр аяқтарыңызға тарады. Аяқтарыңыз нұр сәулесін шашуда. Олар сізді тек жақсылық жасау үшін жақсы жерлерге апарады. Олар нұр мен махаббат құралына айналды. Одан әрі Нұр сіздің аузыңызға, тіліңізге тарады. Тіліңіз тек шындықты және жақсы, ізгі сөздер ғана айтады. Нұрды құлақтарыңызға бағыттаңыз, құлақтарыңыз тек жақсы сөз бен әсем әуенді ғана естиді. Нұр көзімізге де жетті. Көзіміз тек жақсыға қарап, бәрінен жақсылықты ғана көреді. Сіздің басыңыз түгелдей нұрға бөленіп, басыңызға тек ізгі, сәулелі ой келеді. Нұр бірте- бірте қарқынды және шұғылана бастайды, сіздің денеңізден шығып, жан-жағыңызға сәуле шашады. Осы нұрды туысқандарыңызға, мұғалімдеріңізге, достарыңызға, таныстарыңызға бағыттаңыз. Нұрды уақытша түсініспей, ренжісіп жүрген адамдарға да бағыттаңыз. Олардың да жүрегі нұрға толсын. Осы Нұр бүкіл әлемге: барлық адамдарға, жан- жануарларға, өсімдіктерге, тірі жанға таралсын... Ғаламның барлық түкпір-түкпіріне нұр бағыттаңыз. Ойша айтыңыз: «Мен Нұрлымын... Нұр менің ішімде... Мен - Нұрмын» Осындай Нұр, Махаббат және Тыныштық күйінде отыра тұрыңыз... Енді осы Нұрды жүрегіңізге орналастырыңыз. Нұрға толы бүкіл әлем сіздің жүрегіңізде. Оны осындай әсем қалыпта сақтаңыз. Ойша нұрға бөленгеннен кейін жайымен көзіңізді ашуға болады. Рахмет!	
2. Үй тапсырмасын тексеру Оқулықтың 83-85 беттеріндегі С.Әбдікәрімовтың «Өрт» әңгімесін оқу Сұрақтар: 1. Мақсұт әр демалыс сайын қайда баратын? 2. Мақсұттың көңіл-күйі неге көтеріңкі болды? 3. Мақсұт Аршынбайға не үшін көмектесті? 4. Мақсұт өрттеніп жатқан үйден кімді құтқарды? 5. Мақсұттың іс-әрекетінен қандай үлгі алуға болады? 6. Батыл адамның бойында қандай қасиеттер болуы керек? 7. Өзіңнің батылдық танытқан кезің болды ма? Қалайша?	
3. Дәйексөз «Ержүректілік пен батылдық жүректен шығуы тиіс» Бауыржан Момышұлы Ұлдар - 2 рет, қыздар - 2 рет, барлығы - 2 рет қайталайды	Бауыржан Момышұлы (24 желтоқсан 1910 жыл - 10 маусым 1982 жыл) — Кеңес одағының батыры, жазушы, Екінші дүниежүзілік соғыстың даңқты жауынгері, әскери

	қолбасшы, стратег және тактик.
4. Әңгімелеу Г.Әзімбаева «Кім кінәлі?» әңгіме Алмас пен Думан тату достар еді. Екеуі сыныптас, бір партада қатар отыратын. Үзіліс кезі. Мектеп ауласында доп қуып жүрген Алмас,байқамай ағаштың бұтағын сындырып алды. Бұл уақытта күзетші атай осы маңда болатын. Сынған бұтақты көріп, Алмастың жанына келді: – Бұтақты сен сындырдың ба? – дейді. – Мен емеспін... – дейді Алмас бірден. Неге екенін оның жанында тұрған Думан өз-өзінен қызарып кетті. Күзетші енді Думаннан: – Әлде, сындырған сенсің бе? – деп сұрады. Ол үндемеді. – Онда, кінәлі сен болдың ғой, мойныңа алуға батылың жетпей тұрған, – дейді күзетші Думанға тесіліп. Думан кінәлі досына бір қарады да, бұрылып жүре берді. Досын ренжітіп алған Алмас қатты қапаланды. Оның соңынан: – Тоқтай тұршы!. – дейді дауыстап. Күзетші кімнің кінәлі екенін іштей сезді. Бірақ, үндемеді. Сұрақтар: 1. Алмас неліктен өз әрекетіне жауап беруден бас тартты? 2. Неліктен Думан жауап беруге қиналды? 3. Алмас неліктен өзін ынғайсыз сезінді? 4. Өзін адалсын ба?	
5. Шығармашылық іс-әрекет, топтық жұмыс 1 - топ: «Батылдық пен табандылық» туралы бес жол өлең құрастыру 2 – топ: Сөйлемдерді өз ойларыңмен жалғастырып, жазу Батылдық дегеніміз..... Батыл іс деп... Батыл адамның бойында.... Батыл болу..... 3 – топ: «Батыл адам» әңгімесін сахналау 4 – топ: Жұмбақты шешіп, олардың батылдығы туралы әңгімелеу	
6. Топпен ән айту Жас дәуірдің түлегіміз Сөзі Е.Өтетілеуовтікі Әні И.Нүсіпбаевтікі Бау, бақша, белдер, Орман, тау, көлдер – Көрікті шексіз даламыз. Дәулеті тасқан, Сәулеті асқан – Көңілді ауыл, қаламыз. Қайырмасы: Жадырап күндей, Жайнаған гүлдей –	

Бақытты біздер баламыз! (2 рет) Өзіміз туған, Көбелек қуған – Өлкеде өсіп, толамыз. Жалықпай оқып, Көңілге тоқып – Білімді адам боламыз. Қайырмасы: Жадырап күндей, Жайнаған гүлдей – Бақытты біздер баламыз! (2 рет)	
7. Үй тапсырмасы Оқулықтың 87-88 беттеріндегі «Табанды бала» әңгімесін оқу»	
8. Сабақтың қорытынды сәті - Көзімізді жұмып, тыныштықта бүгінгі сабақты есімізге түсірейік. Енді, бүгінгі өткен сабағымыздан нені түсіндік, қандай жақсы нәрселерді үйрендік, өзімізге нені алдық сол жөнінде ойланайық. Осының барлығын жүрегімізге салып, көкейімізге түйіп алайық. Жайлап, көздеріңізді ашуға болады. Бүгінгі керемет сабақ үшін сіздерге көп рақмет! Сау болыңыздар!	«Жақсылық сезімі» әуені

Ә.Кекілбайұлының өмірі мен шығармашылығымен таныстыру

(Ұйымдастырылған оқу қызметінің технологиялық картасы)

Калабаева Гулзия Джаумитбаевна, тәрбиеші

Жаңаөзен қаласы, № 18 «Мереке» бөбекжай-бақшасының МКҚК

Білім беру саласы: Қатынас

Ұйымдастырылған оқу қызметі: Көркем әдебиет

Тәрбиеші: Г.Калабаева

Тақырыбы: «Ә.Кекілбайұлының өмірі мен шығармашылығымен таныстыру»

Мақсаты:

Білімділік мәні: Ә.Кекілбайұлының өмірі мен шығармашылығына шолу жасау, Әңгімелерінің мазмұнын ашу, балаларға үйрету.

Дамытушылық мәні: Сұрақтар мен тапсырмаларды ізденіске негізделген жұмыс түрлерін өз бетімен арындауға дамыту.

Тәрбиелік мәні: Балаларды адамгершілікке, саналы білім алуға, имандылыққа, әділ болуға тәрбиелеу.

Керекті құралдар: Портреттер, интер такта.

Әдіс – тәсілдер: Сұрақ – жауап, әңгімелесу, түсіндіру, көрсету.

Әрекет кезеңдері	Тәрбиешінің іс-әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
	Кекілбайұлы Әбіш 1939 жылы 6 желтоқсан күні Маңғыстау облысы, Маңғыстау ауданы (бұрынғы Гурьев облысы), Оңды ауылының Мырзайыр деген жерінде туған. Арғы атасы Жаңайұлы Қожаназар қазақтар көшін Маңғыстауға бастап келген топтан. Белгілі білікті, беделді, дәулетті адам. Ата шаңырағын ұстап қалған ұрпағы Жаманқұл немересі Кекілбайды үйлендірген соң, 1924 жылы Оңдыда қайтыс болған. Дәуірдің кемеңгер қаламгері әдебиет атты мұхиттың буырқанған жағасына өлеңімен келіп, кейінен әлемнің назарын өзіне аударған шебер жазушы болатын. Ә.Кекілбайұлының өмірбаяны мен шығармашылығы туралы видео роликке балалардың назарларын аударамын. Әбіш Кекілбайұлы табиғи талантынан бастау алған әлемдік әдебиеттің небір інжу – маржанынан сыр арқауын тартқан шығармасымен, елінің ертеңіне сарабдал ой тастап, бүгінгісіне шеберлікпен талдау жасаған саяткерлік, қайраткерлік, азаматтық парызы биік, телегей талант иесі екендігімен мәлім. Әбіш Кекілбайұлының өлең жоларынан үзінді. Айзере: Қабаған аяз сықылдап, Бетімнен алып тістеді. Дәурені өтіп жатыр бақ, Тұлжыратты қыс мені. Ильяс: Шығыма мұз артып, Алай-дүлей боран қағынған. Екі бетті қызартып, Жіберді тартып жағымнан. Нұрғиса: Уа, достар, бүгін неткен керім еді,	Балалар мұқият тыңдайды.

Қыздар да қысырақтай керіледі.
Қара көз төңкерілсе төңірекке,
Жалын от жанарынан төгіледі.

«Алып анадан» деп
пайымдаған
халқымыз Әбіштің
әлем таныған
талант, келісті
қаламгер толысқан
тұлға, ел таныған
қайраткер санатына
жетуінің жүп тіні,
алтын арқауы, асыл

текті анадан болса керек демекші, анасы Айсәуле Жұмабайқызы дәулетті, ел ішінде аты шыққан бидің отбасында дүниеге келіп, тәрбиеленген. 1936 жылы әуелі Ондыда колхозшы, Таушықта 1942 – 45 жылдар аралығында стахновшы шахтер, 1945 – 62 жылдары «Екпінді» колхозында жұмыс істеді. Әбіш Кекілбайұлының өлең жолдарына кезек береміз.

Көркем:

Адам қолы талай жауды жайратқан,
Адам қолы талай бауды жайнатқан,
Адам қолы талай тіккен кебінді,
Адам қолы жуған талай жөргекті.
Адам қолы сепкен талай өлімді,
Адам қолы талай бесік тербетті,
Бір өңешті толтыра алмай қос қолмен,
Бұл жалғанда талай пенде босқа өлген.

Амира:

Абайла, бауырым, абайла,
Ала көрме, у ұрттап,
«Абайла!» деген Абайда
Ұнатпасаң да, ұғып бақ,
Арман дейтін – арғымақ.
Шындық дейтін – шабан ат,
Үстіне жатсын жар құлап,

	Шабатын әлім шамалап. Маңғыстау білсең кешегі, Әулиелердің төсегі, Кекілбайұлы Әбіштің, Қазақтың асқан шешені. Атадан асыл ұл туса, Белгілі бақыт деседі, - деп, жерлес ақын Сайын Назарбайұлы айтқандай, сөзге шешен көркемдеп сөйлеудің зергері, киелі топырақта қанат қаққан, халқымыздың біртуар перзенті Әбіш Кекілбайұлының қалыптасу, толысу, кемелдену жолдарының өзі өзгеге еш ұқсамаған өз ауқым, әлемі барлығымен де ерекшеленеді.	
	XX ғасырдың таңдаулы жазушыларының бірі – Әбіш Кекілбайұлының өмірінің кең айдындағы белестері шалқар шабыттың, сезімтал да зергек сезімнің, терең де ғұлама ойдың, түйіні толысқан, шешімі келіскен тұжырымның, жаңылмас бағдардың биігі болғай! Бала кезің ұлағат, дана кезің, Тырнап ашқан сен едің сана көзін, Кәрі дала сан ғасыр толғатқанда Тек Маңғыстау туа алған Дарабозым! – дегендей, қасиетті Маңғыстаудың төл перзенті, қазақ әдебиетінің маңдай алды өкілі, қара сөздің сұңғыла сүлейі Әбіш Кекілбайұлына арналған бүгінгі сабағымызды осымен аяқтаймыз. Сау саламатта болыңыздар!!!!	

Күтілетін нәтиже:

Біледі: Ә.Кекілбайұлының өлең жолдарын.

Игереді: Ә.Кекілбайұлының шығармашылығы мен өмірбаяны туралы.

Менгереді: Ә.Кекілбайұлының өмірі мен шығармашылығына тоқтала отырып, өнегелі өмір жолы мен шығармашылық мұраларының өміршендігін меңгерді.

Тілге құрмет, елге құрмет

Калыбекова Эльмира Бектургановна, тәрбиеші
«№3 «Балдырған» бөбекжай балабақшасы» КМҚК

Мақсаты: тілдің қоғамдағы алатын орны туралы айтып жеткізу.

Білімділік міндеті: балаларға тіл туралы заңның қабылданғанынан мағұлмат беру және ана тілінің қоғамдағы алатын орны туралы айтып жеткізу.

Дамытушылық міндеті: балаларды тілдік норманы сақтай отырып дұрыс анық сөйлеуге, өз ойын толық жеткізуге тәрбиелеу.

Тәрбиелік міндеті: баларды ана тілін құрметтеуге шақыру және ана тілімізді ойлауға тәрбиелеу.

Сабақтың өту әдісі: сұрақ жауап.

Көрнекілік: нақыл сөздер, мақал-мәтелдер.

Тәрбиеші: Қайырлы күн, құрметті Ана тіліміздің мерекесіне жиналған қауым! Тіл мерекесіне арнап өткізгелі отырған балабақшамыздың мерекелік іс – шарамызды бастауға рұқсат етіңіздер!

Бұл мерекеміз ел басымыз Н.Ә.Назарбаевтың 22 қыркүйек Тіл мерекесі болып өтілсін деген бастауын қолдап, мерекеге жиналып отырсыздар. Яғни 1997 жылы 22 қыркүйек күні қабылданған. Қазақстанның тіл туралы заңына Республика халықтарының тілдерін қолдау мен дамыту құқығының негізі бекітілген.

Тәрбиеші: Қастерлемес даңқын кім,

Қадірлемес салтын кім

Әнұраны елімнің

Үні, тілі халқымның.

- Балалар орнымыздан тұрып ән ұранды орындайық.

Баршамызды бала тілмен баурайтын,

Бала деген бір бақыт қой самғайтын.

Ата тілін арманын мен тілегін,

Бал емес пе бұлақтардан жалғайтын.

Балалардың орындауында тақпақтар:

1. Қазақ тілім өз тілім, анам тілім

Абай, Мұхтар сөйлеген өз тілім.

Қастерлейді ұл – қызын мәңгі сені

Болашағым, бақытым, дара тілім. **(Жасмин)**

2. Ана тілін біліп қой

Еркіндігін теңдігін

Ана тілін біліп қой

Мақтанышы елімнің. **(София)**

3. Ана тілің арың бұл

Ұятың боп тұр бетте

Өзге тілдің бәрін біл

Өз тіліңді құрметте. **(Ислам)**

4. Сүйесін өз тіліңді

Боласың білімді

Өз тілін үйретер

Өнерді ғылымд

Ардақта тіліңді. **(Ясмин)**

5. Тілім бар деп мақтанам

Тілім менің аппақ ән
Бірлігімді бүгінгі
Ана тілім сақтаған. **(Айару)**
6. Ақыл – ойын дананың
Ана тілден аламын
Ана тілі ардақты
Ақ сүтіндей ананың. **(Еркеназ)**
7. Ана тілім тірегім
Ана тілім жүрегім
Қасиетті елімнің
Тек өзім деп білемін. **(Алихан)**

Тәрбиеші: - Бәрекелді балалар!
Шырқыраған балапаның өз тілінде!
Күнің шықты алдыңнан сен күлімді!
Тіл мерекесінде ән айтып, би билеген
құштар болып өнерге, сен білімге.
Бауырсақ тобының орындауында «Қазақ биі»

Тәрбиеші: - Рахмет балалар! Билерің өте әдемі! Балалар орнынан тұрып бәріміз
«Қазақстан Отаным менің» әнін орындаймыз.

- Балалар бізге қонақ келген сияқты бәріміз қошеметпен қарсы алайық.
Осы жерде Тасша бала өтірік өлең айтып келеді.

1. Бір қоянды міндім де аспанға ұштым.
Екпініне шыдамай, жерге түстім.
Алты күндей ақ боран соғып еді
Жалғыз қурай ығында ас қып іштім.
Міндім де қара қоңыз аяндадым
Салдыртып аяңыма қоян салдым
Япыр – ай сол қоянның семізін – ай
Көтеріп қоңызыма қоя алмадым.

Тәрбиеші: - Сәлемтсің бе Тазша бала! Қош келдің, кел, төрлет! Сен неге өтірік өлең
айтып жүрсің?

- Балалар қоянға мініп, аспанға ұшуға болама?

Балалар: - жоқ.

Тазша бала, сен балабақшаға тіл мерекесіне келдің. Біздің балалар өте білімді. Тәр
туралы мақал – мәтелдерді айтып берейікші:

1. Өнер алды – қызыл тіл. **(Жасмин)**
2. Өзге тілдің бәрін біл,
Өз тіліңді құрметте. **(Махан)**
3. Ана тілім – анам,
Мұра еткен – бабам. **(Вика)**
4. Ана тілім елдігім
Ана тілім ерлігім **(Жанель)**

Тасша бала: - Балалар жарайсындар! Өнерлерің үстем болсын! Мен де үйренгім
келеді, дұрыс жаттауларды жаттауға, маған үйретесіңдер ме?

Балалар: - иә, қал бізбен бірге би үйретеміз!

Тәрбиеші: Құлақтан кіріп бойды алар,
Әсем ән мен тәтті күй,
Көңілге түрлі ой салар,
Әнді сүйсең менше сүй.

Ән: «Ана – тілім»

Тілмен ғана қызық менің тірлігім.
Тату еткен ел мен ердің бірлігін.
Туған тілмен асқақ шығып ізгі үнім,
Туған тілде алып жүрміз біз білім. – деп бүгінгі тіл мерекемізге арнаған оқу іс – әрекетімізді аяқтаймыз.

Өткелдерді салу

Кенжебаева Клара Мустафина,
Арнайы мұнай-газ пәндерінің жоғарғы санатты оқытушысы
Жоғары аграрлық-техникалық колледжі

САБАҚ ЖОСПАРЫ

Сабақ №	6		
Топ	МГ-231.1		
Курс	үшінші		
Мамандығы	0802000 Мұнай-газ құбырлары мен мұнай-газ қоймаларын салу және пайдалану		
Сабақ тақырыбы	Өткелдерді салу		
Өткізілетін уақыты	09.12.2019 ж.	Ұзақтылығы	90 мин.
Сабақтың міндеттері: білімділік дамытушылық тәрбиелік	-құбыр өткелдерін салу технологиясын жетік түсіндіру мен меңгерту; -оқушылардың пәнге және мамандығына деген қызығушылығын ояту, ойлау қабілетін жан-жақты дамыту, дүниетанымын кенейту, білім алуға құштарлығын және сауаттылығын арттыру; -жауапкершілік, ұқыптылық, үнемділік және өз бетімен жұмыс істеуге тәрбиелеу.		
Сабақтың әдістемелік мақсаты:	ақпаратты-коммуникативтік тәсілдермен арнайы пәндердің сабақтарын өткізу		
Күтілетін нәтижелер	газ құбыры мен мұнай құбырлардың өткелдердерінің конструкциясын біледі; өткелдерді салудың технологиясын біледі; өткелдерді салу тәсілдерінің тиімдісін таңдай алады; топта жұмыс істей алады, дебатта өз ұстанымдарын дәлелдеп бере алады; өз нәтижелері мен топтастардың іс-қимылдары мен ойларын бағалай алады.		
Сабақтың түрі	теориялық, аралас		

Ұйымдастыру әдістері	көкейтесті дәріс, жобалар жасау мен оларды қорғау, дебат, техникалық диктант, жарнамалық кампания, бейне фильмдерді көрсету мен оларды талқылау
Қолданылатын оқыту тәсілдері	бейне фильмдер және слайдтармен жабдықталған дәріс
Сабақтың жабдықтары	Оқытушының автоматтандырылған жұмыс орны, оқу бейне фильмдер, слайдтар
Пәнаралық байланыс	Газ-мұнай құбырлары, Газ-мұнай құбырларын пайдалану
Қосымша ақпарат	Билашев Б.А., Галиева А.Е., Кенжебаева К.М., Нургазинов М.С. Газ мұнай құбырларын салу және күрделі жөндеу: Оқу құралы/ –Астана, 2018 ж.

САБАҚТЫҢ ЖОСПАР-КОНСПЕКТІСІ

Сабақ барысы	Уақыт (мин.)	Оқытушының іс-қимылы	Студенттердің іс-қимылы	Оқу ресурстары
І Ұйымдастыру бөлігі	3	Сәлемдеседі. Түгендейді. Отырған орындық қатары санына қарай студенттерді 2 топқа бөледі.	Сабаққа дайындалады	Теориялық оқу журналы
2 Студенттерді сабақтың негізгі кезеңіне дайындау	5	Сабақтың тақырыбына дайындау үшін кроссенс қолдану ұсынылады. Сабақ тақырыбын хабарлап, студенттердің алдына жету керек мақсаттарды қояды. Сабақтағы жұмыс, ақпараттық карталарды толтыру тәртіптері мен бағалау критерийлерін түсіндіреді.	Бейнелер арасындағы байланыс арқылы сабақтың не туралы екенін анықтайды. Сабақтың ақпараттық картасы, бағалау тәртібін меңгереді.	Мультимедийлік кешен, <i>Тіркеме 2.</i>
3 Студенттердің тіректі білімдерін белсендіру	20	Оқушылардың дайындаған жобаларын қорғатады, ақпараттарын тыңдап, презентацияларын көреді, кателерін түсіндіреді	Әр студент дайындаған жобасын қорғайды (үйге берілген тапсырма)	Мультимедийлік кешен, <i>Тіркеме 3</i>
4 Жаңа материалды меңгерту	35	«Қарапайымнан күрделіге» принципімен дәрісті бейне фильмдер, слайдтармен жабдықтап отырып, береді. Алғашқы түсініктерін тексеру үшін берілген сұрақтарға жауап алу үшін «Дода» ойынын өткізеді	Тыңдайды, сабақтың ақпараттық картасында жазады. Видео, слайдтарды қарап болғасын, ойларын түйіндеп, сұрақтарға жауап береді. Өткелдерді салу тәсілдерін жетік меңгеріп, олардың ішінен тиімдісін таңдай	Презентация Power-Point, видеороликтер, <i>Тіркеме 4</i>

			алатын болады.	
5 Білімдерді шығармашылық қолдану, көкейтесті мәселелер шешу	15	Тақырыптың негізгі сұрақтары бойынша техникалық диктант, дебат өткізу арқылы қорытындылайды және алған білімдерін бекіту үшін «Жарнамалық кампания» өткізеді	Ұсынылған дебатқа қатысып, көкейтесті мәселелер шешеді, қателерді тауып, дұрыс шешімдер ұсынады. Топ өкілі қорытынды шешімін көрсетеді	<i>Тіркеме 5</i> Презентация Power-Point,
6 Меңгерілген материалды жалпылау және жүйелеу	5	Нәтижелерді қабылдайды, тапсырмалар орындау жылдамдығы мен сапасын ескереді. Ақауларды анықтайды және сәйкесті білімдерін коррекциялайды, қателерді талқылайды	Жұмыстарын тапсыруады, баллдарын есептейді, ақпарат карталарын тапсырады.	<i>Тіркеме 1</i>
7 Сабақтың қорытынды бөлігі	2	Сабақты қорытындылайды, бағаларды талқылайды		Теориялық оқу журналы
8 Үйге тапсырма беру	1	Үйге тапсырма береді: Өткелдер салудың екі тәсіліне анализ жасап, салыстырмалы кесте құрастырындар	Үйге тапсрманы жазып алады	Тақтадағы жазу
9 Рефлексия	4	Студенттерге сабақта берілген ақпаратты не істейтінін көрсетуді ұсынады.	Өздеріндегі стикерлерді осы үш заттың біреуіне бекітіп, таңдауын түсіндіреді.	<i>Тіркеме 6</i>
Барлығы	90			

Тіркеме 1

№ 6 сабақтың ақпараттық картасы

Тақырыбы: *Өткелдерді салу*

Сабақ кезеңі	Мазмұны	Бағалау критерийлері	Баллдар саны
Актуализация «Жобалар»	Ұсынылытын жоба тақырыптары: 1. Құбырлардың жол және басқа да жасанды кедергілер астымен өтуі 2. Жасанды кедергілер сипаттамасы 3. Өткелдер конструкциясы студент пен оқытушы арасындағы тақырыпқа байланысты пайда болған сұрақтарды шешу	Әр жобаға -1 балл Көрнекілігіне-1 балл Мазмұнына -1балл Сурақтардың әр дұрыс жауабына - 0,5 балл Қорғаудағы әр кемшіліктерге 0,5 балл алынып тасталынады	
Жаңа	«Дода»	Әр дұрыс жауапқа -1	

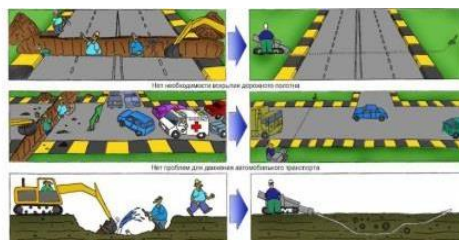

материалды меңгерту		балл	
Білімдерді шығармашылық қолдану, көкейтесті мәселелер шешу Дебат, «Жарнамалық кампания»	Көкейтесті мәселелер шешу қателерді табу дұрыс шешімдер ұсыну	Әр кезеңіне 2 балл	
Нәтижелерді қорытындылау	Баллдар сомасын есептеп, бағаларды қою	8-12 балл – «5» 6-7 балл – «4» 4-5 баллов – «3» 0-3 балла – «2»	

Картаны толтырған_____

Тіркеме 2

Кроссенс

Экранда көрсетілген суреттердің бір бірімен байланысы арқылы ассоциациялық тіркес-әңгіме құрастырып, сабақтың тақырыбын анықтау.

Тіркеме 3

Ұсынылатын жоба тақырыптары:

1. Құбырлардың жол және басқа да жасанды кедергілер астымен өтуі
2. Жасанды кедергілер сипаттамасы
3. Өткелдер конструкциясы

Жобада 6 оқушы, басқалары жобаларды қабылдау комиссиясы ретінде сурақтар қойып отырады. Студенттер дайындаған жобаларын қорғайды, ақпараттары тыңдалады, презентацияларын көрсетеді. Қабылдау комиссиясы сұрақтарына жауап беріледі, тақырыпқа байланысты пайда болған сұрақтар шешіледі.

Тіркеме 4

Әр тәсілдің бейнероликтері көрсетілгеннен кейін, «Дода» ойыны ұсынылады: экрандағысұрақтарға жауап беру

Тіркеме 5

«Дебат»

а) Дебатта әр топ өткелдерді салудың таңдаған тәсілінің ерекшеліктерін талқылап, таңдауын түсіндіреді

б) Қарсылас топ кемшіліктерін айтады

«Жарнамалық кампания»

Әр топ жарнамалық кампания ұйымдастырады, жарнамалық плакат немесе жарнамалық мәтін жазып, аудиторияны өз таңдауы дұрыстығына сендіруі керек. Біріншіден, студенттер контраргументтерді алдын ала болжай алуға, екіншіден - білімдері мен біліктіліктеріне жүгіне отырып, өз ой-пікірлерін соңына дейін жақтауға дағдыланады.

Осылайша, студенттерді тек теорияны жаттауға ғана емес, сонымен қатар өз алған білімдерін тәжірибеде пайдалана алуға баулимыз.

Тіркеме 6

Тақтаға шамадан, еттартқыш, қоқыссалғыш суреттері ілінеді.

Шамадан – барлығы әрі қарай маған керек болады.

Еттартқыш – ақпаратты әлі де өңдеймін.

Қоқыссалғыш – бәрін лақтырамын.

Студенттерге сабақта берілген ақпаратты не істейтінін көрсету ұсынылады.

Жыл құстары мен қыстап қалатын құстар

(Ұйымдастырылған ашық оқу қызметі)

Кокаева Индира Абзабекқызы, дефектолог

Нұр - Сұлтан қаласы әкімдігінің №64 «Асыл бөбек» арнайы балабақшасы МКҚК

Білім беру саласы: Таным

Бөлімі: Жаратылыстану

Тақырыбы: «Жыл құстары және қыстап қалатын құстар»

Мақсаты:

Білімділік: Балалардың құстар туралы түсініктерін кеңейту. Балаларды жылы жаққа ұшып кететін, қыстап қалатын құстарды ажырата білуге үйрету.

Түзету – коррекциялық: Балалардың зейіні, логикалық ойлау және сөйлеу қабілетін, құстар туралы жұмбақ шешкізу арқылы балалардың тілдік қорын жетілдіру, ұсақ қол моторикасын дамыту.

Тәрбиелік: Балаларға құстарды, қорғауға, қамқорлық жасауға, табиғатты аялай білуге тәрбиелеу.

Қолданылатын көрнекіліктер: интерактивті тақта, слайд, құстардың суреттері.

ҰОҚ әдіс - тәсілдері: түсіндіру, сұрақ-жауап, ойын.

Ұйымдастыру кезеңі:

Шаттық шеңбер

Қуанамын менде,

Қуанасың сенде.

Қуанамыз бәріміз,

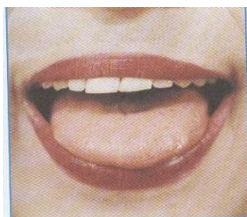
Арайлап атқан күнге.

Ауамыз таза болсын,

Суымыз мөлдір болсын
Артикуляциялық жаттығу.

«Сағат»

Тіл өзін сәндеп болған соң, үйге қайтатын уақыт болды ма екен, сағатқа қарады.Кане біздің сағаттарымыз қалай жұмыс істеп тұр екен.

Жаттығуды сипаттау: жымиямыз, ауызды ашамыз. Жіңішке тілді кезекпен оң және сол езуге жеткізе қозғалтамыз.

«Футбол»

Тіл далаға шыкса балалар футбол ойнап жатыр екен, ол да ойнағысы келіп кетті. Біз де балалармен бірге футбол ойнаық.

Жаттығуды сипаттау: ауыз жабық, тілді қатты ұстап ұрттың іш жағынан тілді біресе оң ұртқа, біресе сол ұртқа тіреп допша жүгірту.

Тыныс алу жаттығу: «Құс ұшты»

Мақсаты: ұзақ еркін тыныс алу,құстарды ұш дегенде үрлейді.

Сурет арқылы күз мезгілін сипаттау.

Жұмбақ жасыру

Қанаты бар талмаған
Аспанда ұшып самғаған
Жауы шыбын шіркейден
Табиғатты ол қорғаған.

(Құс)

Слайдка назар аудару. Жылы жаққа ұшып кететін, қыстап қалатын құстар.

Қарлығаш-қасиетті құс. Қарлығаш адамның досы. Бұл құстың ерекшелігі-ол жемін ауада ұшып жүріп қағып алып жейді.

Тырна - бұл құстың аяғы ұзын болып келеді. Ірі өзен жағалауларында мекендейді.Негізінен өсімдікпен,жәндіктермен қоректенеді Тырналар үшбұрыштанып ұшады.

Аққу- бұл киелі құс, көлде жүзеді және әдемі құс. Су өсімдігінің жапырағымен,тамырымен,кейде ұсақ жәндіктермен қоректенеді.

Құстарға байланысты тыйым сөздер:

1 бала: Құстың ұясын бұзба, балапандарына тиіспе.

2 бала: Құсқа тас лақтыр ма.

3 бала:Құстардың жұмыртқасын жарма.

4 бала: Құсты атпа.

Қыстап қалатың құстар: қарға, сауысқан, тоқылдақ т.б. жатады. **Сауысқан** - ала қанатты, ұзын құйрықты құс. Ол өте сақ. Оның ұғымталдығы да соншалық – кәдімгі қараторғай мен тоты секілді, адамның айтқан сөзін жаттап алады. Кез келген тамақты қорек етеді.

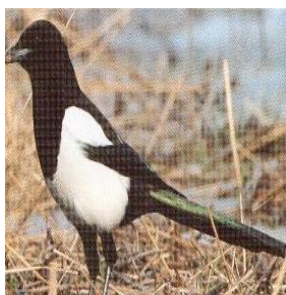
Қарға - қара немесе сұр қауырсынды тамақ талғамайтын құс. Кез келген тамақты қорек ететін құстардың бірі. Қар астында қатып қалған қалдықтарды, өткір тырнақтарымен тырнап босатып, мықты үшкір тұмсығымен шоқып қоректенеді.

Тоқылдақ – ұзын тұмсығы бар, құйрығы ұзын, аяқтары қысқа, түсі шұбар, өте жылдам қимылдайтын еңбекқор құс. Ағаштардың қабықтарының арасыннан құрт құмырысқамен қоректенеді

Дидактикалық ойын: «Артығын тап?»

Мақсаты: Суреттер арасынан артық құстарды тауып, не үшін артық екенін айту.Балалардың ойлау қабілеттерін дамыту, сөздік қорларын арттыра отыра, жекеше көпше айта білуге үйрету.

Сергіту сәті:

Қарлығаш боп ұшайық.
Торғай болып қонайық.
Сауысқан боп секіріп
Токылдақ боп шоқиық
Қане қанат жазайық
Қарлығаш боп ұшайық
Ұшып – ұшып алайық
Орнымызға қонайық.

Дидактикалық ойын: «Қандай құс жоқ?»

Мақсаты: Құстардың аттарын атау, көріп қабылдау қабілеттерін дамыту. Тапқырлық қабілеттерін дамытып, ойынға деген қызығушылықтарын дамыту.

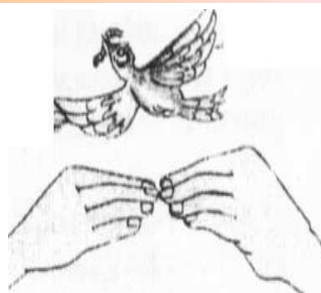
«Ұшты ұшты» ойыны

Ұшты ұшты торғай ұшты!
Ұшты ұшты алма ұшты!
Ұшты ұшты көгершін ұшты!
Ұшты ұшты кітап ұшты!
Ұшты ұшты ұшақ ұшты!
Ұшты ұшты қайық ұшты!
Ұшты ұшты шыбын ұшты!
Ұшты ұшты сабын ұшты!

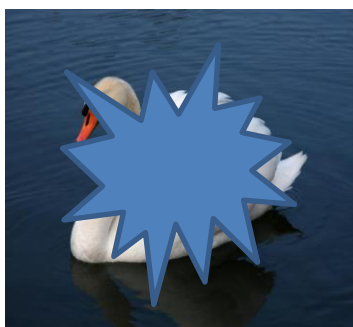
Саусақ жаттығуы

Торғай, торғай, торғайсың,
Жақын келіп қонғайсың.
Жем шашайын тойып ал,
Сондай торғай тоңбайсың.

Дидактикалық ойын: «Мұнда қандай құс жасырынып тұр?»

Мақсаты: Жасырылған құсты табу арқылы балалардың ойлау қабілеттерін дамыту, сөздік қорын молайту.

Қорытындылау: Құстар туралы түсініктерді меңгере білді. Құстардың пайдасымен ерекшеліктерін, құстардың тіршілігі туралы білімдерді. Алған білім дағдыларын қолдана отырып, меңгерген білімдерін көрсете білді.

Ертегілер елінде

(Ұйымдастырылған оқу қызметінің конспектісі)

Куатова Нургуль Онбергенона, тәрбиеші

Маңғыстау облысы, Қарақия ауданы

Қарақия аудан әкімдігінің МКҚК «Болашақ» балабақшасы

Білім беру саласы: «Қатынас», «Таным», «Шығармашылық»

Ұйымдастырылған оқу қызметі: Математика, Бейнелеу, Сөйлеуді дамыту

Тақырыбы: «Ертегілер еліне саяхат»

Мақсаты: Балалардың тілдік қарым қатынас дағдыларын, ақыл ойларын, сөздік қорларын, есте сақтау қабілетін дамыту. Қарапайым сұрақтарға жауап беруге үйрету. Халық ауыз әдебиеті шығармашылығына баулу. Ертегідегі кейіпкерлердің сөз мәнерін, қимыл-қозғалысын келтіріп ойнауға үйрету. Балаларды ұқыптылыққа, ұжымдылыққа тәрбиелеу, жан-жануарларға қамқор болуға тәрбиелеу.

Көрнекіліктер: Шалқан, Үйшік ертегісінің суреттері, Геометриялық пішіндер, дидактикалық материалдар, слайд.

Қажетті құралдар: түрлі түсті қағаздан қиылған балықтар, желім, тақтайшалар.

Шаттық шеңбері

Көтеріліп шаңырақ

Уықтары шаншылар

Керегелер керіліп

Өрімдей болып өріліп

Бәріміз жүрсек айналып

Киіз үй болып көрінер

Бүгін бізде өзгеше сабақ болады, біз сиқырлы пойызға отырып барлығымыз «Ертегілер еліне саяхатқа» барамыз. Қане бәріміз пойызға отырып кетейік.

Топ ішіне кенеттен Түлкі кіріп келеді.

Түлкі: Сәлеметсіздер ме балалар!

Мен кімнің?

Жарайсындар балалар, өздерің қайда бара жатсындар?

Егер сендер сұрақтарыма толық жауап берсендер мына қорапта не бар екенің айтамын.

Тәрбиеші: Түлкі сен бізбен бірге «Ертегілер еліне саяхатқа» барыңыз.

Ал, пойыз баста алға,

Бәрімізді басқар да!

Пш — пш, пш — пш!- біз кеттік

Қалып қойма бірінде

Жарайсындар балалар! Міне балалар ақылдылар бекетіне келдік

«Ақылдылар бекеті»

Балалар бұл «Ақылдылар бекеті»

Түлкінің қолындағы қорапта не бар екенін қарайықшы

Балалар қораптын ішінде не бар екен?

Ия дұрыс айтасындар бұл жай сурет емес, ертегі суреттері

(Слайдтан ертегі суреттерін көрсетеді)

Д.о: «Айырмашылығын тап»

Бұл қай ертегінің кейіпкерлері?

Д.о: «Өз үйінді тап»

Мақсаты: Үй және дала жануарларын ажыратып, өз үйлеріне орналастыру.

Жарайсындар балалар бұл аялдамадағы тапсырманы дұрыс орындадыңдар. Енді пойызымызға мініп келесі бекетімізге барайық.

«Шеберлер бекеті»

Түлкі: Балалар менің қарным ашты?

Тәрбиеші: Түлкі сен мұңайма менің балаларым саған көмектеседі.

Түлкіге көмектесеміз бе?

(слайттан балық бейнесін көрсетеді)

Енді балалар түрлі-түсті қағаздан Түлкіге балық жасап берейік

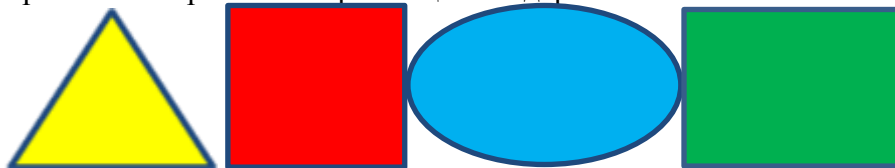
Түлкі: Өте тамаша балалар сендерге көп рахмет.

(Түлкі шығып кетеді)

Енді балалар пойызымызға мініп келесі бекетімізге барайық.

III «Тапқырлар бекеті»

Бірінші тапсырма геометриялық пішіндер

Балалардан пішіндердің көлемі мен түстерін сұрайды.

Осы геометриялық пішіндердің көлік құрастырамыз.

Логикалық сұрақтар:

1. Бағдаршамда неше көз бар?
2. Адамда қанша көз бар?
3. Аспанда неше күн бар?

Балалар пойызымызға мініп келесі бекетімізге барайық

«Мезгілдер бекеті»

Балалар жылаған дауыс естіле ме?

Ой, балалар қарандаршы мұнда қоян жылап тұр. Қоян сен неге жылап тұрсың, не болды?

Қоян: Жыламай қайтейін менің үйіме Аю сыймай құлатып кетті. Менің көжектерім аш менің көжектеріме сәбіз керек.

Балалар қоянға көмектесеміз бе?

Қоян сен жылама менің балаларым саған көмектеседі.

Балалар Қоянға сәбіз жинап берейік

Д.о: «Жемістер мен Көкөністер»

Мақсаты: Жемістер мен көкөністерді ажырату.

Қоян міне балалар сенің көжектеріне сәбіз жинап берді алыңыз.

Қоян: Балалар сіздерге көп рахмет. Менің көжектерім енді аш қалмайтын болды.

Балалар неше жыл мезгілі бар?

Д.о: «Жыл мезгілдер»

Мақсаты: Жыл мезгілдерін ажырату.

Балалар жарайсындар барлық сұрақтарға жауап бердіңіздер, пойызымызға мініп тобымызға қайта оралайық.

Міне балалар біз тобымызға да келдік.

- Балалар біз қайда саяхат жасадық?
- Геометриялық пішіндерден не құрастырдық?
- Біз кімдерге көмектестік?
- Түлкіге не жасап бердік?
- Қоянның көжектеріне нелер жинап бердік?

Балалар өте тамаша сіздер бүгүн оқу іс-әрекетіне белсенді болып, барлығыңыз жақсы қатыстыңдар.

Методическая разработка по проведению практических занятий по дисциплине «Иностранный язык» (уровень В1) для студентов всех специальностей

Кукубаева Д.Г., старший преподаватель

Каспийский государственный университет технологий и инжиниринга имени Ш. Есенова

Plan of the lesson B1-1.

Main aim: By the end of this session the students will have practiced Present Continuous Tense and have learnt vocabulary on the theme «Health. Healthcare».

Teacher's aim: to develop students' abilities of using Continuous Tense, to learn differences between Past Simple and Past Continuous.

Items needed: worksheets, cards, the text, small pictures.

Resources: Cutting edge pre-intermediate (SB) p 88-93, WB pp 60-63

Good grammar book, p26-29.

<http://fenglish.ru/the-flatmates-56-at-the-doctors/>

Time: 50 minutes

Lead-in:

What is the weather today? Is it sunny, windy, cold, and frosty?

Are you all healthy? Has anybody caught cold? Have you got high temperature? What medicine have you used? Do you feel better now?

Presentation:

Present progressive: use *I'm (not) working today*.

We use the present progressive to say that things are (not) happening now or around now.

I'm working just now, It's raining again. Jane's taking driving lessons.

I'm sorry I can't come out. I'm working just now. (Compare: I work every day.

Look - it's raining again. (Compare It rains every day)

Jane's taking driving lessons. (Compare: A lot of people take lessons with that driving school')

I'm not enjoying this party. (Compare: I usually enjoy parties).

Question forms

Make present progressive sentences.

Ann \ read \ the newspaper.

- 1 The baby \ cry \ again.
- 2 It \snow \ again.
- 3 You \ look \very beautiful today.. .....

Present progressive questions **Is it raining?**

We make present progressive questions with am/are/is + subject +. ..ing

The two present tenses:

SIMPLE PRESENT: I WORK etc

things that are always true

things that happen all the time, repeatedly, often, sometimes, never, etc

The sun rises in the east.

She often wears red.

I play tennis.

PRESENT PROGRESSIVE: I'm working etc

things that are happening now

things that are happening around now

The sun is not shining today.

She's wearing a blue dress.

I'm playing a lot of tennis these days

Practice: activity(writing). Making exercises to make sentences progressive, the question form and negative form.

Working on cards:

Vocabulary: HEALTH. HEALTH CARE

1. Eliciting from students. Make a list of common health problems

Eg: a bad cold

high temperature

2. Let's read the **Health quiz**. Which answers do you think are correct.

3. Complete a diagram with the verb, adj. and noun combinations

Read the text "Flying Doctors". (WB p. 64-65). Do the Ex 11 p. 65 try to find information in the text connected with these numerals

Let's read the proverbs and try to find Russian and Kazakh equivalents:

An apple a day keeps the doctor away.

Good health is above wealth.

Early to bed and early to rise, makes a man healthy, wealthy and wise.

Wealth is nothing without health.

Then try to describe some common illnesses. Ex. 1, 2 p.47. Describe picture and tell what the matter is with people at the office.

Read medical advices. Are they alike the advices that doctors in our country give for a healthy lifestyle?

Home assignment:

1. Make up your own sentences using Past Simple and Past Continuous.
2. Text "Flying Doctors": read, put 5-7 questions, copy out word-combinations connected with the theme "Health".
3. Ex.4 p.60 WB
4. Unit 70 (Have fun with vocabulary). Match the symptoms and the remedies, then use suitable verb to use each remedy
5. Vocabulary booster: learn new words to the theme

Менің сыныптасым

«Өзін-өзі тану» сабағының жоспары

Құралбекова Аягөз Балтабайқызы

Өзін-өзі тану пәні мұғалімі

Нұр-Сұлтан қаласы №59 мектеп-лицей

Сынып: 8 «В» Оқушылар саны: 28

Тақырып: Менің сыныптасым

Құндылық: Сүйіспеншілік Қасиеттер: Бауырмалдық, сыйластық, достық

Сабақ мақсаты: оқушыларға сыныптағы достық, сыйластық ұғымдарының маңыздылығын түсіндіре отырып, сүйіспеншілік құндылығының мәнін ашу. Міндеттері: 1. Бауырмалдық, сыйластық туралы түсініктерін кеңейту; 2. Достық қасиетін дамыту; 3. Бауырмалдыққа, сыйластыққа, достыққа тәрбиелеу:	Ресурстар: (құралдар, мәліметтер)
Сабақ барысы: 1. Ұйымдастыру кезеңі. Тыныштық сәті «Нұрға бөлену» Ыңғайланып отырыңыздар, денелеріңізді түзу ұстаңыздар. Аяқ-қолыңызды аяқастырмаңыз. Қолыңызды тізеңізге немесе үстелге қоюға болады. Көздеріңізді жұмуларыңызды өтінемін. Елестетіп көріңіз: Күн нұры сіздің төбеңізден өтіп, кеудеңізге қарай бойлап барады. Кеудеңіздің орта тұсында гүл түйнегі орналасқан. Гүлдің түйнегі нұрдан баяу ашылып келеді. Балғын және таза әсем гүл сіздің әр ойыңызды, әр сезіміңізді, эмоцияңыз бен тілек-қалауыңызды шайып, жүрегіңіздің қауызын ашты. Нұр сәулесі сіздің бойыңызға ақырын тарай бастағанын елестетіңіз. Ол біртіндеп күшейе түсуде. Оймен осы нұрды қолдарыңызға түсіріңіз. Сіздің қолдарыңыз нұрға бөленіп, сәуле шашуда. Қолымыз тек жақсы, ізгі істер істейді және баршаға көмектеседі. Нұр аяқтарыңызға тарады. Аяқтарыңыз нұр сәулесін шашуда. Олар сізді тек жақсылық жасау үшін жақсы жерлерге апарады. Олар нұр мен махаббат құралына айналды. Одан әрі нұр сіздің аузыңызға, тіліңізге тарады. Тіліңіз тек шындықты және жақсы, ізгі сөздер ғана айтады. Нұрды құлақтарыңызға бағыттаңыз, құлақтарыңыз тек жақсы сөз бен әсем әуенді ғана естиді. Нұр көздерімізге де жетті, көзіміз тек жақсыға қарап, бәрінен жақсылықты ғана көреді. Сіздің басыңыз түгелдей нұрға бөленіп, басыңызға тек ізгі, сәулелі ой келеді. Нұр бірте-бірте қарқын және шұғылана бастайды, сіздің денеңізден шығып, жан-жағыңызға сәуле шашады. Осы нұрды туысқандарыңызға, мұғалімдеріңізге, достарыңызға, таныстарыңызға бағыттаңыз. Нұрды уақытша түсініспей, ренжісіп жүрген адамдарға да бағыттаңыз, олардың да жүрегі нұрға толсын. Осы нұр бүкіл әлемге: барлық адамдарға, жан-жануарларға, өсімдіктерге, барлық тірі жанға таралсын... Ғаламның барлық	Ескерту 5 Т ережесін еске түсіру. (тәртіп, талап, тазалық, татулық, тыныштық)

түпкір-түпкіріне нұр бағыттаңыз. Ойша айтыңыз: «Мен нұрлымын... Нұр менің ішімде... Мен Нұрмын». Осындай Нұр, Махаббат және Тыныштық күйінде отыра тұрыңыз... Енді осы Нұрды жүрегіңізге орналастырыңыз. Нұрға толы бүкіл әлем сіздің жүрегіңізде. Оны осындай әсем қалыпта сақтаңыз. Жаймен көзіңізді ашуға болады. Рахмет. 2. Үй тапсырмасын тексеру: Оқулықтың 79-81 беттеріндегі Танаш Дәуренбековтің «Шекісу мен бекісу» әңгімесін оқу. Сұрақтар: 1. Оқытушы Рәзия мен Жұбанышқа не үшін ескерту берді? 2. Жұбаныш Рәзиямен арада болған жағдайдан қандай сабақ алды деп ойлайсыздар? 3. Өздерің сыныптастарыңмен қаншалықты татусыңдар? Айтып беріңдер.	<i>оқушылар жауабы</i>
3. Дәйексөз. «Адам өміріндегі ең тамаша нәрсе – оның басқа адамдармен қарым-қатынасы» Авраам Линкольн Ұлдар 2 рет, қыздар 2 рет, барлығы 2 рет қайталайды. Дәптерге жазу.	<i>Авраам Линкольн (1809-1865) Америка мемлекет қайраткері, АҚШ-тың 16-шы Президенті (1861-1865) және Республикалық партиядан американдық құлдарды бірінші азат етуші, америка халқының ұлттық батыры.</i>
4. Әңгімелеу. «Адал дос» бейнеролик Сұрақтар: 1. Қайратқа ақша не үшін қажет болды? 2. Қайраттың Досболға деген қарым-қатынасы қандай болды? 3. Досбол телефонға жауап бермегенде Қайрат не деп ойлады? 4. Болған оқиғадан қандай сабақ алды деп ойлайсыздар? 5. Сіздер дос таңдағанда қандай қасиеттеріне назар аударасыздар? Неге?	https://youtu.be/873lRFULnmg <i>оқушылар жауабы</i>
5. Шығармашылық іс-әрекет, топтық жұмыс. 1-топ. Оқулықтың 82-бетіндегі 3-тапсырма. «Менің сыныбым – менің мақтанышым» тақырыбында эссе жазу. 2-топ. Достарыңның, сыныптастарыңның алдындағы жауапкершіліктерің туралы тізбектеп жазып, пікірлеріңді ортаға салыңдар. 3-топ. Жағдаятты шешімін тауып, жалғастырыңыздар. 1. Сенің байқауыңша, сыныптас жолдасың соңғы кезде сабаққа, қоғамдық жұмыстарға селқос, көңілсіз, томаға-тұйық жүр. Оның сабақ үлгерімі де төмендеп кетті. Осы жағдайда сіз не істейсіз? 2. Сен бұл сыныпқа жаңадан келген оқушысың. Сыныптастарың адамды білімі бойынша бағалап, адамгершілік қасиеттеріңді байқай бермейтін сияқты. Осындай ортада өзіңді қалай ұстайсың?	<i>Түстер арқылы оқушыларды 4 топқа топтастыру</i>

4-топ. «Дос» сөзіне синквейн	
6. Топпен ән айту. «Жан досым» Сөзі: М.Кенжетайұлы мен Ж.Қаржаубаевтікі Әні: Ж. Қаржаубаевтікі 1. Жаныңмен қауырсындай, Сынақтан ауырсынбай, Дос керек өту үшін Сағың сынбай. Өмірдің бар бағалы, Досыңсыз бар ма мәні? Бұл әнім жан достарға арналады. Қайырмасы: Көтерші, досым, еңсеңді биік ұста, Шаттықтың күйі қысқа болса да, досым. Қуантшы төріме еніп, Досым деп сені көріп, Маған да ел еміреніп тамсанады. Сен үшін ән жазамын, Сыйлаймын ән ғажабын, Қосылсын осы әніме Бар қазағым. Досымның аты дара, Болмысы заты дара, Өзіндей досты туған батыр ана. 2. Бақытты кешіңе мен, Айтпасам қосып өлең, Жаныңда дос боп жүрмін Несіне мен. Дарасың сен мен үшін, Данасың сен мен үшін, Сен үшін сайратайын кеуде құсын. Қайырмасы: Көтерші, досым, еңсеңді биік ұста, Шаттықтың күйі қысқа болса да, досым. Қуантшы төріме еніп, Досым деп сені көріп, Маған да ел еміреніп тамсанады. Сен үшін ән жазамын, Сыйлаймын ән ғажабын, Қосылсын осы әніме Бар қазағым. Досымның аты дара, Болмысы заты дара, Өзіндей досты туған батыр ана. Досымның аты дара, Болмысы заты дара, Өзіндей досты туған батыр ана.	https://youtu.be/rGtnZgJX5yc
7. Үй тапсырмасы. Оқулықтың 84-бетіндегі 4-тапсырма	

8. Сабақтың соңғы тыныштық сәті. Балалар бүгінгі сабақтан алған білімдеріңізді еске түсіріп, алған әсерлеріңізді жүректеріңізге орналастырыңыздар! Әрқашан айналаңыздағы жандарға сүйіспеншілікпен қараңыздар. Бүгінгі сабаққа қатысқандарыңызға үлкен рахмет! Сау болыңыздар!	

Какие функции выполняет нервная система

Мордасова Лиана Николаевна, учитель начальных классов

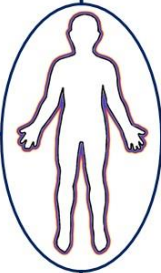
ГУ «Александровская средняя школа» отдела образования Костанайского района

Раздел долгосрочного плана: Живая природа		Школа: Александровская СШ
Дата: 15.11.19г		ФИО учителя: Мордасова Л.Н.
Класс: 4 «Б»		Количество присутствующих: отсутствующих:
Тема:		Какие функции выполняет нервная система
Цели обучения, которые достигаются на данном уроке	4.2.3.2 описывать нервную систему и ее роль в организме человека 4.1.2.2 представлять полученные результаты в форме по выбору учащегося	
Цели урока	Все учащиеся смогут: описывать нервную систему и её роль в организме человека; предоставлять полученные результаты под руководством учителя. Большинство учащихся будут уметь: различать центральную (головной и спинной мозг) и периферическую (нервные окончания) нервную систему; обозначать их на макете. Некоторые учащиеся смогут: объяснять взаимосвязь между нервной системой и рефлексами (реакция на горячее и холодное); предоставлять дополнительную информацию о роли нервной системы	
Критерии оценивания	- описать нервную систему; - определить роль нервной системы в организме человека; - определять место расположения нервной системы в организме человека; - перечислить органы нервной системы и называть их функции.	
Языковая цель	Основные термины и словосочетания: Используемый язык для диалога/письма на уроке: Вопросы для обсуждения: Почему нервную систему называют главной системой? Как же работает нервная система? Предположи, зачем человеку боль? Сколько раз тебе понадобилось обжечься, порезаться, чтобы понять и запомнить, где таится опасность? Что ты делаешь, чтобы справиться с болью?	

Привитие ценностей	Ценности, основанные на национальной идее «Мәңгілік ел»: казахстанский патриотизм и гражданская ответственность; уважение; сотрудничество; труд и творчество; открытость; образование в течение всей жизни.	
Межпредметные связи	Познание мира – строение человека. ЗОЖ. Стимулирование и развитие любознательности, интереса к науке анатомия, физиологии, привитие навыков гигиены. Коммуникативные компетенции – умение сотрудничать, получать информацию друг от друга.	
Предыдущие знания	Сведения о расположении внутренних органов человека. Выделительная система и ее роль в организме.	
Ход урока		
Запланирован-ные этапы урока	Запланированная деятельность	Ресурсы
Создание положительного эмоционального настроения 1 мин	(К) Учитель создает благоприятную атмосферу для работы на уроке. Посмотрите друг на друга и улыбнитесь! На части не делится солнце лучистое И вечную землю нельзя разделить, Но искорку счастья луча золотистого Ты можешь, ты в силах друзьям подарить. – У одного мудреца спросили: «Что является для человека наиболее ценным и важным в жизни: богатство или слава?». Подумав, мудрец ответил: «Ни богатство, ни слава не делают человека счастливым. Здоровый нищий счастливее больного короля».	
Вызов 3 мин		
	Беседа по вопросам. – Подумайте и объясните, почему так ответил мудрец? – Что же является главным в жизни каждого человека? – Что значит, по-вашему, быть здоровым? Учащиеся отвечают, учитель обобщает. – Быть здоровым очень важно. Только здоровый человек может по-настоящему познать радость жизни. Только у здорового человека нормально и согласованно функционируют все органы и системы органов организма.	
Проверка Д/з 10 мин	(К) «Тонкие» и «толстые» вопросы. - Задай вопросы одноклассникам по теме «Выделительная система»	
	Сообщение темы урока. Целевая установка. Сегодня на уроке мы продолжаем изучать организм человека. А о чем сегодня пойдет речь, вы мне скажете после выполнения задания. - Возьмемся за руки, так, чтобы были задействованы все в нашем классе. (Дети берутся за руки. Первый передает «сигнал», пожав руку соседа. Так сигнал передается самому последнему участнику.)	

Осмысление 25 мин	- Как получилось, что я пожала руку, а в результате мне пожали руку? Благодаря чему? -Так о чем пойдет речь на уроке? Какова тема урока? (нервная система человека) Определяют цель, которую нужно достичь к концу урока. Узнать, что такое нервная система, из чего она состоит. Выяснить, какие функции выполняет нервная система в организме человека. Работа по теме. Деление на группы. (карточки с номерами: 1,2,3,4) Инструктаж (К) Видеоанализ У каждого карточка с номером. Вам необходимо внимательно просмотреть видеоматериал и ответить на вопрос вашего номера. (П) А теперь необходимо сгруппироваться по номерам. Обсудите варианты ваших ответов, дополните и представьте полный ответ на ваш вопрос. Презентация, коррекция. (И) На ваших карточках изображён силуэт человека, изобразите нервную систему. 1.Из каких частей состоит нервная система? 2. Что делает нервная система? 3.Напишите, с чем сравнивают нервную систему человека. 4. Что обеспечивает нервная система?	Человек. Нервная система ВИДЕОМАТЕРИАЛ Индивидуальные карточки								
Обобщение 5 мин	(И) Обобщение знаний. <table><tr><th>Утверждения</th><th>Да/нет</th></tr><tr><td>Сигналы поступают в головной мозг по крови</td><td></td></tr><tr><td>Функция нервной системы: управлять деятельностью всего организма</td><td></td></tr><tr><td>Спинной мозг относится к нервной си-</td><td></td></tr></table>	Утверждения	Да/нет	Сигналы поступают в головной мозг по крови		Функция нервной системы: управлять деятельностью всего организма		Спинной мозг относится к нервной си-		Индивидуальные карточки
Утверждения	Да/нет									
Сигналы поступают в головной мозг по крови										
Функция нервной системы: управлять деятельностью всего организма										
Спинной мозг относится к нервной си-										

	<table><tr><td>стеме</td><td></td></tr><tr><td>Нервы переносят в организме питательные вещества</td><td></td></tr><tr><td>Головной мозг воспринимает, обрабатывает и управляет органами</td><td></td></tr><tr><td>Повреждение спинного мозга опасно для здоровья человека</td><td></td></tr></table>	стеме		Нервы переносят в организме питательные вещества		Головной мозг воспринимает, обрабатывает и управляет органами		Повреждение спинного мозга опасно для здоровья человека		
стеме										
Нервы переносят в организме питательные вещества										
Головной мозг воспринимает, обрабатывает и управляет органами										
Повреждение спинного мозга опасно для здоровья человека										
	(II) Взаимопроверка по ключу.									
Домашнее задание 1 мин	На выбор учащихся 1. Стр. 49, прочитать, Т. Стр. 38, выполнить задания 2. Составить кроссворд на тему «Нервная система». Найти интересную информацию о нервной системе в справочниках, энциклопедиях, в Интернете.									
Рефлексия 1 мин	(И, Ф) Рефлексивное оценивание заключается в оценке своей работы на уроке. • Ты узнал, что такое нервная система, из чего она состоит? • Ты выяснил, какие функции выполняет нервная система в организме человека? «Лесенка успеха»									
Дополнительная информация										
Дифференциация – как вы планируете помогать учащимся? Какие задания вы планируете давать более способным ученикам?	Оценивание – как вы планируете проверить уровень усвоения материала учащимися?	Здоровье и соблюдение техники безопасности								
Помочь «слабым» учащимся находить и читать в тексте предложения- ответы на поставленные вопросы. Учитель по мере необходимости оказывает помощь учащимся, работающим в парах.	Учитель: • обеспечивает обратную связь и поддержку каждому учащемуся; • задаёт вопросы по ходу урока; • анализирует результаты ученической рефлексии.	Охрана психического здоровья.								
Рефлексия по уроку Были ли цели урока/цели обучения реалистичными? Все ли учащиеся достигли ЦО? Если нет, то почему? Правильно ли проведена дифференциация на уроке? Выдержаны ли были временные этапы урока? Какие отступления были от плана урока и почему?		Используйте данный раздел для размышлений об уроке. Ответьте на самые важные вопросы о вашем уроке из левой колонки.								
Общая оценка Какие два аспекта урока прошли хорошо (подумайте как о преподавании, так и об обуче										

нии)?

1:

2:

Что могло бы способствовать улучшению урока (подумайте как о преподавании, так и об обучении)?

1:

2:

Что я выявил(а) за время урока о классе или достижениях/трудностях отдельных учеников, на что необходимо обратить внимание на последующих уроках?

Ғасырдың ғажап азаматы – Н. Назарбаев

(Ұйымдастырылған оқу қызметінің конспектiсi)

Нурмағанбетова Айнагуль Мұханбетовна, тәрбиеші

Маңғыстау облысы Қарақия аудан әкімдігінің МКҚК «Болашақ» балабақшасы

Білім беру саласы: «Қатынас», «Шығармашылық», «Таным».

Ұйымдастырылған оқу қызметі: Көркем әдебиет, Жапсыру, Қоршаған ортамен танысу.

Тақырыбы: «Ғасырдың ғажап азаматы – Н. Назарбаев».

Мақсаты: Қазақстан Республикасының тұңғыш президенті Н. Ә. Назарбаевтың өмір жолы, туып – өскен, оқып, білім алған, қызметі туралы мағлұмат беру. Елбасының өмір жолынан үлгі ала отырып, Отанын, халқын сүйе, ержүректілікке, патриоттық сезімге тәрбиелеу. Балалардың Елбасына деген сүйіспеншілік сезімін ояту.

Қажетті заттар: Бидай дәндері, қағаздан қиылған бидай сабағы, күріш, балық, көмір, мұнай, асбұршақ, желім, қағаздар.

Технология: «Step by step» технологиясы бойынша белсенділік орталықтарындағы жұмыстар.

Жұмыс жасайтын орталықтар: «Көркем әдебиет», «Өнер», «Ғылым».

Шаттық шеңбері:

Достығы жарасқан

Сыйлы біз баламыз

Келісіп бәрімен

Татулық табамыз

Бәріміз бір болсақ

Бәрінде жеңеміз.

-Балалар біздер бүгін Тұңғыш елбасы күнін тойлап, соған байланысты ашық оқу қызметін өткелі отырмыз. Оқу қызметіміздің тақырыбы «Ғасырдың ғажап азаматы – Н. Назарбаев» деп аталады.

Балалар, оқу қызметімізді бастамастан бұрын ҚР Мемлекеттік Гимн шырқайық. Әнұранның сөзін біздің Елбасымыз Н. Ә. Назарбаев жазған.

-Балалар бүгін бізде 3 орталық жұмыс жасайды.

«Көркем әдебиет» орталығында елбасымыздың өмір жолдары, Қазақстан қалалары туралы біліп, таппақ айтамыз.

«Ғылым» орталығында Қазақстан қалаларынан шығатын қазба байлықтармен дәнді дақылдармен танысып, көресіздер.

«Өнер» орталығында Нұр–Сұлтан қаласындағы «Бәйтерек» монументін дәнді дақылдармен безендіріп, жапсырасыз.

Олай болса, қалаған орталықтарыңыздың текшелерін алып, жайғасамыз.

«Көркем әдебиет» орталығы:

-Балалар мен сендерге мақал айтқым келіп тұр, мені мұқият тыңдаңызшы:

Туған жердей жер болмас,

Туған елдей ел болмас.

-Мақалда не туралы айтылған?

-Дұрыс, отан, туған жер туралы айтылған, ал сендер өздеріңнің туған жеріңіз, республикамыз қай мемлекет екенің білесіздер ме?

-Біздің мемлекетіміздің астанасы қай қала?

-Біздің тұңғыш елбасымыз кім?

Қане бәріміз интербелсенді тақтаға қарап, елбасының өмір жолымен, қызметімен танысайық.

Біздің тұңғыш елбасымыз Н. Ә. Назарбаев. Ол 1940 жылы 6 шілдеде Алматы облысы, Қаскелең ауданы, Шамалған ауылында дүниеге келген. Ол мектепте жақсы оқып, жақсы білім алған. Балалар әр елде өздерінің басқалардан ерекшеленіп тұратын рәміздері бар. Сол сияқты бізде де 3 рәміз бар. Ту, Елтаңба, Гимн, және олардың әрқайсысының мағынасы бар.

Елбасына арнап жаттаған тақпақтарымызды айтайық.

Туды ұстап тура жолға түсіріп,

Жас Отанның өмірін де түсініп,

«Елім, жерім» деп ұрандап тайсалмай,

Бір керемет жасады-ау кісілік!

Ел тірегі- қайратым,

Абыройым, айбатым!

Отан даңқын асырдың,

Көк туымды жайнатып.

Нұрсұлтандай атамыз,

Қазақ елін басқарған

Атамыздай боламыз,

Ел тағдырын ойлаған

-Қазақстан қалалары туралы түсінікті дидактикалық ойын ойнай отырып, танысамыз.

Д/О: «Қазақстан қалалары»

Мақсаты: Балаларды өз елімен таныстырып, қазба байлықтармен дәнді дақылдар қай қаладан өндірілетінін түсіндіру.

Сергіту сәті:

«Ғылым» орталығы:

-Балалар «Ғылым» орталығына қош келдіңіздер! Біз бүгін сендермен Қазақстан қалаларымен танысып, одан шығатын өнімдерді зерттейміз.

Ол үшін бәріміз экранға назар аударып, сурет бойынша әңгімелесейік.

-Осындай ұлаң байтақ жерді басқарған тұңғыш елбасымыз кім?

-Ал қазіргі таңда біздің президентіміз кім?

-Олардың жұмыс жасайтын қаласы қай қала?

Балалар біздің алдымызда әр түрлі дәнді дақылдар мен қазба байлықтар бар.

-Мынау – балық. Ол қай қалада болады деп ойлайсыңдар?

-Мынау – көмір. Бұл Қарағанды қаласының мақтанышы.

-Мынау – мұнай, ол Ақтау, Атырау қаласының мақтанышы.

-Мынау – алма, Алма Алматы қаласында өседі.

-Мынау – мақта, бұл Шымкент қаласында өседі.

-Мынау – бидай, Қостанай қаласында өседі.

-Мынау-күріш, ол Қызылорда қаласында өседі.

Балаларға осы қазба байлықтармен дәнді дақылдарды қолдарына ұстатып, қасиеттерімен танысу.

Сергіту сәті:

«Өнер» орталығы:

-Балалар, сендер қай орталыққа келдіңіздер?

- Сіз қай республикада тұрасыз?
- Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті кім?
- Қазақстанның елордасы қай қала?
- Сіздер қай облыста тұрып жатсыз?
- Аудан, ауыл қалай аталады?
- Балалар балабақшаларың қалай аталады?
- Елбасымыз қай қалада тұрады?
- Еліміздің рәміздерін атаңдар?

Балалар біз Қазақстан Республикасы, Маңғыстау облысы, Қарақия ауданы, Құрық ауылында тұрамыз. Қазақстан өте бай мемлекет. Жер көлемі бойынша әлемде 9 – шы орынды иеленген. Республикамызда ірі қалалар көп.

- Сендер қандай қалаларды білесіңдер?

Осы мемлекетімізді президент басқарады. Біздің презиндетіміз Н. Ә. Назарбаев. Ол 1940 жылы 6 шілдеде Алматы облысы, Қаскелең ауданы, Шамалған ауылында дүниеге келген. Ол мектепте жақсы оқып, жақсы білім алған.

Шығармашылық жұмыс:

Балалар біз бүгін Нұр – Сұлтан қаласындағы «Бәйтерек» монументін күріш және асбұршақпен безендіріп, жапсырамыз. Мен сендерге аспан астындағы бәйтеректің суретін беремін, сендер желіммен күріш пен асбұршақты жапсырасыңдар. Ол үшін алдымен дөңгелек пішінге желімді жағып, сары түсті асбұршақты ұқыпты жапсырамыз, сосын негізгі бөлігінің бәріне желімді жағып, күрішті жапсырамыз, артығын ыдысқа түсіріп аламыз.

Балаларды бақылау. Жұмысты аяқтағаннан кейін мәдени – гигиеналық дағдыларды орындау.

-Балалар біз бүгін қандай іспен айналыстық?

- Кімнің өміржолымен таныстық?

- 1 желтоқсан қандай мереке?

-«Көркем әдебиет» орталығында қандай іспен шұғылдандыңыздар?

- «Ғылым» орталығында нені зерттедіңіздер?

-«Өнер» орталығында қандай табиғи өнімнен, не жапсырдыңыздар?

-Бүгінгі оқу қызметі ұнады ма?

-Жарайсыңдар, сау болыңыздар!

Жаңа жыл әлемді шарлайды!

Орысбаева Алтынтөре Қалдыгерейқызы
«Күнишақ» бөбекжай-балабақшасы
жеке меншік мекемесінің
II-санатты тәрбиешісі

Нұрмұханова Айсұлу Нұрмұханқызы
«Күнишақ» бөбекжай-балабақшасы
жеке меншік мекемесінің
II-санатты тәрбиешісі

Мақсаты: Балалардың жаңа жыл мерекесі туралы түсініктерін қалыптастыру. Мерекелік көңіл-күй ортасын ұйымдастыру. Образдық бейнелерді сомдай білуге үйрету, хормен және жеке ән айту шеберліктерін арттыру. Би қимылдарын қызығушылықпен, ырғақты сақтай орындауға төселдіру. Жаңа жылдық мереке жоғары деңгейде өтіп, балалар өз-өнерлерін көрсетіп, ата-аналарға тамаша көңіл-күй сыйлады.

Зал іші тып-тыныш, Микки терең ойға шомылып отырады.

Ақ параққа, яғни Аяз Атаға өз арманындағы Жаңа жыл кешінде өзінің сүйікті достарымен қарсы алуды армандап хат жазып отырады. Осы Минни келеді:

-Микки, деп шақырады? Ол естімейді, жанына келіп түртеді. Ол шошып кетеді.

-Микки, сен не ойлап отырсың, Менің саған көмегім керекпе?

-О-о-о Минни досым, білесіңбе мен Аяз атаға хат жазып отырмын, Жаңа жыл мерекесінде өзіміздің «Дисней әлеміндегі» достарымызбен қарсы алып, әдемі көңіл көтерсек деймін.

-О-о тамаша, қандай керемет болар еді. Кел екеуіміз бірге хат жазып жолдайық. (Екеуі бірге хат жазып, шыршаға іледі) шығып кетеді. (Әдемі әуенмен; әдемі дауыс шығады. Микки мен Миннидің армандары орындалады. Олардың хаты Аяз атаға жетіп, Дисней әлемінде Жаңа жыл мерекесі тойланады. Ендеше Дисней әлеміндегі сүйікті кейіпкерлеріміздің Жаңа жыл кеш мерекесінің куәсі болыңыздар.)

Осы кезде Микки мен Минни жүгіріп шығады.

Мики:Сәлеметсіздерме!

Минни:Здраствуйте!

Good mooning!

Мики: Басталды, басталды.

Жаңа жылдық Карнавал

Дисней әлемінен келген

Карнавал иелерін қарсы алыңдар!

1. 2020 жыл Жаңа жылымыз «Тышқандар» кейіпкерлерімізді қарсы аламыз.

2. Аяз атаға хатты жеткізген кіп-кішкентай гномдарымызды қарсы аламыз.

3. Әлемдегі құс атаулының хас сұлулары тауыс құстарын қарсы аламыз.

4. Ендеше біздің кішкентай жан достарымыз, Диснейдің басты кейіпкерлері Мики Маустар мен Минни Маустарымызды қарсы аламыз.

Микки Маус: Сүйкімді біздің кішкентай достарымыз, біз сондай қуаныштымыз.

Минни Маус: Ия, Аяз Ата біздің тілегімізді орындады. Жаңа жылды біз сендермен бірге қарсы алатын болдық.

Микки Маус: Достар келіндер, ендеше Жаңа жыл карновалымызды «Жаңа жыл» әнімен қарсы алайық.

Ән: «Жаңа жыл» (хор)

Минни Маус: Ой, тамаша! Ән айтып көңіліміз көтеріліп қалды.

Микки Маус: Біздің достарымыз тек ән айтып қана қоймай, Жаңа жылға арнап жыр – шумақтарын да ала келіпті. Тыңдап көреміз бе?

Минни Маус: Микки достым, біздің кішкентай достарымыз өздері өнерлі екен. Жаңа жылымыз «Тышқандар» биін тамашалайық.

Минни Маус: Бәрекелді, жарайсыңдар. Қараңдаршы біздің карновал неткен керемет өтіп жатыр. Мына әсем шыршамыздың ойыншықтары қандай әдемі, алуан түрлі. Достарымызда әдемі киініп келген, өнерлеріде тамаша. Бірақ... .

Микки Маус: Неге бірақ... .

Минни маус: Өйткені шыршамыз көңілсіз. Шамдары жанбай тұр. Шыршамыздың шамдарын жағуға Аяз ата мен Ақшақар жетіспей тұрған сияқты. Қане барлығымыз бірге шақырайық.

Балалар: Ауууу, аууууу. Аяз ата, Ақшақар.

(Осы сәтте Сиқыршы жүгіріп келеді)

Микки маус: Сіз кім боласыз?

Сиқыршы: Ха-ха-ха. Мен сиқыр әлемінен келген «Сиқыршы» боламын. Мұнда не болып жатыр өзі, сендер қандай мерекені тойлап жатырсыңдар?

Балалар: «Жаңа жыл мерекесін.

Сиқыршы: Мәссаған, мен Дисней әлеміне қалай тап болдым. Мені неге шақырмайсыңдар? Мен сендердің Аяз ата мен Ақшақарларыңды сиқырлап тастағанмын. Ха-ха-ха.

Микки маус: Жоқ, Аяз ата мен Ақшақарды сиқырлап тастағаныңа сенбейбіз. Олар алыс жолдан бөгіліп жатырған сияқты.

Минни маус: Олай болса сен сиқырынды қалай дәлелдей аласың.

Сиқыршы: Қазір, мен сендерді өз сиқырыммен таңқалдыратын боламын.

(Сиқыршы өз сиқырын көрсетеді)

Микки маус: Ғажап, неткен керемет сиқыр. Сіз шыныдада нағыз сиқыршы екенсіз. Бізді өз сиқырыңызбен таңқалдырдыңыз.

Сиқыршы: Неге көңілсіз отырсыңдар?

Минни маус: Біздің шыршамыз көңілсіз.

Микки маус: Шыршамыздың шамдарын жағатын Аяз ата мен Ақшақарды сиқырлап тастадыңыз.

Сиқыршы: Олай болса, сендерге менің бір шартым бар. Сендер менің көңілімді көтеріп, мерекені сендермен бірге тойлауыма келісесіңдер ме?

Микки-Минни маус: Келісеміз бе достар!

Балалар: ИӘ

Минни Маус: Ендеше, Һас сұлу, тауыс құстарымыздың биін тамашалаңыз.

Сиқыршы: Жарайсыңдар, Рахмет сендерге достар! (Сиқырын жасайды.)

Достар, аяз ата мен Ақшақардың жолы ашылды. Олар келіпте қалған шығар, қане бірге шақырайық.

Балалар: Ауууууу, ауууууу, Аяз ата, Ақшақар.

Аяз ата: Амансыңдарма ұлдарым!

Амансыңдарма қыздарым!

Қандай солғын жүздерің,
Неге сонша мұңайдың.
Бізді күтіп алаңдап,
Шаршадыңдарма балаларым!

Микки Маус: Сәлеметсіздер ме, Аяз ата, Ақшақар. Қош келдіңіздер!

Минни маус: Біздің достар сізді ұзақ күтті. Біздің шыршамыз көңілсіз. Сіздің әдемі жылы лебізіңізбен шырша шамын жағайық.

Балалар: Қуант бізді таңырқат,
Шырша шамы жана түс.
(Алақай, шырша шамы жанады)

Ән: «Шыршаға бардық» (хор)

Микки маус: Аяз ата, біздің достарымыз сіздерге арнаған жыр-шумақтары бар. Қабыл алыңыз.

Микки маус: Аяз ата, біздің достарымыз көңілдерін көтеріп, ойын ойнағысы келіп отыр.

Аяз ата: қызым ақшақар менің екі дорбамды алып келші балалармен бір ойын ойнап жіберейін. Мына екі дорбама кіріп сыйқырлы шеңберлерді секіріп жарсыуымыз керек.

Аяз ата: Міне керемет. Менің кішкентай көмекшілерім қайда екен? Қане оларда өз өнерлерін көрсетсін.

Би: Гномдар биі

Микки маус: Минни саған Жаңа жыл карновалымыз ұнап жатырма?

Минни маус: Әрине ұнап жатыр. Мен ойлағаннанда өте керемет болып жатыр. Жаңа жыл деген керемет екен ғой. Достарымның өнерлерін көріп өте риза болып отырмын.

Микки маус: Бір қызығы біздің кішкентай достарымыз өздерімен ән шашуларын ала келіпті. Ендеше оларды қарсы алып, әнін тыңдап, қабыл алайық.

Ән: «Шырша жыры» Орындайтын: Фариза, Арсен, Ақсындар.

Ескі жыл Доңызды жаңа жыл тышқан екеуі шаңғымен жарысып залға кіреді.

Доңыз: Тышқан сәл күтші саған жетіп алайын.

Тышқан: хии- хии сен бәрібір маған жете алмайсың мен біріненде шапшаңмын. Жыл басы мен есепте.

Доңыз: Ой сен шынымен жүйрік екенсің саған жете алмадымғой. Сәлеметсіңдерме достарым! Көңіл күйлерің жақсыма? Достар сендер біздерді таныдыңдарма? Мен жаңа жыл Тышқанмын, ал мен ескі жыл доңызбын. Достар сендер қандай әдемісіңдер. Көрермендер де көп екен. Тышқан мен келген қонақтармен ойын ойнағым келіп тұр. Доңыз достым қане екеуіміз бірге «Кім жылдам» ойынын ойнатайықшы.

Шарты: 4 ата- ана шығып екі топқа бөлініп шаңғымен жарысу.

Микки маус: Ескі жыл сізге рахмет, Біздің Дисней достарымыздың сізге арнаған өлең шумақтарымызды қабыл алыңыз.

Ән: «Жаңа жыл»

Минни маус: Қандай керемет жаңа жыл!

Көңілді достар!

Бәрі тамаша! Бәрі әдемі!

Минни маус: Олай болса, Диснейдің кішкентай Микки мен минни маусытарын қарсы алыңыздар!

Би: «Микки мен Миннилер»

Аяз ата қоштасады.

Микки маус: Бүгінгі күн тамаша,

Есте болар әрқашан

Біз көңілді жаңа жылды

Ұмытпаймыз ешқашан деп «Дисней әлеміндегі Жаңа жыл кешімізді «Елочка» әнімен аяқтаймыз.

Арифметическая прогрессия

Павленко Елена Валерьевна, учитель математики

Специализированная гимназия №8 с обучением на трех языках имени М.Х. Дулати, город Шымкент

Раздел долгосрочного плана: 9.3А Последовательности		
Школа: специализированная гимназия №8 с обучением на трех языках им.М.Х.Дулати, г. Шымкент		
Дата:	ФИО учителя: Павленко Елена Валерьевна	
Класс: 9	Количество присутствующих:	отсутствующих:
Тема урока	Арифметическая прогрессия	
Вид урока	Урок отработки умений и навыков	
Цели обучения, которые достигаются на данном	9.2.3.3 знать определение и характеристическое свойство арифметической прогрессии, распознавать арифметическую прогрессию среди числовых последовательностей;	

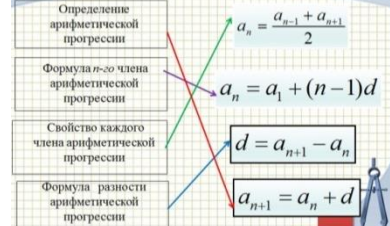

уроке (ссылка на учебную программу)	9.2.3.5 решать задачи, связанные с арифметической прогрессией;	
Цели урока	Учащиеся будут: - распознавать арифметическую прогрессию среди данных последовательностей; - находить общий член последовательности; - решать задачи различного уровня	
Критерии оценивания	- Знает формулу n-го члена арифметической прогрессии - Применяет формулу n-го члена арифметической прогрессии при решении задач прямо и обратно - Знает и применяет характеристическое свойство арифметической прогрессии - Обобщает характеристическое свойство арифметической прогрессии	
Языковые цели	Учащиеся будут: - использовать предметную лексику и терминологию раздела при решении задач; - аргументировать использование арифметической и геометрической прогрессий при решении задач; - комментировать решение задач на банковский процент; <u>Лексика и терминология, специфичная для предмета:</u> - числовая последовательность; - способы задания последовательностей; - предыдущий член последовательности, последующий член последовательности; - первый член последовательности и т.д., n-й член последовательности; - формула n-го члена последовательности; - возрастающая, убывающая последовательность; - разность арифметической прогрессии;	
Привитие ценностей	Учащиеся должны быть изобретательными , думать о контекстах заданий; критичными и поддерживать друг друга У них будет возможность проводить диалоги, для развития навыков общения . У учащихся проявятся лидерские качества	
Глобальное гражданство	Привитие навыков глобального гражданства через взаимоуважение и академическую честность, привитие навыков обучения на протяжении всей жизни	
Межпредметные связи	История математики, экономика, физика	
Навыки использования ИКТ	Использование ИД для демонстрации презентации, использование платформы Kahoot	
Предварительные знания	Понятие числовой последовательности; последовательности, содержащей степени. Умение определять закономерности и находить недостающие члены последовательности. Задачи по физике.	
Источники	Учебник, ИТ	
Материалы и оборудование	Маркеры, стикеры, интерактивная доска, раздаточный материал (лист самооценки)	
Ход урока		
Запланированные	Запланированная деятельность на уроке	Ресурсы

этапы урока		
Начало урока 2 минуты	1.Организационный момент Приветствие, создание коллаборативной среды, эмоциональный настрой, концентрация внимания учащихся, определение «зоны ближайшего и дальнего развития» учащихся, ожидания к концу урока	Видео «Nature of Numbers» Презентация Слайд №1,2,3
Середина урока 3 минут	2. Активизация познавательной деятельности ✓ Фронтальный опрос. Стратегия «Мозговой штурм» Формативное оценивание: устная похвала учителем Дескрипторы: -Знают и формулируют математические термины -Объясняют применяемые формулы Проверка знаний учащихся. ✓ Стратегия «Экспресс - опрос» Критерии оценивание: за каждый правильный ответ- 1 балл, максимально- 4 балла Дескрипторы: 1)Знает определение последовательности; 2)Знает способы задания последовательности; 3)Знает общий вид последовательности; ФО: взаимомооценивание происходит соседом по парте	Презентация Слайд №4 Принимают активное участие в беседе, отвечают на вопросы учителя Лист ответов Слайд №5
4 минут	✓ Стратегия «Вопрос - ответ» Критерии оценивание: за каждый правильный ответ - 1 балл, максимально- 4 балла Дескрипторы -определяет формулу арифметической прогрессии -находит формулы n-ого члена, Формативное	Слайд №6
3 минуты 8 минут	оценивание. Устные комментарии учителя, оценивание работы – 7-8 баллов- «Молодец» 5-6 баллов «хорошо» Меньше 5 баллов- «старайся» Решение задач (индивидуальная работа у доски) Задания. 1.Найдите a_{18} , если $a_1=3$, $d=5$. 2.Найдите a_1 , если $a_{16}=14$, $d=2$.	Слайд №7 Слайд №8 Ответы: 1. $a_{18}=88$

2 минуты	3.Найдите d, если $a_1=7$, $a_{16}=97$. 4.Найдите n, если $a_1=7$, $d=5$, $a_n=82$ 5.Найти d и a_1, $a_3=-2,3$; $a_8=-0,8$ (ответ №5: $d=0.3$ $a_1 = -2.9$) <u>Дескрипторы</u> 1.может применять формулу арифметической прогрессии для решения задач 2.применяет формулы n-ого члена, формулы разности, характеристическое свойство прогрессии ФО- Самооценивание: прием «Сигналы руки» Большой палец вверх – все правильные и неправильные утверждения определены верно Большой палец вбок – 1 ошибка Большой палец вниз – более 1 ошибки Решение межпредметных задач. Работа у доски и параллельно класс работает в тетрадях <u>Физика (кинематика).</u> Задача №2: Свободно падающее тело проходит первую секунду 4,9 м; за каждую следующую секунду на 9,8 метров больше, чем за предыдущую. Какое расстояние будет пройдено падающим телом за пятую секунду? <u>Литература:</u> Задача №3. Согласно содержанию известного стихотворения С.Я. Маршака: «Дама сдала в багаж...	2.$a_1=-16$ 3.$d=6$ 4.$n=18$ Слайд №11 <u>Ответ: 44,1 м</u>									
2 минуты	1. диван ... кг. 2. чемодан 21 кг. 3. саквояж ... кг. 4. картину 18 кг. 5. корзину ... кг. 6. картонку ... кг. 7. и маленькую Собачонку ... к Найти вес всего багажа. ↓ Убывающая Арифметическая прогрессия	Слайд №12									
3 минуты	<u>Дескриптор</u> - правильно определяют и записывают «дано»; - применяет формулу n – ого члена арифметической прогрессии; - выполняет вычисления. Формативное оценивание. Устные комментарии Парная работа «Занимательное свойство арифметической прогрессии». Дана “стайка девяти чисел”: 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19. Она представляет собой арифметическую прогрессию, что образует магический квадрат с константой, равной 33. Квадрат, состоящий из 9 клеток, в него вписывают числа, так чтобы сумма чисел по вертикали, горизонтали диагонали была одним и тем же числом.	ответ: 126 кг <table border="1" data-bbox="1217 1805 1420 1926"> <tr> <td>9</td> <td>19</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>7</td> <td>11</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>17</td> <td>3</td> <td>13</td> </tr> </table>	9	19	5	7	11	15	17	3	13
9	19	5									
7	11	15									
17	3	13									

7 минут	Закрепление. Тест. Обобщение и контроль знаний, полученных за урок с помощью теста платформы Kahoot. Дескрипторы - <i>самостоятельно выявляют уровень полученных знаний; умение работать с платформой Kahoot</i> Формативное оценивание: анализ ответов теста, представленных в виде excel документа	Приложение 1 Приложение 2
Конец урока 1 минут	<i>В конце урока учащиеся проводят рефлексию:</i> - что узнал, чему научился - что осталось непонятным - над чем необходимо работать Домашнее задание: 1. Выяснить, как и где применяется арифметическая прогрессия, привести пример 2. Составить магический квадрат из девяти последовательных членов любой арифметической прогрессии натуральных чисел.	Рефлексивный лист

Список литературы:

Учебник «Алгебра – 9», Абылкасымов А.Е. и др., Алматы, «Мектеп», 2019 г., часть 1.

Последовательное и параллельное соединение проводников

Сахиев Марат Аликович, учитель физики и информатики
 Уральский политехнический колледж

Тип урока: урок изучения нового материала.

Вид урока: эвристическая беседа с практикумом

Цель: изучить и вывести законы последовательного и параллельного соединения проводников.

Задачи:

Образовательные: дать определение резистору и реостату, рассмотреть виды соединений проводников, повторить закон Ома;

Воспитательные: воспитывать чувство сопричастности к общему делу, умение работать коллективно и самостоятельно. гражданственность

Развивающие: совершенствовать учебные умения школьников, научить применять правила, уравнения и законы физики при решении качественных и количественных задач, развивать память, устойчивое внимание, умения применять свои знания на практике.

Оборудование: тетради, сигнальные карточки, компьютер с проектором, презентация «Виды соединений проводников», дидактический материал по слайдам, карточки с заданиями, оборудование для практической демонстрации

Ход урока

I. Орг.момент: (5 мин)

(Приветствие, проверка отсутствующих, деление на группы)

Здравствуйте, дорогие ребята! Сегодня у нас необычный урок-соревнование, поэтому я хочу зарядить вас зарядом энергии (касаясь детей эбонитовой или стеклянной палочкой, дети получают соответственный стикер со знаком (+) или (-). **Вопрос:** Сколько в природе существует зарядов? (два). Какие? (положительный и отрицательный). Как заряды взаимодействуют между собой? (одноименные отталкиваются, разноименные – притягиваются). Детей делим на две команды, садятся за стол, выбирают название команды, капитанов, помощников, проектировщики, конструкторы, аналитики.

II. Объяснение нового материала: Сегодня нам предстоит изучить новую тему: Последовательное и параллельное соединение проводников. Каждая команда получает свой вид соединения, проектировщики составляют электрическую схему, конструкторы собирают электрическую цепь, аналитики решают задачи, творческая группа показывает применение на практике, руководитель и помощник проверяют, исправляют, дополняют ответы своих сотрудников.

III. Актуализация знаний

Прежде чем начать изучение темы, надо вспомнить ранее изученный материал

А) **Физический диктант:** Дав правильный ответ, участник зарабатывает очко для своей команды. В случае неправильного ответа, отвечает другая команда.

Б) По условным обозначениям назвать элементы электрической цепи

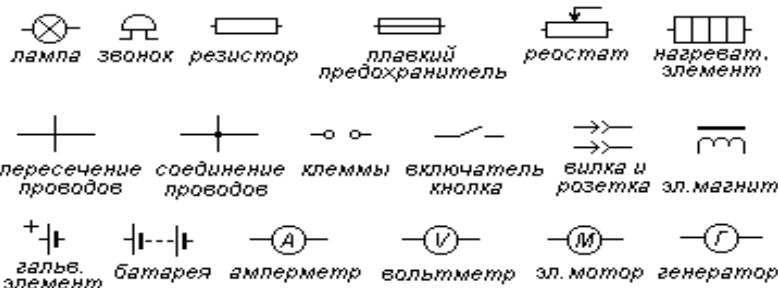
В) **Составить логическую цепочку:**

1) Физическое тело-вещество-молекула-атом-протон-электрон

2) Солнце-Юпитер-Сатурн-Земля-Меркурий-Плутон

Г) **Викторина** (каждой команде по-очереди задаются вопросы, дав ответ зарабатывают очки)

Е) Каждой команде на выбор описать основные величины, характеризующие электрический ток (сила тока и напряжение)

Сила тока (I)

физическая величина, показывающая величину заряда, проходящего через проводник за единицу времени или физическая величина, характеризующая скорость прохождения заряда через проводник.

$$I = \frac{q}{t} \quad (q - \text{заряд или количество электричества}).$$

Единица измерения - 1 ампер.

1 ампер - это такой ток, который, проходя по двум тонким бесконечно длинным проводникам, расположенным в вакууме на расстоянии 1 м друг от друга, вызывает силу их притяжения в 0.0000002 Н на каждый метр их длины.

Амперметр - прибор для измерения силы тока. Амперметр всегда включается последовательно с тем проводником, в котором требуется измерить силу тока.

Электрическое напряжение (U)

физическая величина, характеризующая электрическое поле, создающее в проводнике ток или работа электрического тока по перемещению электрического заряда, равного 1 кулону (единичного положительного заряда).

$$U = \frac{A}{q} \quad (A - \text{работа эл. тока}).$$

Единица измерения - 1 вольт ($1 \text{ В} = 1 \text{ Дж/Кл}$).

Вольтметр - прибор для измерения напряжения и ЭДС источника тока. Вольтметр всегда присоединяют параллельно к тому проводнику, на котором требуется измерить напряжение.

Электрическое сопротивление (R)

свойство проводников оказывать препятствие прохождению электрического тока. Сопротивление проводника зависит от его длины, площади поперечного сечения, рода вещества и температуры.

$$R = \rho \frac{l}{S} \quad (l - \text{длина, } \rho - \text{удельное сопротивление, } S - \text{поперечное сечение}).$$

Единица измерения - *Ом* ($1 \text{ Ом} = 1 \text{ В/А}$)

Омметр - прибор для измерения сопротивления. Присоединяется параллельно к тому проводнику, на котором измеряют сопротивление - вне электрической цепи.

Реостат - прибор, обладающий регулируемым сопротивлением. Принцип действия реостата основан на изменении длины проводника, включенного в цепь.

IV. Работа с учебником. (10 минут) (Запись в тетради определений с учебника)

1. Источник тока и потребители электроэнергии, соединенные проводниками, образуют электрическую цепь.

2. Соединение проводников, при котором каждый из них присоединен к другому лишь одним своим концом, называется последовательным соединением.

3. Соединение проводников, при котором они соединены обоими концами, называется параллельным соединением.

4. **Закон Ома для участка цепи:** Сила тока прямо пропорциональна приложенному напряжению и обратно пропорциональна сопротивлению участка цепи.

$$I = \frac{U}{R} \rightarrow U = IR \rightarrow R = \frac{U}{I}$$

V. Экспериментальная часть (30 минут) (работа по слайдам презентации)

Детям раздаем раздаточный материал, готовые таблицы. В ходе выполнения лабораторной работы дети заполняют показания силы тока, напряжения и сопротивления.

План

1. Проектировщики на листах А4 составляют и готовят эскиз схему электрической цепи.

2. Конструкторы на доске собирают электрическую цепь.

3. После проверки руководителем, замыкаем электрическую цепь снимаем показания приборов и заполняем таблицу.

4. Аналитики выполняют расчеты и заносим результаты в таблицу.

5. Делаем вывод.

VI. Творческий проект (5 мин) Команда по результатам самостоятельно делают выводы по законам последовательного и параллельного соединения и

готовит кластер по своему виду соединения. Проектировщики в это время готовят за ПК в приложении Paint рисуют схему электрической цепи данного соединения.

Кластер: Распределение силы тока, напряжения и сопротивления при различных соединениях проводников.

Физическая величина.	Последовательное соедине- ние.	Параллельное соединение.
Сила тока	$I = I_1 = I_2 = \dots = I_n$	$I = I_1 + I_2 + \dots + I_n$
Напряжение	$U = U_1 + U_2 + \dots + U_n$	$U = U_1 = U_2 = \dots = U_n$
Сопротивление	$R = R_1 + R_2 + \dots + R_n$	$\frac{1}{R} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} + \dots + \frac{1}{R_n}$
Емкость	$\frac{1}{C} = \frac{1}{C_1} + \frac{1}{C_2} + \dots + \frac{1}{C_n}$	$C = C_1 + C_2 + \dots + C_n$

VII. Закрепление: Выполняем задания по слайдам презентации, составить цепочку вычислений по слайдам

VIII. Домашнее задание: §9.4-9.6, упр 19(2,5) стр 242-243

IX. Выставление оценок, с комментариями. Рефлексия.

Ғажайып математика

Сәлім Амангүл Қанайқызы
№79 «Шабьт» бөбекжай балабақшасы

Білім беру саласы: Таным

Ұйымдастырылған оқу қызметі: Қарапайым математикалық түсініктерді қалыптастыру

Тақырыбы: «Ғажайып математика».

Мақсаты: таңертең (таң) –тәулік бөлігімен таныстыру.

Міндеттері: 5 көлемінде сандық есептеуге үйрету. Сандарды тура және кері санау,. Балалардың тілін дамыту жұмыстарын жалғастыру, оқу қызмет дағдыларын меңгерту, геометриялық пішіндер туралы ұғымдарын тиянақтап, түстерді ажыратуға, қарым - қатынас, көмек көрсету, сыйластықты қалыптастыру. Балаларды тапқырлыққа, ізденімпаздыққа тәрбиелеу.

Көрнекіліктер: суреттер, кілем, шар, геометриялық пішіндер, үшбұрыш, төртбұрыш, сандар, үлестірмелі материалдар пайдаланылады

Сөздік жұмыс: сұрақ - жауап, сергіту сәті, «Қай сан жоғалды?» дидактикалық ойыны, жұмбақтар.

Белингвалдық компонент:

Мотивациялық-қозғаушылық

Таңғы шеңбер: Қуанамын мен де,

Қуанасын сен де,

Қуанамыз бәріміз

Арайлап атқан күнге.

Всем, всем, добрый день!

Здравствуй, солнце золтое

Здравствуй, матушка земля!

Гуд монинг, гоулд сан,

Гуд монин дия гестс

Гуд монинг май френдз.

Уи уине ю ол зэ юэсте

- Жарайсындар, балалар, бүгінгі күніміз жақсы болсын, орнымызға отырайық.

- Бүгін бізде қарапайым математикалық ұғымдар туралы ашық оқу – қызметі.

Такырыбы: «Ғажайып математика»

Балалар қазір бізде қандай жыл мезгілі?

Балалар бүгін ауа-райы қандай?

Балалар бір аптада неше күн бар?

Қане, атап берейікші.

Үш тілде

Балалардың іс-әрекеті

Сәлеметсізбе!

Балалар шатық шеңберің жасап, тәрбиешіні қайталайды.

Қазір бізде қыс мезгілі.

Бүгін күн жылы.

Бір аптада 7 күн бар.

Дүйсенбі, сейсенбі, сәрсенбі, бейсенбі, жұма, сенбі, жексенбі.

Понедельник, вторник, среда, четверг, пятница, суббота, воскресенье.

Monday, Tuesday, Wednesday, Thursday, Friday, Saturday, Sunday

Ұйымдастырушылық-ізденістік

- Балалар, мен сендерге құр қол келген жоқпын

Мына шарларды ала келдім.

- Бір жылда неше мезгіл бар?

Бұл шарлардың түсі де сол төрт мезгілді белгілейді.

Мына шардың түсі қандай?

- Бұл шардың түсі қай мезгілді білдіреді?

Қыс. қыста жер қандай болады.

Сары шарды көрсету

Бұл түс қандай жыл мезгілін білдіреді.

- Себебі күзде ағаштардың жапырақтары сарғайып жерге түседі.

Жер беті сары кілемге ұқсайды.

Жасыл шарды көрсету.

Бұл түс шөптердің түсі сияқты.

- Табиғат көктемде оянып, жер беті жасыл шөпке толады.

Ағаштар бүршік жара бастайды.

Қызыл шарды көрсету.

- Қызыл түс қандай жыл мезгілін білдіреді.?

Қай уақытта гүлдер қызыл түске боялады?

- Балалар, түстерін білдік, енді сиқырлы шардың ішінде не бар екенін білгілерің келе ме?

Кәне, шарды кім жарады.

Балалар, бізге тапсырмалар берілген, осы тапсырманы дұрыс орындасандар, мына сиқырлы кілемшеге отырып «Ғажайып математика» еліне саяхатқа барамыз

1 - тапсырма. 1 - ден 5 - ке дейін тура және кері санау

Үш тілде санау.

2 - тапсырма. Дидактикалық ойын. Сандардың көршісін табу. «Жоғалған сан».

(1 - ден 5 - ке дейін сандар бойынша ретімен тұрады.)

3 - тапсырма. Логикалық есептер

- Дүкеннен анам төртбұрышты 2 допты алып келді, оның біреуін ініме бердім. менде неше доп қалды? (1)

- Қоянда неше құлақ бар? (қоянның суретін көрсету)

Мынау ненің суреті?

- Қолда қанша саусақ бар?

2. Ағашта 5құс отыр, оның 2 - уі ұшып кетті, ағашта қанша құс қалды?

3. Себетте 2 алма, табақта 3 алма қосқанда барлығы болады неше алма

4 - тапсырма. Жұмбақтарды тығылмақ ойыны арқылы шешейік.

Адамға серік, күзетке берік. (ит)

Жүрегі бар, ізі жоқ,

Қанатты бар, ұшпайды.

Су астында қыстайды. (Балық)

Мен атамнан қаштым,

Мен әжемнен қаштым

Таба алмадым атамды, әжемді.

Үйімді сағындым. (Бауырсақ)

Бұл қай ертегі?

Кішкене ғана бойы бар, айналдырып киген тоны бар (қой)

Ойын. Пішіндерді құрастыру.

Мынау түрлі - түсті пішіндерді қараңдаршы. Оларды қалай атаймыз.

Сергіту сәті:

Балалар қанекей бәріміз «Ғажайып математика» еліне саяхатқа барайық.

-Төрт мезгіл. Кәне, атап шығайық. Қыс, көктем, күз, жаз.

Бұл шардың түсі ақ.

Этот - шарик белый.

white

Бұл шардың түсі сары.

Этот шарик -желтый.

yellow

Бұл шардың түсі жасыл.

Это шарик зеленый цвет.

Green

Бұл шардың түсі-қызыл.

Это шарик-красный.

Red

Бір бала шығып шарды жарады.

1-5 ке дейін тура және кері санайды. Үш тілде

Балалар ойын ойнайды

Балалар тәрбиешіні мұқият тыңдап есептердің шешуін табады.

Балалар жұмбақтың шешуін табады. Толық жауап береді.

Балалар: төртбұрыш- square, үшбұрыш- triangle, дөңгелек- a circle, жұлдызша- star.

Балалар орындарынан тұрып бір сергіп алады.

Рефлексиялық-түзетушілі

Геометриялық пішіндерді кілемшеге орналастырдық.

1 - ден 10 - ке дейін тура және кері санадық.

Жұмбақтар шештік.

Балалар, келесі оқу қызметінде осы кілемшеге отырып «Ғажайып математика» еліне саяхатқа барамыз. Балаларды мадақтау.

- Жарайсыңдар, балалар, бәріміз келген қонақтармен қоштасайық.

Көріскенше күн жақсы,

Сау саламат болайық.

Балалар оқу қызметінде өткендерін қайталайды.

Күтілетін нәтижелер:

Біледі: балалар, біз бүгін геометриялық пішіндерді ажыратады біледі.

Игереді: Сандарды тура және кері санауды, логикалық есептерді, жұмбақтар шешуді игереді.

Менгереді: зейінді, ұқыпты, мейірімді, есте сақтау, ойлау қабілеттері

Методическая разработка по проведению практических занятий по дисциплине «Иностранный язык» (уровень В1) для студентов всех специальностей.

Смагулова Д.С., старший преподаватель

Каспийский государственный университет технологий и инжиниринга имени Ш. Есенова

The lesson plan for practice.

Theme. Man and nature. Green peace.

Grammar: Adjectives. Degrees of Comparison. Grammar exercises

Main aim: By the end of this session the students will have practiced some new words of the text.

Teacher`s aim: Developing abilities of using lexical materials.

Items needed: some new words of the text, small pictures.

Resources: Kakzhanova F.O.

Pre-Intermediate: New Headway English course.p91.

Warmer: Do you like sweets, chocolates, ice-creams...?

What should we do to sweeten any baked food?

How do you think what plant made sweet our life?

Ask the students about the main material which people use to make a wears

Presentation:

New vocabulary:

Sugar cane -сахарного тростника

rare- редкие

expensive -дорогие

slaves- рабы
huge plantations -огромные плантации
price -цена
industrial -промышленный
separate-отдельный
was banned-запрещен

Practice: 1.Activity (reading) texts

Sugar:

Sugar cane was grown in India thousands of years ago. In Roman times it was known in Europe as a great luxury, and it was rare and expensive for many centuries after that. In 1493 Columbus took a sugar plant with him to the West Indies, where it grew so well that huge plantations were started by Europeans and worked on by slaves. The slaves were shipped across the Atlantic from America, packed sometimes one on top of the other in chains, on a journey that took six weeks. Many died. The empty ships then carried the sugar back to Europe. So much money was made that sugar was known as “white gold”.

Sugar is used to sweeten food and make sweets and chocolate. It is addictive but unnecessary. By the 16th century the English were the greatest sugar eaters in history. Elizabeth I lost all her teeth because she ate so much of it.

Cotton:

Cotton has been grown for over thousand years in places as far apart as Mexico, China, Egypt, and India. It was first planted in America in 1609. Before 1800 cotton was a great luxury, more expensive than silk, because so many workers were needed to pick it. However, a huge increase in the number of slaves in the American South resulted in much greater cotton production and a fall in the price. This, and the new technology of the industrial revolution, made cotton the cheapest fabric in history. By 1820 cotton was making more money for the USA than tobacco, and more money worldwide than sugar.

The American Civil War of 1861-1865 was fought because the Southern States wanted to form a separate country, so that they could continue to keep slaves on their cotton plantations. Slavery was banned in the Northern States in 1808. 500000 soldiers were killed in the war.

2.Activity writing:

- A). Which plant caused the American Civil War? Why?
- B). Which plant was known as the white gold?
- C). Which plant once thought to be a luxury?
- D). Which plant has been grown for thousands of years?

Grammar: Degrees of comparison

A). Comparative adjectives are forms like colder, more famous.

Superlative adjectives are forms like coldest, most famous.

most short (one-syllable) adjectives: + -er, -est old -> older, oldest r short adjectives ending in -e: + -r, -st nice --> nicer, nicest

B). short adjectives ending in one vowel + one consonant:

double consonant + -er, -est: fat -> fatter, fattest :thin -> thinner, thinnest

BUT don't double w: low ---> lower, lowest

C). Two syllable adjectives ending -y: y-+ i- -er, -est, happy+ happier, happiest

D). Most other longer adjectives + more most hopeful--> more hopeful, most hopeful

E). Irregular adjectives: good -> better, best

bad --> worse, worst

far --> further, furthest or farther, farthest

Practice: activity(writing) Working on cards:

1.Write the comparative and superlative adjectives.:

Cold—colder—coldest

Strange, late, fine, green, safe, rich, small, high, wide, near, white

2. Write the comparative and superlative adjectives.:

Friendly---friendlier----friendliest

Lazy, hungry, sleepy, angry, dirty.

Учебно-методическая разработка по проведению практических занятий по дисциплине «Иностранный язык» (уровень В1) для всех студентов специальностей.

INTERNET

It is hard to deny that we want our life to become easier day after day. It is really comfortable to live in such conditions when any moment you can see what is going on in Australia, even if you are in Russia or write an essay about Shakespeare's life without going to a library.

How could any person hundreds years ago imagine that it will be possible nowadays? And it is, fortunately, possible! Now you can shopping and travel online, have electronic money and even work online!

Times change and high technologies make everything simpler and more convenient... but there are as a rule two sides of every situation.

Advantages of the internet

As I guess almost every third person on our Earth has a Facebook account or Twitter. It is a mainstream thing and such a life-style is hard to avoid. Well, actually, there is no need to avoid it, on the contrary, it is absolutely great to have an opportunity to get to know a lot of people all over the world, gain precious experience and just enjoy communicating.

All in all, Internet is a thing where you can find almost everything and, what is more, you don't have to go somewhere to get it – just launch your browser.

Moreover it is a reliable friend of any student – there are a lot of articles, essays, topics and texts that can be in need while you are searching for information for your studies. All you should do is to type tag-words of your follow-up activity and you will get the information.

And final, but not a minor thing – you can not only receive the thing you need (for example, songs, pieces of news) but also upload your work in the Internet. So, it means that people all over the world will be able to see your photos, listen to your music or read your poems. There are also a lot of ways to make it a profitable business.

Disadvantages of the internet

Though Internet-surfing is usually a very useful thing, there are, as always, a few disadvantages. First of all, a lot of people are not able to use Internet properly - as everything they do all day long is chatting, listening to music and watching series.

Well, it is normal to use it for entertainment, but still, self-development is much more useful and it is a pity a few people can understand it. So, maybe it is better to read an article or watch a piece of news online instead of idleness? It is up to you.

There is also a so-called communicating problem. The thing is that people have become addicted to online-life and it is a usual thing to play with your friends online or have a Skype-conference instead of going out.

So, are we becoming lazier? There must always be limits but nobody seems to notice it. So is it possible to live without Internet? Apparently not.

Activity writing:

1. *What makes our life easier?*
2. *How do people connect more easier nowadays?*
3. *What is the advantage of internet?*
4. *Which disadvantages has internet?*
5. *what did people do without internet?*

Scrambled sentences. **With a partner, put the words back into the correct order.**

1. want It to become is hard to we after day our life deny that easier day.
2. shopping have electronic Now you can online ! and travel online, even money and work
3. mainstream It is a thing life-style and to avoid such a is hard.
4. you should All do is to tag-words you type of your activity follow-up and the information will get.
5. profitable There also ways are make a lot to it a of business.
6. Well, it entertainment is use normal to it but still for, self-development is much useful more and it a few is a pity understand people can it
7. communicating There problem is a so-called also.

Егер сау болғын келсе!

Смағұл Макпал Базарбайқызы

Нұр – Сұлтан қаласы № 30 «Қайнар» балабақшасының тәрбиешісі

Кіріктірілген ұйымдастырылған оқу қызметі

Білім беру саласы: «Денсаулық», «Коммуникация»

Бөлімі: Қауіпсіз мінез – құлық негіздері, Көркем әдебиет.

Тақырыбы: «Егер сау болғын келсе!»

Мақсаты: Сахнада ертегіні сомдау арқылы денсаулықтың маңыздылығын сезінуге үйрету. Балаларға денсаулық туралы білімдерін нығайту және жеке гигиена туралы білімдерін бекіту. Ертегі мазмұны бойынша сұрақтарға дұрыс жауап беруге тәрбиелеу.

Күтілетін нәтиже:

Балалар ертегіні сомдап, денсаулықтың маңызын сезіне алады. Денсаулықты нығайту туралы, жеке гигиена туралы түсінеді.

Көрнекі – құралдар: ТҚО, слайд, «Әйгерім мен Салауат Дәрігер» ертегісіне қажетті бетперделер, дәрумендер мен микробтар бетперделері.

Әдіс- тәсілдер: сөздік, көрнекілік, сахналау.

Билингвальді компонент: Денсаулық - здоровье.

Сөздік жұмыс: Дәрумендер, тазалық.

Ұйымдастырылған оқу қызметінің барысы.

Ынталандарушы- қозғаушы

Шаттық шеңбері

Шуағын мол шашады,

Күн шықса жиектен.

Жылу алып нұрынан

Денсаулықты түлеткен.

Денсаулық -ол күлуін

Көңіл – күйін жадырай!

Денсаулық – ол жүруің

Ешбір жерін ауырмай!

Миға шабуыл: «Сұрақ - жауап».

- Балалар, қазір жылдың қай мезгілі? (күз мезгілі)

-Күз мезгілінің айларын атандаршы? (Қыргүйек, қазан, қараша).

-Күздің аяқталуына бірнеше күн қалды, содан кейін қандай мезгіл болады? (қыс мезгілі)

-Қыста ауа райында қандай өзгерістер болады? (Суық болады, қар жауады, боран соғады).

-Суықта тоңып ауырып қалмау үшін не істеу керек? (жылы киіну, дәрумендерді жеу керек).

Ізденістік – ұйымдастырушы кезең

Тәрбиеші:

-Балалар, бүгін біз сендермен «Денсаулық зор байлық» атты ертегіні тамашалаймыз.

Сахнада үй, орындық қойылған.

Мысық ұйқыдан оянып:

-Шіркін – ай, бүгін мен өте тамаша ұйықтадым! (есінейді, тартылады).

Терезенің алдына келеді, шымылдықты ашып терезеге қарайды.

Масық:

-Әйгерім тұр! Күннің көзі жарқырап тұр!

Әйгерім терезеден қарайды:

-Қайырлы таң мысығым! (мысықтың басынан сипайды).

Мысық: мыр, мыр, мыр!

Әйгерім:

-Мысығым, енді үйімізді жинайық, мен ыдыстарды жуайын, ал сен сыпыр!

Әйгерім, ал енді бәрі дұрыс болды, жаттығу жасайтын кез келді! Достар, бәріміз бірге жаттығу жасайық! (балалар әуен бойынша жаттығу жасайды).

Әйгерім: - Ой қалай серігіп қалдым, енді жуыну керек.

Мысық:

-Жуынуудан, тіс тазалаудан шаршадым. Сабын-суды түсінбеймін, жуынбаймын мен мүлдем.

Сахнаға Кір – қоймас кіреді:

-Мысық, маған сенің сөздерін ұнады. Мен де тазалықты жек көремін. Жуынуудан бас тартамын.

Әйгерім: Бұл ғажап қайдан шықты? Сенің киімін де, беті – қолын да қап -қара. Достар, Кірқоймасқа тазалық туралы тақпағымызды айтып берейік: Су, су, мөлдір су,

Мөлдір суға қолынды жу.

Жуынсаң сен әрдайым

Таза бетін – маңдайың!

Тазалықтың досы

Су дегенің осы!

- Шіркін, қандай әдемі жемістер! Мен оны жегім келіп тұр! (кір қолымен жемістерді жейді). Ішім, ішім, ауырып барады. жылайды.

Микробтар кіреді:

Біз көңілді микробтармыз,

Біз көңілді жүреміз.

Кірді жақсы көреміз.

Жуынбайтын, таранбайтын,

Балаларды ауыртамыз.

Видео: «Микробтар туралы мәлімет» (Фиксики).

«Бізді миллиондаған микробтар қоршап тұр. Оның ішінде ауру тудыратын микробтар болады. Бірақ микробтарға қарсы ережелерді сақтасақ олар қауіпті емес екен: тек қана жуылған жемістер мен көкністерді жеу керек, үйді таза ұстап және қолды мұқият жуу қажет.

Микробарға қарсы сабынды пайдаланған жөн. Микробқа қарсы сабын жуғаннан кейін бірнеше сағат бойы тазалықты сақтап тұрады екен. Және микробтардың көбеюіне жол бермейді. Микробтардың ішінде пайдалы микробтар болады. Кейбір бактериялар сүттен айран және ірімшік жасауға көмектеседі. Ал кейбіреулерін суды тазалау үшін де қолданады екен. Адамның ішінде де көптеген пайдалы бактериялар өмір сүреді. Олар тамақты қорытуға көмектеседі».

Топқа дәрігер **Салауат** кіреді:

-Сәлеметсіңдер ме! Ой – ой – ой, мына жерді микробтар жаулап алыпты ғой! Оларды кетіру үшін жұмбақтарды шешейік:

1. Жуынған баланы,
Аймалап алады.
Сипайды қолын да,
Сипайды жолын да. Бұл не? (Сүлгі)
2. Аю менен қасқырдан да,
Ұзын менің тістерім.
Бірақ жыртқыш аң, емеспін
Шаштарға мен сән беремін. (Тарақ)
3. Қолына сүйкесең,
Кетіріп кір – ласын.
Айнадай жалтырап,
Тап – таза боласың (сабын).
Микробтар қашып кетеді.

Мысық пен Кірқоймас:

-Біз енді қолымызды әрқашан жуамыз. Тазалықты ұстанатын боламыз!

Дәрігер:

-Егер, ауыратын болсандар мен сендерге укол саламын. Дәрумендерді жегендерін өте дұрыс. Бірақ оларды да жуып жеу керек екенін ұмытпаңдар.

Дәрумендер:

1 бала:

Мен «А» дәруменімін, мен асқабақта, өрікте, қызанақта, салатта, айранда боламын. Мені күнде өз тағамдарына қолданған балалардың көздері жақсы көреді.

2 бала:

Ал, мен «В» дәруменімін. Мен балықта, картопта, асбұршақта, сиыр етінде, жаңғақта, және нан өнімдерінде боламын. «В» дәруменін қолданған балалардың жүйке жолдары, қан айналымы күшейіп, жақсы жүгіретін болады.

3 бала:

Мен «С» дәруменімін. Мен орамжапырақта, алмада, лимонда, апельсинде, алмұртта боламын. Мені жеп өскен бала, мықты, батыр болады. Ешқандай микробтар жоламайды.

4бала:

мен «Д» дәруменімін. Мен жұмыртқада, балықтың майында, сүт тағамдарында, қаймақта боламын. Мені қолданған баланың сүйегі мықты болады.

Дәрігер Салауат :

Сөз соңында: «Ауырып ем іздегенше, Ауырмайтын жол ізде» деп қойылымды аяқтаймыз! (бәрі бірге айтады).

Рефлекссті – түзету кезеңі

-Балалар, бүгін біз сендермен не туралы көрініс тамашаладық?

-Денсаулық туралы қандай мақал – мәтел білесіңдер?

1 бала: «Дені саудың жаны сау».

2 бала: «Тазалық – саулық негізі».

3 бала:

«Бірінші байлық – денсаулық,
Екінші байлық ақ жаулық,
Үшінші байлық оң саулық».

4 бала:

«Ауру – аздырады,
Суық тоздырады».

-Балалар дәрумендер қандай тағамда кездесетінің есте сақтап алдындар ма? Кәне, тексерейік.

Ойын: «Қай тағамда қандай дәрумен бар?»

Сондықтан балалар ешқашан ауырмау үшін, дәрумендермен денсаулығымызды нығайтып отырайық!

Дәрігер Салауат балаларға қалдырған сыйлық смайликтерді тарату.

(Балалар қонақтармен қоштасып шығып кетеді)

Разработка технологической карты при изготовлении входной двери

Султанова Гульмира Акылбековна

преподаватель специальных дисциплин

ЗКО, город Уральск, Уральский политехнический колледж

Открытый урок по предмету «Специальная технология»

Тема урока: «Разработка технологической карты при изготовлении входной двери»

Цели урока

образовательная:

формирование профессиональных компетенций по составлению и применению технологической карты в производстве совершенствование творческого и технологического мышления, а также методов и способов безопасной работы с инструментами;

развивающая:

развитие креативного мышления, активизация мыслительной деятельности учащихся через критическое мышление, овладение основами научно-технических знаний о рациональной организации рабочего места, обогащение речи сварочными терминами;

воспитательная:

воспитание интереса к исследовательской работе, умения применять полученные знания в практической деятельности, соблюдение технологической дисциплины, организация взаимопомощи и взаимоконтроля.

Тип урока: комбинированный

Методы: интерактивные, игровые, объяснительно- иллюстративный, частично-поисковый.

Межпредметные связи: материаловедение, физика, черчение, охрана труда, производственное обучение.

Технические средства обучения: компьютер, интерактивная доска, видеофильмы, презентация «Технология изготовления входной двери», дидактические материалы, таблица оценивания результатов.

План урока

1. Организационный момент. (3)
2. Проверка домашнего задания.(20)
3. Обобщение изученного, подготовка к восприятию новой темы (5)
4. Объяснение нового материала. (25)
5. Закрепление нового материала. (25)
6. Задание на дом. Подведение итогов занятия. (12)

Ход урока

1.Организационный момент.

2. Проверка домашнего задания.

Тема нашего сегодняшнего урока ЛПЗ № 12 «Технология изготовления входной двери» Опрос по предыдущим темам урока (задания дифференцированные)

Опрос: Четыре ступенек — четыре типов вопросов

Лестница успеха

Творческие вопросы

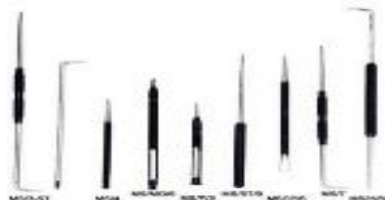
Интерпретирующие вопросы

Уточняющие вопросы

Простые вопросы

1.Простые вопросы:

а) Как называется инструмент и для чего он предназначен(чертилка служит для нанесения линий рисок на размечаемую поверхность.)

б) Как называется инструмент, для чего он предназначен?

(Штангенциркуль—это универсальный измерительный прибор для определения

линейных размеров деталей с установленной точностью).

с) Как называется этот инструмент (Угольник предназначен для построения

углов)

2. Уточняющие вопросы:

- Как изменяется величина сварочного тока при увеличении длины дуги?
- На сколько процентов уменьшается сила тока для швов в вертикальном положении?

- Какой зазор устанавливаете при стыковой сборке пластин толщиной 4мм?

3.Интерпретирующие вопросы:

- Укажите, какое влияние оказывает увеличение тока при РДС на геометрические размеры шва.

- Что может способствовать образованию прожога при сварке?

4.Творческие вопросы:

Демонстрация фрагмента видеофильма «Техника безопасности при работе с инструментами». Как вы думаете, по какой причине пострадал рабочий?

Опрос темы по методу кубизма

Вопросы:

1. Steel (сталь);
2. Electrode (электрод)
3. Manufacturing plan (технологическая карта)
4. Welding thin-walled steel (сварка тонкостенной стали)
5. Deep penetration welding (сварка с глубоким проплавлением)
6. Instruments (инструменты)

Тесты по методу Kahoot

Вопросы:

1. Для чего привариваются накладки?
2. Какие могут быть накладки ?
3. Какой должен быть угол наклона электрода при сварке в лодочку?
4. Какой бывает сварка в лодочку?
5. Что представляет собой сдвоенный электрод?
6. Какие преимущества сварки сдвоенным электродом ?
7. Что используют для сварки изделия из толстых листов ?
8. Как свариваются низкоуглеродистые стали при газовой сварке?

Ответы:

- 1 Накладки привариваются для усиления сварных соединений, сварных стык.
- 2 Односторонние, двусторонние, плоские, угловые или коробчатые.
- 3 45°
- 4 Симметричной и несимметричной.
- 5 Два стержня из электродной проволоки, сложенных вместе и имеющих общий слой покрытия.
- 6 Увеличивает производительность на 50-80%, электрод не перегревается и образует малые брызги.
- 7 Электроды с повышенной прочностью наплавленного металла,
- 8 Свариваются газовой сваркой без особых затруднений.

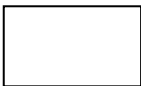
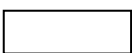
1. Объяснение нового материала.

Просмотр видеофильма «Технология изготовления входной двери». Работа в группах составление технологической карты. На плакате показан чертеж изделия.

Работа по составлению технологической карты после просмотра видеофильма.

Пример чертежа технологической карты.

Технологическая карта.

№	Наимен. операции	Эскиз	Материалы	Инструменты	Действия
1	Подготовка металла		Лист сталь Ст3, Уголок 32х32х3,	Щетка, напильник,	Очищаю металл
2	Правка металла		Лист сталь Ст3, Уголок 32х32х3,	Тиски, кувалда	Устраняю деформацию

3	Разметка		Лист сталь Ст3, Уголок 32х32х3,	чертилки, линейки и угольники.	На листовом прокате делаю разметку днища размером 994*494 мм и стенок 994*497 мм, 494*497 мм Затем отрезаю уголки 32*32*3, два уголка длиной 1000мм, два уголка длиной 500мм и четыре уголка длиной 467 мм.
4	Резка металла		Лист сталь Ст3, Уголок 32х32х3,	Болгарка, напильник, линейка	Выполняю резку по размерам
5	Сборка, прихватка деталей		Лист сталь Ст3, Уголок 32х32х3, Труба d-40мм, L-60м	Электрод d-3мм, Сварочный аппарат	Сборку выполняю на столе,прихватку по центру между двумя стенками. Собираю остальные детали
6	Сварка		Лист сталь Ст3, Уголок 32х32х3, Труба d-40мм, L-60м	Электрод d-3мм, Сварочный аппарат	Выполняю сварку

Закрепление нового материала.

1. Защита технологической карты

2. Обозначьте сварные соединения в чертеже

3. Контрольные вопросы

- Какие инструменты и оборудования применяли?
- Какие трудности возникали при составлении технологической карты?
- Какие сварочные соединения вы обозначали в чертеже ?
- Какие материалы использовали?

6.Задание на дом. Подведение итогов занятия.

- выставяются оценки;

Оценивание проводим согласно таблицы оценивания знаний. (Прил.)

Ребята, вы слаженно работали, были инициативными, помогали друг другу.

Каждый из вас принимал активное участие на уроке, делали выводы.

Таблица оценивания знаний учащихся

№ п/п	ФИО	Самооценка	Взаимооценка	Оценка преподавателя
1	Байков Дмитрий			
2	Бухмаров Максим			

Задание на дом. Подготовьтесь к уроку по основному учебнику – Сарсенбаева Д. Сварка и резка металлов. Учебник – Астана, изд.Фолиант 2008 г., стр. 500-501

РЕФЛЕКСИЯ

Литература

1. «Электрогазосварщик» Т. Шакирова, А. Маметсуписев.
2. «Газоэлектросварщик» А.А. Федотов В.А.Чебан
3. «Газоэлектросварщик» Никифоров Н.И., Нешумов С.П., Антонов И.А.
4. «Учебный план и программы» Л.В. Николаев редактор
5. «Эксплуатация сварочного оборудования» Александров А.Г.
6. «Справочник по сварочному оборудованию» Прох А.Ц., Б.М. Шпаков
7. «Газоэлектросварщик» И.Полупанова
8. Интернет ресурсы: <http://les.novosibdom.ru/book>, <http://www.e-reading.club>.

Игровые задания с мячом

Тореханова Елена Викторовна учитель физической культуры

*Специализированная гимназия №8 с обучением на трех языках им. М.Х. Дулати
город Шымкент*

Урок физической культуры подготовлен для учащихся 10 класса. Раздел программы «Навыки движения в командных играх». Тема: Игровые задания с мячом. При разработке урока учитывалось поэтапное обучение программного материала игры волейбол.

В середине урока учащиеся отрабатывают технику приемов и передачи мяча в игре волейбол. Перед выполнением заданий, ставятся критерии, после выполнения упражнений учащиеся проводят самооценивание или взаимооценивание. Учащиеся выполняют индивидуальную, парную, групповую работу.

Раздел – Навыки движения в командных играх	Школа: Специализированная гимназия №8 с обучением на трех языках им. М.Х. Дулати
Дата:	Ф.И.О. учителя:
Класс: 10	Количество присутствующих: Отсутствующих:
Тема урока	Игровые задания с мячом
Цели обучения	10.1.2.2. Создавать и применять комбинации и последовательности движений в различных видах физических упражнений
Цель урока	1.Знает общие правила волейбола 2.Выполняет различные физические упражнения через групповую работу. Все учащиеся смогут на своем уровне выполнить упражнения, направленные на достижения цели обучения. Некоторые учащиеся продемонстрируют усложненный уровень знаний и понимания выполняемого действия. Отдельные учащиеся покажут результат, повышающие свои возрастные особенности.
Критерии оценивания	1.Принимают волейбольный мяч снизу и сверху; 2.В группе выполняют различные комбинации.
Языковые цели	Учащиеся могут: Анализировать и демонстрировать свое понимание того, что спортивные игры помогают развить индивидуальные и командные навыки.

	Словарь специфических терминов и терминология: Прием мяча, передача мяча; подача, пас, нападающий удар; атака, защита, точность; тактика, стратегия, проблема, решение; безопасность, правила, игра; нападающий, защитник, связующий, игровая комбинация	
Привитие ценностей	Привитие таких ценностей, как уважение, открытость осуществляется через соблюдение правил групповой и парной работы, оценивание и взаимооценивание; патриотизм - через изучение развития волейбола в Казахстане; сотрудничество - работа в группах; трудолюбие и творчество через самостоятельное изучение нового материала, выполнение заданий, применение знаний и обсуждения друг с другом;	
Межпредметная связь	Данная тема развивает у учащихся навыки использования знаний по физике и биологии.	
Навыки использования ИКТ	Навыки поиска дополнительной информации из Интернета В процессе изучения и закрепления нового материала будут использованы фото материалы.	
Предварительные знания	Учащиеся имеют знания и навыки техники, тактики и стратегии в спортивных играх, в частности игры волейбол, полученных на уроках физической культуры из предыдущих классов, а также во вне школьной деятельности.	
Дифференциация	Оценивание	Здоровье и соблюдение ТБ
Способные учащиеся помогают другим учащимся при выполнении заданий. Работа в парах/малых группах создает благоприятную атмосферу для взаимообмена идеями, взаимопомощи, служит основой для поддержки навыков командной работы.	Оценивание достижений учащихся ведется через наблюдение за учащимися во время индивидуальной, парной и групповой работы. Учащиеся показывают уровень усвоения данного материала в игровых заданиях. В конце урока учащиеся оценят свою работу, опираясь на критерии оценивания, дескрипторы и определяют пути дальнейшего прогресса.	Учащиеся будут менять формы деятельности, это позволит снизить усталость.
Ход урока		
Этапы урока	Запланированная деятельность на уроке	Ресурсы
Начало урока 10 минут	Построение. Приветствие. Строевые упражнения на месте. Сообщение целей и задач урока, проверка готовности к уроку. Разминка в движении: медленный бег, специально-беговые упражнения, ускорения, челночный бег. ОРУ на месте. Просмотр фото материала техники перемещений и передач мяча в волейболе.	Инструкция по технике безопасности
	Индивидуальная работа Цель: научить учащихся двигаться в стойке в игровом пространстве.	

	Задания с мячом: 1) набрасывание мяча над головой, 2) стоя возле стенки, передача мяча сверху, 3) стоя возле стенки, передача мяча снизу.	
Середина урока 25 минут	Оценивание: Наблюдения учителя. Учитель наблюдает за работой учащихся, корректирует индивидуальную работу с мячами. Дескрипторы: 1. Учащиеся самостоятельно работают над заданием. 2. Учащиеся понимают смысл заданий. Учащиеся проводят самооценивание. Парная работа. Парная работа над: техникой передач мяча на месте и с перемещениями. Задания: 1. Двое стоят на расстоянии 4-5 м друг от друга; - Выполняют передачу мяча сверху. - Выполняют передачу мяча снизу. Цель этих упражнений - закрепить навыки передач. Оценивание: Наблюдения учителя. Учитель наблюдает за работой учащихся, корректирует технику выполнения. Дескрипторы: 1. Учащиеся выполняют технически правильно передачу сверху, снизу. 2. Учащиеся в парной работе выполняют удобные передачи партнеру. Учащиеся проводят взаимооценивание. Подача мяча - сверху, - снизу. Дескрипторы для оценивания заданий: - соблюдает последовательность при выполнении задач; - при выполнении упражнений с волейбольным мячом устанавливают формы рук, ног, туловища в соответствии с требованиями; Учащиеся проводят самооценивание.	Свисток, Мячи Перед выполнением заданий, учитель раздает заранее вырезанные кружки, на которых каждый ученик пишет свое имя и вешает на доску. Это для самооценивания и взаимооценивания, используя магниты-ученики проводят оценивание. Имя ученика

	Групповая работа. Учебная игра. Класс делится на полноценные команды, организуется игра по правилам.	
	Оценивание: Наблюдения учителя. Учитель наблюдает за работой групп. В учебной игре - объясняет правила игры. Дескрипторы: 1. Учащийся понимает смысл командной игры; 2. Учащийся в более сложной обстановке применяет навыки перемещений, приема и передач мяча. 3. Учащийся соблюдает правила игры. Учащиеся проводят взаимооценивание.	
Конец урока 5 мин.	Упражнения на восстановление дыхания. Подведение итога урока. Домашнее задание. Рефлексия. 1. я все понял и справился с заданием. 2. я все понял, но было трудно выполнять задания. 3. у меня не все получилось. Учащиеся оценивают урок.	Смайлики, магниты.

Entertainment. Speaking.

Фомичева Марина Владимировна, учитель английского языка

Специализированная гимназия №8 с обучением на трех языках имени М.Х. Дулати, город Шымкент

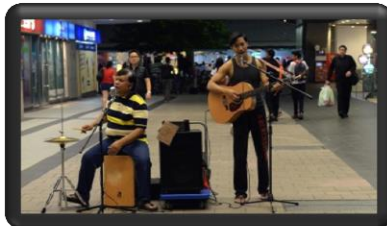
Module 6	School: специализированная гимназия № 8 с обучением на
Entertainment and media	трех языках имени М.Х. Дулати
Date:	Teacher's name: Фомичева Марина Владимировна
Grade 7	Number present:
Theme of the lesson:	Entertainment. Speaking.
Learning objectives(s) that this lesson is contributing to	7.C1 use speaking and listening skills to solve problems creatively and co-operatively in groups. 7.S3 give an opinion at discourse level on a growing range of general and curricular topics. 7.L2 understand with little support most specific information in extended talk on a limited range of general and curricular topics.
Lesson objectives	All learners will be able to:
	understand with limited support the main points of extended talk on Reality TV shows;

		• give an opinion at sentence level on the topic of TV programs with peers or teacher’s support; • do the matching activities (types of programs and new words) with peers or teacher’s support;	
		Most learners will be able to:	
		• understand with some support the main points and some of the details of extended talk on Reality TV shows; • give an opinion at sentence level on the topic of TV programs with little or no teacher’s support; • do the matching activities (types of programs and new words) with little or no teacher’s support;	
		Some learners will be able to:	
		• understand the main points and all the details of extended talk on Reality TV shows; • give an opinion at sentence level on the topic of TV programs with no teacher’s support; • do the matching activities (types of programs and new words) correctly independently ;	
Language objective		Use subject specific vocabulary: types of TV programs, new words from listening task.	
Value links		Cooperation, Academic honesty and transparency, Respect for yourself and others, Transparency	
Cross curricular links		Languages and Art as TV is mainly discussed on these subjects.	
Previous learning		Learners have studied the topic of Communication and Technology in the Term 1, so they know the types of the programs and some of TV vocabulary	
Use of ICT		Projector or Active board for showing a presentation, playing the audio file	
Intercultural awareness		Learners share and compare popular TV programs in Kazakhstan and other cultures.	
Kazakh culture		Discussion of popular TV programs in Kazakhstan	
Pastoral Care		Assure the needs of all learners are met.	
Health and Safety		Everyday classroom precautions will ensure that safety measures are provided to prevent the exposure of electrical power cords	
Planned timings	Planned activities	Actions	Resources
5 min.	a) Topic introduction	a) – watch the pictures - guess what pictures they are - comment on them 	PPpresentation

	b) Vo- cabulary	- guess the topic “Entertainment” b) Word formation - provide different parts of speech c) – give the synonyms of the word “<i>Like</i>” d) – What are you passionate about? <i>Criteria:</i> - use the actual vocabulary <i>Assessment:</i> - for every correct idea the student is given a point	Smart board
Main part 27 min	The main part of the lesson 1. Vocabulary . Speaking a) Words a) –complete the sentences with the words from two boxes <i>Match the words in box A with the words in box B. Then complete the sentences.</i> post good passionate take work make 1. I love painting, but I am not very _____ it – some of my pictures are terrible! 2. You have to _____ to be a good artist. 3. Is it ok to _____ these photos of you _____? 4. My sister loves to _____ of unusual buildings. 5. It’s very difficult to _____ from painting pictures. 6. My sister’s really _____ making sculptures. 7. _____ <i>Assessment:</i> - for every correct idea the student is given a point b) Cluster (groups) b) - the groups are provided with the pictures “Places of entertainment” - comment on the pictures - use actual vocabulary <i>Criteria:</i>	papers PP presentation (pictures)	

7 min	c) Fishbone 2. Assessment 3. Reflexion	- Use actual vocabulary - Use linking words - Team cooperation <i>Assessment:</i> - Get a point for every given idea c) - make up a fishbone - present FOR and AGAINST and a conclusion - present the information <i>Criteria:</i> - Use actual vocabulary - Use linking words - Team cooperation <i>Assessment:</i> - Get a point for every given idea 2. - Count the number of points - Refer them to the assessment “A” – “B” – “C” – 3. Complete the sentence. Go on the idea... <i>Today I have known....</i>	

Литература

1. «Eyes Open 3 for Kazakhstan», Cambridge University Press, 2017

Осень. Перелетные птицы

(Организованная учебная деятельность по основам экологии)

Шакубаева Калия Армишевна, дефектолог

ГККП «Специальный детский сад №64 «Асыл бөбек» акимата г Нур-Султан

Образовательная область: Социум

Раздел: Основы экологии

Цель: Уточнить и расширить представления о перелетных птицах, об их жизни в осенний период; о гнездах, развивать интерес к жизни птиц.

Задачи:

Образовательная: Закрепить знания о осени и их признаках, закрепить знания о жизни перелетных птиц.

Коррекционно-развивающая: развивать воображение, мышление, речь детей, обогащать словарь, развивать мелкую моторику рук.

Воспитательная: Воспитывать доброе, заботливое отношение к птицам.

Оборудование: Картинки, слайды с загадками и перелетные птицы, загадка разрезные картинки, дерево.

Предварительная работа: Рассматривание картин о осени и знакомилась с перелетными птицами. Беседовали о птицах, отгадывали загадки

Билингвальный компонент: птица, кустар, берц.

Ход занятия

Круг приветствия

Здравствуй солнышко-дружок

Здравствуй носик пяточок

Здравствуй губки

Здравствуй зубки

Губками почмокали

Зубками пощелкали

Руки вверх подняли

И ими помахали

А теперь все вместе

Здравствуй сказали.

2. Артикуляционная гимнастика «Улыбка», «Лошадка», «Чашечка»

3. Беседа о осени. (слайд)

Какое сейчас время года?

Дефектолог: Да, ребята, к нам пришла осень А какая она?

Дети: холодная, пасмурная, дождливая.

Дефектолог: А что происходит осенью?

Дефектолог: Показ мнемотаблицы осень.

Дети: Наступила золотая осень. Идут дожди, стало холодно, листья на деревьях пожелтели, осенью собирают овощи и фрукты. Люди и дети стали одеваться в теплую одежду. Птицы улетели в теплые края. (перелетные)

Дефектолог: Верно, молодцы, перелетные. А вы знаете этих птиц? Назовите?

Дефектолог: Ребята, какие птицы вы видите на картинке?(слайд)

Дети: Теплолюбивые. Грач, ласточка, журавль, лебеди, скворец, кукушка.

Дефектолог: А как назвать одним словом?

Дети: перелетные.

Дефектолог: А почему их называют перелетные?

Дети: Потому что они улетают на зиму в теплые края?

Дефектолог: С наступлением весны они прилетают

Отгадайте загадки про птиц. (слайд)

Кто прилетает к нам с теплом

Путь проделав длинный

Лепит домик под окном

Из травы и глины (ласточка)

Верный страж и друг полей

Первый вестник теплых дней

Всех перелетных птиц черней

Чистит пашню от червей (грач)

На шесте веселый дом

С круглым маленьким окном

Чтоб уснули дети

Дом качает ветер

На крыльце поет отец

Он и летчик и певец (скворец)

Дефектолог: Послушайте пение птиц. (Аудиозапись)

Сюрпризный момент: Залетает птица грач

Дефектолог: Какая эта птица, дети вы знаете?

Дети: Это грач

Дефектолог: Да, а как вы догадались

По окраске, у грача клюв длинный.

Дефектолог: Чем покрыта птица?

Дети: перьями.

Дефектолог: Назовите части птицы. (слайд)

Дети: голова, шея, клюв, ножки, хвост, туловище.

Дефектолог: А что вы видите?

Дети : Это гнездо.

Дефектолог: А что в гнезде?

Дети: птенцы.

Дефектолог: Чьи это птенцы?

Дети: Птиц.

Дефектолог: Правильно.

Дефектолог: Рассказывает о птенцах, птицах.

4. Дыхательная гимнастика «Птички»

5. Презентация «Перелетные птицы» (слайд)

Рассматривание картин о птицах. Где живут птицы?

Дети: везде в лесу, в городах, в селах, в горах.

Чем питаются? (слайд)

Дети: Зернышками, семечками, крошками хлеба, червячками.

Дефектолог: Какую пользу приносят птицы?

Дети: уничтожают вредных насекомых.

Дефектолог: Дети мы немного устали, сделаем небольшую разминку
повторяйте за мной

Дети вслед за педагогом делают физминутку.

Физминутка «Птицы»

Птички, прыгают, летают

Крошки птички собирают

Перышки почистили

Клювики почистили

И летают и поют

Снова зернышки клюют

Дальше полетели

Все на место сели.

Дефектолог: Ребята, птицам очень холодно, поэтому мы строим им домики

Как он называется?(слайд)

Дети: скворечник, гнездо, кормушка.

Дефектолог: Правильно, дети.

Ди «Посади птичку на дерево»

Дети: Каждый берет по птичке и размещает на дерево.

Ди «Собери картинку» Дети собирают из разрезных картинок целую картинку (птицу) и называют какая это птица.

Дефектолог: Вот и подошло наше занятие.

Итог занятия. Вам понравилось занятие? Что больше? А что было труднее всего?

Каких птиц вы сегодня назвали перелетными? Назовите?

Детям раздаются смайлики.

Особенности технологии принятия управленческих решений в предпринимательской деятельности

Абдинова Н.Р., магистрантка 2 курса специальности «Менеджмент» (2/2)

Научный руководитель: Жанакова Н.Н., к.э.н., доцент

Казахский университет экономики, финансов и международной торговли

В статье подробно рассматриваются особенности технологии принятия управленческих решений в организационной деятельности. Статья посвящена поиску новых путей принятия решений для повышения эффективности управления предприятием, предложен условно-типовой вариант разработки и принятия управленческих решений.

В предпринимательской деятельности необоснованные и необдуманные управленческие решения могут привести к финансовым потерям и банкротству бизнеса. Конкурентоспособность, бесперебойная работа и развитие компании напрямую зависят от скорости, рациональности и эффективности принимаемых решений компании.

Предпринимательская деятельность имеет свои особенности ведения бизнеса, которые часто сопровождаются повышенными рисками, определяющими особенности технологии для принятия управленческих решений.

Особенности менеджмента в предпринимательской деятельности заключаются в следующем:

- выполнение управленческих функций, как правило, ориентировано на одного человека - лидера;
- процесс разработки, принятия и реализации управленческих решений занимает довольно короткий период времени;
- часто владельцы предпринимательских структур являются одновременно их менеджерами (руководителями).

Процесс управления предприятием всегда осуществляется путем принятия и реализации управленческих решений, разработка которых называется технологией принятия управленческих решений.

Технология принятия управленческих решений в предпринимательской деятельности представляет собой последовательность логически упорядоченных этапов, содержащих определенный набор процедур, реализация которых обеспечивает выбор наилучшего решения проблемной ситуации, выявленной на основе анализа внешней и внутренней среды [1].

Управленческое решение – это выбор, который должен сделать руководитель компании с целью обеспечения выполнения задач, возложенных на него должностными обязанностями и функциями

Процесс принятия управленческих решений является основой менеджмента, Процесс принятия управленческого решения состоит из трех последовательных стадий:

1) Подготовка управленческого решения включает анализ текущей ситуации во внешней и внутренней среде компании, исследование, сбор и обработку информации, необходимой для анализа, а также диагностику и уточнение проблемы, требующей решения.

2) Принятие решения – на основе имеющейся информации разрабатываются и оцениваются варианты альтернативных решений и совокупность действий по их осуществлению. Формируется система критериев выбора идеального решения из множества приемлемых вариантов, осуществляется подбор и принятие наилучшего альтернативного решения.

3) Внедрение решения включает реализацию ряда мер по детализации и передаче решения определенным исполнителям, осуществление мониторинга и контроля по реализации решения. Далее вносятся необходимые корректировки и оценивается результат.

Технология разработки и реализации решений корпоративного управления включает в себя следующие этапы и процедуры (см.рис 1.):

Рис 1. Процесс разработки и реализации управленческого решения

Этапы разработки и реализации управленческого решения, представленные на рисунке, должны выполняться в рамках единого механизма принятия управленческих решений, призванного гарантировать целостность, а также последовательность процедур каждого этапа.

Качество управленческого решения определяется:

- правильным изложением проблемы;
- качеством информации (своевременность, достоверность, актуальность);
- квалифицированностью лиц, принимающих решения.

Эффективное принятие решений является основным требованием для профессионального выполнения управленческих задач и ключом к достижению поставленных целей организации. Технология принятия управленческих решений занимает центральное место в теории и практике управления.

Литература

1. Мумладзе Р.Г. Менеджмент в агропромышленном комплексе. – М.: КноРус, 2011. – 382 с.
2. Герчикова И.Н. Менеджмент. – 4-е изд. – М.: Юнити-Дана, 2012. – 511 с.
3. Пыткин А.Н., Мишарин Ю.В. Анализ базовой структуры факторов управления организационно-экономическими системами // Вестник Пермского университета. Серия: Экономика. – 2013. – № 4. – С. 20–25.
4. Аллаhverдов В.М., Богданова С.И., Крылов А.А. Разработка управленческих решений. М.: Проспект, 2010. 752 с
5. Коваль О.С. Технология процесса разработки и принятия управленческих решений в предпринимательских структурах // Теория и практика общественного развития. 2012. № 9. С. 257-259.

Жастар жылының жалғасы.....

Адбрахманова Индира Тельмановна

Тлепова Саманта Абатовна

Арнайы пәндер оқытушылары

БҚО, Орал қ., Жоғары аграрлық-техникалық колледжі

Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев биылғы жылды «Волонтерлар жылы» деп жариялағаны баршамызға мәлім. Жастар жылының жалғасы ретінде, отанымыздың әрбір жас буынына керемет қолдаумен, таптырмас мүмкіндік деп есептеймін.

Осы тұрғыда «Еріктілер деген кім, олар немен айналысады?» деген сұрақтарға бірге жауап іздесек.

Ерікті (волонтер) – латынның «voluntarius» сөзінен шыққан, адамның өз еркімен, өзінің есебі арқылы қоғамдық жұмыстарға белсенді араласушы деген сөз. Тағы бір мағынасы өзінің қалауымен әскерге барушы адам. Ал қоғамда олардың орны ерекше. Өйткені еріктілер жасаған жақсылықтары үшін өтемақы немесе материалдық қажеттілік талап етпейді. Олар көмектесуді парыз деп санайды. Бұл біздің қоғамда тигізер пайдасы мол, берері көп, нәтижелі жұмыстардың бірі деп есептеймін.

Болашақтың жарқын болуы жастардың қолында десек, жастарға көңіл бөліп, оларға сенім артып, жұмыстарын сырттай бақылап, тура жолға салып жіберер болса бақытымыз еселенер еді.

Еріктілердің өздеріне дәл осы сұрақтарды қойсаңыз, бірден жауап бере алмауы мүмкін. Себебі олар өздерінің жан қалауларымен жасап отырғаннан кейін бірден «ерікті деген мынау» деп жауап қайтара алмайды. Бір сөзбен айтқан кезде «еріктілер» адамгершіліктің ақ туын көтерген қоғамдағы белсенді топ. Еріктілер немен айналысады? Еріктілер жалғыз өзі және топ болып жұмыс істейді. Ол өз еріктерінде. Олардың негізгі

айналысатын жұмыстары жетімдерге, мүгедектерге немесе қарттар үйіне барып оларға қолдарынан келгенше көмек көрсету. Ал олардың белгілі бір мереке кезінде қоғамға мемлекет мүддесі үшін өз еріктерімен көмекке келуі де «ерікті» әрекеті саналады. Қазақ тілінің сөздігіне бір үңілсеңіз, «ерікті» деген сөзге синоним болатын, балама ретінде «асар» сөзін алуға болады. Асар – ауыл-аймақ, көрші-қолаң болып белгілі бір мұқтаж жанға қолдарынан келгенше тегін көмек көрсету. «Асар» сөзі тіпті белгілі бір дәстүрге де айналып кетті. Сондықтан «ерікті» сөзін кейін пайда болған немесе жаңа заманның термині деп қабылдаудың қажеті жоқ. Өйткені қазақ халқында бұл сөздің түбірі баяғыдан бар. Ерікті болу сізге не береді? Ерікті болу басында айтып өткеніміздей сізге ешқандай материалдық қажеттілік бермейді. Бірақ сіз оның орнына алғыс аласыз, жақсылыққа кенелесіз. Бұл сіздің адамгершілігіңіздің белгісі. Дегенмен ерікті болу арқылы сіз үлкен тәжірибе жинақтайсыз. Әсіресе еріктілердің аудармашы ретінде қатысулары үлкен пайда. Ол еріктінің тілді еркін меңгеріп кетуіне, жұмысты үйренуіне септігін тигізеді. Ортамен тез тіл табысуды меңгеріп, адамгершілігі мол таныстар, достар табасыз. Кей еріктілердің жұмысына қарай, олардың белсендігі үшін белгілі бір көлемде ақша төленбесе де оларға сыйлық ретінде киімдер, кітаптар, түрлі заттар берілуі мүмкін. Бұл дегеніміз студент атанып жүрген жастар үшін де тигізер пайдасы мол жұмыстардың негізгісі деп есептеймін. Еріктілер жылында еліне аянбай қызмет қылатын жандар көбейіп, еңбекке деген ұмтылыс еселеніп, еріншектер саны азайсын деп тілейміз.

Еріктілер жылында еленер жұмыстарыңыз көп болсын.

Вопросы развития компаний - веб-студий на рынке Казахстана

Айдархан Алишер Бауыржанұлы, магистрант

Научный руководитель: Г.А. Саймагамбетова

Каспийский государственный университет технологии и инжиниринга

им. Ш.Есенова, г. Актау,

***Аннотация.** В этой статье рассматриваются основные проблемы развития компаний на рынке веб-студий в Казахстане.*

***Ключевые слова:** стратегическое развитие, веб-студия, продукт, вектор развития, проект в сфере информационных технологий.*

В 2019 году на рынке разработки сайтов и мобильных приложения в Казахстане насчитывается около 120 веб-студий в котором работают максимум 5 человек. Это 1-2 программиста которые отвечают за техническую часть продукта, 1-2 дизайнера которые рисуют иллюстраций и сам дизайн продукта и сотрудник который отвечает за всю документную часть веб-студии. Есть около 23 больших веб-студий в котором работают до 30 человек. На самом деле небольшие веб-студий хотят заниматься чем-то более серьезными, большими проектами и расписывают это в своих планах развития. К этим изменениям их подталкивают:

- Мечта многих веб-студий – выйти на республиканский рынок и хотят больше известности. Есть некоторые компаний, которые на рынке 9-10 лет и так и живут за счет региональных заказчиков и не могут выйти на большой рынок.

- Им надоело делать однотипные сайты. Некоторым веб-студиям не нравится делать одно и то же. Они хотят выйти из зоны комфорта, из рамки комфортных для себя темпов и сроков.

- Нестабильность доходов. Те студии, у которых нет стабильных заказов и стабильного дохода вынуждены выживать в условиях нестабильности. В этом месяце 3 заказов, на следующей 0, в третьем перегруз и так далее. Распределение финансов в таком положении имеет ряд недостатков, так как все равно приходится платить зарплату сотрудникам, а дохода иногда и не бывает.

- Иногда приходится терпеть неадекватных клиентов и их бесконечные изменения в продукте, так как их заказ кормит студию. [1]

Как бы сильно не хотелось стать большой компанией, есть некоторые моменты и проблемы, с которыми сталкиваются на пути к этому. Есть терминология об анти хрупкости любых вещей, в котором говорится что во время беспорядка, стресса, перемен и изменении любая система становится лучше, сильнее и сплоченнее, но это не о веб-студии. Любые внешние изменения, как кризис или внутренние беспорядки, как не автоматизированные процессы очень плохо влияют на компанию. Даже когда наоборот растет доход и рынок, соответственно растут и зарплаты и студия может стать не рентабельной. Существуют некоторые типовые проблемы, которые не дают маленьким веб-студиям вырасти. Чем сложнее продукт, чем больше времени потребуется на разработку и тем самым вырастают затраты на его разработку. Некоторые компании не любят однотипные проекты и отчетливо не хотят построить конвейеры по разработке, которые упростят работу. Веб-студий в основном открывают программисты или дизайнеры, которые безграмотны с финансовой частью бизнеса. Это приводит к трудностям во время распределения бюджета. Нестабильность заказов приводит к осложнениям во время распределения заработной платы. Даже на маленькую команду из 5 человек приходится тратить не менее 500 тысяч тенге в месяц.

Один из проблем это очень маленькие цены на разработку продукта. Среднестатистическая цена на разработку корпоративного сайта на рынке Казахстана варьируется между 300 000-500 000 тенге. Новичку, чтобы конкурировать с лидерами рынка, приходится снижать цену на разработку, а расход то не меняется.

Несмотря на эти проблемы, появляются все больше веб-студий. Решая все эти проблемы каждый день, они растут и развиваются. У маленьких веб-студий есть разные инструменты стратегического развития. Одним из инструментов стратегического развития является создание своего продукта. Как появляется идея на новый продукт? Обычно у человека появляется какая-то проблема, для решения которого нет инструмента. В такой момент веб-студия может придумать свое решение и реализовать этот продукт. Следует добавить что до создания продукта анализируется проблема будущего пользователя и его решение. Если на этот проект будет, какой либо спрос со стороны, то у компаний появляется соблазн на улучшение и поддержку продукта. Здесь есть 2 варианта использования этого инструмента:

- Перестать разрабатывать другие проекты и перефокусировать команду на один продукт. Если закрыть бизнес по разработке, то деньги перестанут поступать. А содержать команду все равно придется. Этот способ работает, если компания притянет инвестиций извне и этих денег хватит на содержание команды до первого заработка от продукта.

- Создание отдельной компании либо отдела на разработку этого продукта. Здесь есть свои минусы и сложности: Веб-студия должна выделить достаточно средств на разработку продукта параллельно поддерживая основной доход и это не под силу любой компании. [2]

Существует очень много казахстанских компаний, которые разработав свои продукты, превратились в очень большие организации. В штате этих гигантов примерно от 300 сотрудников и половина из них разработчики и дизайнеры. Основным доходом этих компаний является их же продукты. Одним из успешных проектов компании «Колеса. Крыша. Маркет» является торговая площадка «Колеса».

С 1996 года они выпускали газету «Колеса» и во времена развития интернета они создали одноименный сайт и запустили его в 30 апреля 2006 года. Вначале сайт был просто информационной доской объявления, а сейчас является самой крупной торговой площадкой

и электронным справочником для автомобилистов Казахстана. На данный момент по посещению сайт занимает 1 место по Казахстану и 6 место по странам СНГ в категории «Авто». В месяц на сайт заходит более 3 000 000 уникальных посетителей. Из сказанного ранее вытекает что компания, создав свой продукт, увеличил свои доходы, и превратились в большую организацию.

Помимо компании «Колеса. Крыша. Маркет», существует еще одна компания «Chocofamily». В октябре 2010 года основателю компании приходит идея о создании купонного сервиса для покупки продуктов или услуг по сниженной цене. Сейчас в компании насчитывают около 500 сотрудников. 1 600 000 зарегистрированных пользователей совершают покупку каждые 21 секунд, а ежедневно около 50 000 покупок. «Chocotravel» - еще один успешный проект от компании. Сервис позволяет купить билеты на транспорт от поезда до самолетов в режиме онлайн. Проект был запущен 2013 году и тогда над ним работали всего 3 человека: 1 дизайнер и 2 разработчика. Сейчас же над проектом работают около 150 человек.

В заключение следует сказать что, стратегия развития веб-студии используя вышесказанный инструмент, является одним из успешных методов развития на рынке Казахстана. Собрав маленькую команду и минимальные инвестиции для старта прототипа проекта, компания может начать новый этап развития. Важно отметить, что без анализа рынка и конкурентов не стоит делать поспешные шаги, так как в конце это может плохо повлиять на позицию компаний на рынке, а то и банкротством.

Литература

1. Масштабирование веб-студий: мотивы, проблемы и способы расширения - <https://vc.ru/flood/26437-dev-studios-growth>

2. Что мешает веб-студиям масштабировать бизнес, и как в этом могут помочь внутренние проекты - <https://habr.com/ru/company/friifond/blog/245253/>

Анализ правового сопровождения сфере автомобильных дорог через призму антикоррупционной политики

Бекинов Нұрсұлтан Берікұлы,

Қалдығожин Дәулет Қуатұлы

Магистранты Академии государственного управления при Президенте РК

В каждой стране транспортная система играет одну из важнейших ролей в развитии экономики и социальной жизни. Транспортная система с годами становится все обширнее, открывая новые горизонты в развитии страны и ее благополучии. Для достижения дальнейших целей в увеличении потока машин в стране требуются дороги [1].

Изношенная дорожная инфраструктура Казахстана является одним из главных препятствий в повышении конкурентоспособности страны на внешнем рынке.

Результаты очередного глобального исследования конкурентоспособности стран опубликовал Всемирный экономический форум. В числе множества показателей эксперты оценивали и качество дорог.

В список участников рейтинга 2019 года включено 141 государств мира, согласно данному рейтингу по показателю качества дорог Казахстан занимает лишь 93 место, а годом ранее Казахстан находился на 106 позиции из 140 государств мира [2].

При всех государственных мерах поддержки в этом направлении, на деле практическая реализация не всегда поспевает за стремлениями.

Такое положение дел вызвало необходимость проведения анализа законодательства и нормативных правовых актов, регламентирующих контроль качества в сфере автомобильных дорог, через призму антикоррупционной политики.

Так, проведение экспертизы качества работ и материалов при строительстве, реконструкции, ремонте и содержании автомобильных дорог регламентируется приказом Министра по инвестициям и развитию Республики Казахстан от 20 марта 2015 года №305 «Об утверждении Правил организации производства экспертизы качества работ и материалов при строительстве, реконструкции, ремонте и содержании автомобильных дорог Национальным центром качества дорожных активов» (далее – *Правила*) [3].

В ходе анализа в Правилах выявлены следующие пробелы:

Во-первых, несоответствие положений Правил по компетенции уполномоченного государственного органа по автомобильным дорогам.

Согласно пп. 2) п. 12 Правил в права РГП на ПХВ «Национальный центр качества дорожных активов» (далее – *РГП НЦКДА*) включены положения в части исполнения функции представителя уполномоченного органа по автомобильным дорогам в области учета технических и людских ресурсов, материалов и оборудования, а также объемов выполненных работ на объектах производства работ.

При этом согласно ст. 12 Закона Республики Казахстан от 17 июля 2001 года N 245 «Об автомобильных дорогах» уполномоченный государственный орган по автомобильным дорогам не обладает указанными компетенциями [4].

Во-вторых, Правила носят размытый и поверхностный характер в части процесса производства экспертизы качества работ и материалов, что создает коррупционные риски в виде превышения полномочий работниками РГП НЦКДА.

В-третьих, в соответствии с п.6 Правил, экспертиза осуществляется при климатических условиях, подходящих для проведения экспертизы, исключающих не точные результаты экспертизы.

Однако в Правилах не описаны точные климатические, погодные и температурные условия, при которых допускается проведение экспертизы и не регламентированы методы установления климатических условий.

Таким образом, дана возможность самостоятельно определять погодные, климатические, а также температурные условия для осуществления экспертизы на объектах производства работ с целью проведения экспертизы.

В-четвертых, согласно пп. 2) п.10 Правил, внеплановая экспертиза осуществляется по поручению уполномоченного органа.

В свою очередь, в Правилах не регламентированы конкретные причины и условия на дачу соответствующего поручения уполномоченным органом.

Соответственно, уполномоченный орган может действовать на свое усмотрение в части поручения проведение внеплановой экспертизы.

В-пятых, Правилами не определены случаи ознакомления с проектной, технической и исполнительской документацией.

Так, согласно пп. 3) п. 12 РГП НЦКДА в рамках осуществления экспертизы по мере необходимости знакомится с проектной, технической и исполнительской документацией.

Используется неоднозначная формулировка «по мере необходимости», являющаяся категорией оценочного характера и неоправданно расширяющая дискреционные полномочия ответственного лица.

В этой связи, определение и смысловое значение данных понятий и формулировок оценочного характера должны быть четко определены и доступны для правильного понимания и надлежащего применения.

В-шестых, анализ выявил, что Правилами не предусмотрена процедура оспаривания результатов заключения ни со стороны подрядчиков, ни со стороны заказчика.

Отсутствие процедуры оспаривания при несогласии, заведомо дает бесспорность результатам заключения, что прямо противоречит принципам справедливости.

В-седьмых, установлено, что Правилами не установлены сроки устранения нарушений заказчиком по результатам экспертизы.

Таким образом, отсутствие данного регламента, дает возможность подрядчику реагировать на замечания результатов экспертизы на свое усмотрение.

В этой связи, актуален вопрос привлечения представителей местного исполнительного органа и подрядных организаций к ответственности за непринятия мер по устранению выявленных нарушений.

При этом, согласно Закону Республики Казахстан от 16 июля 2001 года № 242 «Об архитектурной, градостроительной и строительной деятельности в Республике Казахстан», принятие решений о применении к нарушителям предусмотренных законодательных мер в связи с допущенными нарушениями и отклонениями от норм законодательства, государственных нормативных требований, условий и ограничений, установленных в сфере архитектурной, градостроительной и строительной деятельности относится к компетенции уполномоченного органа по делам архитектуры, градостроительства и строительства и акиматов областей и городов в сфере архитектурной, градостроительной и строительной деятельности [5].

Анализ показал, что процедура проведения экспертизы работ на объекте производства работ, а также материалов в лабораториях на приборах, средствах измерений и оборудовании не регламентирована. Правилами не определены детальный порядок, этапы, инструкция и требования проведения данных работ, как на объекте производства работ, так и в лабораторных условиях.

Кроме того, согласно Уставу РГП НЦКДА осуществляет диагностику и инструментальное обследование автомобильных дорог.

При этом реализация данной функции на момент анализа регулируется следующими 9 нормативными правовыми актами.

В свою очередь, отсутствие единых правил осуществления диагностики и инструментального обследования автомобильных дорог, а также наличие отсылочных норм на 9 разных нормативных правовых актов создают коррупционные риски в виде разночтения требований и норм.

Наряду с этим, анализом установлено отсутствие четких норм и оснований для обеспечения открытости и прозрачности в данной сфере, что противоречит концепции «Слышащего государства», обозначенной Главой государства в рамках Послания народу Казахстана от 2 сентября 2019 года «Конструктивный общественный диалог – основа стабильности и процветания Казахстана» [6].

Для полноценной и качественной реализации указанной концепции следует рассмотреть цифровые решения, которые нашли свое признание в международной практике.

К примеру, в США, Украине и Индии действуют мобильные приложения для оценки в режиме реального времени качества городских дорог, которое автоматически фиксирует все дефекты дорожного покрытия и их географические координаты (*за счет 2 чипов смартфона: акселерометр и GPS*).

Данные приложения позволяют обеспечить постоянный сбор и анализ данных о качестве дорог в стране для принятия управленческих решений, в том числе выбирать менее затратную стратегию развития сферы автомобильных дорог.

Как известно, качественная транспортная система обеспечивает формирование структуры хозяйства отдельных регионов и страны в целом: определяет доступность территории, является основным ресурсом социально-экономического развития, способствует территориальной организации производства, а также углублению специализации и комплексному раз-

витию экономических районов, оптимизации внутренних и внешних хозяйственных связей, повышению территориальной и социальной мобильности населения [7].

Таким образом, анализ законодательных и нормативно-правовых актов на коррупционные риски в сфере автомобильных дорог является важной частью достижения качественных автомобильных сетей по всей стране.

Список использованной литературы:

1. Журнал: Вестник КазНПУ, Н.Е. Наурызбаев, Ш.А. Сабитова, А.Р. Рыскельдин, Алматы, 2017 год.
2. Отчет Всемирного экономического форума за 2019 год. reports.weforum.org.
3. Приказ Министра по инвестициям и развитию Республики Казахстан от 20 марта 2015 года №305 «Об утверждении Правил организации производства экспертизы качества работ и материалов при строительстве, реконструкции, ремонте и содержании автомобильных дорог Национальным центром качества дорожных активов».
4. Закон Республики Казахстан от 17 июля 2001 года №245 «Об автомобильных дорогах».
5. Закон Республики Казахстан от 16 июля 2001 года № 242 «Об архитектурной, градостроительной и строительной деятельности в Республике Казахстан».
6. Послание Главы государства Касым-Жомарта Токаева народу Казахстана от 2 сентября 2019 года «Конструктивный общественный диалог – основа стабильности и процветания Казахстана».
7. Полулех С. С., Архипова С. И., Хмелевская О. В. Роль железнодорожного транспорта как районообразующего фактора в освоении и организации территории // Молодой ученый. — 2015. — №9. — С. 689-691.

Вопросы воспитания, нравственности и права сквозь призму знаний казахского просветителя Абая

Бикташева Роза Вильевна

Учитель русского языка и литературы
КГУ «Общеобразовательная школа №50»

***Аңдатпа:** Бұл мақалада ұлы гуманист Абай Құнанбаевтың адамгершілік тәрбиесі мен адам құқығы мәселесіне философиялық-педагогикалық көзқарастары қарастырылады. Әр адамның өміріндегі адамгершілік қағидалары мен адамгершілік құндылықтарды қалыптастырудың іргелі әмбебап проблемаларына ерекше назар аударылады. Оның еңбектерінде көрініс табатын Абайдың білім мен тәрбиеге көзқарастары да талданады. Абайдың адамгершілік көзқарастарын түсіну оның шығармашылығының ұлттық шығу тегін зерттеместен, Абайдың қазақ халқының өміріндегі прогрессивті барлық нәрсені өзінің халықтық педагогикасына, даналығына сіңіретінін түсінбей мүмкін емес. Ол зайырлы білім мен тәрбие, ақыл-ойды дамыту, адамның бойында адами қадір-қасиетін қалыптастыруға арналған.*

Түйінді сөздер: *Ағартушы, педагогикалық көзқарастар, тәрбие, білім, білім, адамгершілік, тұлғалық ерекшеліктер, заң.*

«Идеи Абая о человеке и обществе, образовании и науке, религии и традициях, природе и окружающей среде, государстве и правительстве, языке и общении не теряют своего значения на протяжении веков. Потому что наследие поэта – духовная пища всего человечества. Поэтому необходимо представить Абая как бренд нового Казахстана мировому сообществу, это священная обязанность сегодняшнего поколения»

Касым-Жомарт Токаев

Каждый народ имеет духовные и нравственные опоры. Одной из таких фундаментальных опор в сознании казахского народа является творческое наследие выдающегося просветителя Абая Кунанбаева. В его произведениях максимально отражены традиции народного творчества и осмысление проблем общества.

Абай был величайшим гуманистом прошлого. Воздействовать на умы и чувства людей, обновлять общество средством поэтического слова, глубокое уважение к достоинству человека – вот что характерно для Абая-гуманиста.

Не для забавы я слагаю стих, Не выдумками наполняю стих, Для чутких слухом, сердцем и душой Для молодых я свой рождаю стих, - так сам Абай определил предмет своего творчества. [1]

Да, именно к молодёжи – к будущему своего народа, в его светлое будущее, несмотря ни на какие сложности своего времени, великий поэт не терял своей веры, утверждая: «Кто не испытывал зла? Теряет надежду лишь безвольный... Ведь истина, что в мире нет ничего постоянного, значит. И зло не вечно... Разве после суровой многоснежной зимы не приходит весна цветущая, многоводная, прекрасная?!» Одно из «Слов» он заканчивает мыслью «И думаю, что может быть, и хорошо жить так, устремляя взор надежды на будущее» [1]

Зрелость человека, на взгляд просветителя, определяют три главных качества: разум, сердце, воля. Опорой общества и народа должны быть личности, в полной мере овладевшие этими качествами. Он писал: «Тот, у кого больше знаний, любви, справедливости, - тот мудрец, тот учёный, тот и обладает миром».

Абай понимал человека как целостную личность, наделённую душой и разумом. Человек для Абая – центр мироздания. Духовность – определяющее начало в человеке, которое впитывается посредством книг и народной мудрости, искусства и духовно-нравственного опыта.

Хотя Абай не писал специальных философских и педагогических трудов, но почти все без исключения произведения пламенного наставника молодёжи пронизаны нравственно-этическими назиданиями, опирающимися на интересы, нравственные идеалы и мудрость трудового народа, на творчество казахской народной интеллигенции – акынов и композиторов, на достижения общественной мысли народов Востока и Запада.

Актуальны сегодня мысли Абая о формировании нравственных принципов и нравственных ценностей в процессе самой жизни в противовес религиозному учению о «божественной предопределённости» морали. По мнению Абая, человек не рождается с какими-то готовыми качествами личности. Все понятия о добродетели, все правила поведения приобретаются в процессе его жизни и деятельности. Он призывает молодых:

Не кидайся на всё сгоряча, Дарованьем своим гордись:

И ты, человек, кирпич мирозданья В здание жизни самой ложись. [2]

Несмотря на разное социальное положение, утверждает Абай, люди от природы равны. Об этом прирождённом биологическом равенстве людей Абай пишет в 34 слове Назиданий: «В этом мире рождение и рост, сытость и голод, горе и смерть, строение тела и место, откуда взялся человек и куда он должен отправиться, - всё это одинаково» [2].

А поскольку люди равны, то им незачем стремиться навязывать свою волю, силу другим, ибо они не лучше других. Наоборот, люди, народы должны проникнуться взаимным уважением друг к другу, любить друг друга, жить в мире, не враждовать и не завидовать друг другу.

Свой высший этический идеал Абай выразил в нравственной формуле: «Адам бол! – Будь человеком!», с которой он обращается, прежде всего, к молодёжи. Смысл этой формулы состоит в том, что человек должен сочетать в себе разум и гуманность, трудолюбие и образованность, дружбу и любовь. Он не уставал напоминать современникам, что солнце и луна – украшение небес; леса и ягоды – украшение гор, а украшение земли – человек [3].

Особое значение в воспитании молодёжи Абай придавал семейному воспитанию. Первые и самые главные воспитатели, учителя, по мысли Абая, – это родители. Абай свято верил, что время, полное невежества и темноты, уйдёт, и его сменит светлый мир, который будет построен молодыми.

Придавая первостепенное значение роли воспитания в становлении человека и борясь против тех, кто пытался пороки людей объяснить предписанием рока, судьбы, Абай подчёркивал, что человек не от природы получает нравственные качества, он становится нравственным или безнравственным лишь в процессе воспитания. Кто же является воспитателем ребёнка? Конечно же, это прежде всего люди, которые его окружают. Их Абай делит на три группы.

Во-первых, это по Абаю, родители, братья, сёстры, то есть семейное, родственное окружение ребёнка. Во-вторых, это учителя, воспитатели, наставники, то есть взрослые люди, профессионально отвечающие за воспитание ребёнка. И, в-третьих, это сверстники, друзья, товарищи [4].

В современном Казахстане в контексте глобализации мира актуально звучит призыв великого Абая учиться у всех народов, сохраняя при этом своё собственное лицо, национальное и человеческое достоинство, умножая число друзей, укрепляя дружбу со всем миром. Поэт понимал человека как целостную личность, наделённую душой и разумом. Человек для Абая – центр мироздания. Духовность – определяющее начало в человеке, которое впитывается посредством книг и народной мудрости, искусства и духовного опыта.

Высоко оценивая роль воспитания в изменении нравов людей, Абай определяет нравственные цели воспитания и образования. Высшая цель воспитания, по мнению мыслителя, – сделать из ребёнка труженика и патриота, а цель обучения – познание вселенной, приобретение знаний, получение образования и профессии.

Главными средствами нравственного воспитания поэт считает труд и просвещение народа. У него нет почти ни одного произведения, где не говорилось бы о значении труда в жизни человека. Абай воспевает труд как жизненную потребность человека и как основу его нравственности. Человек труда – есть истинный носитель добродетели. Что касается науки, просвещения, то их Абай считает универсальными средствами для разрешения всех нравственных проблем, то есть воспитание в молодом человеке стремления к знанию, к разумности. Он стремится доказать необходимость сделать этику научной, а науку – этической, нравственной. Один из путей достижения этого идеального соотношения Абаю видится в благоразумии и умеренности – «қағанат ету» [5].

Умеренность у Абая в потребностях и тем более в поступках выступает как единая нравственная категория, заповедь. Знать меру всему и всего – большое дело.

«Не запутывайся в мыслях, одевании, не лишайся здравого рассудка. В еде, в питье, в схеме, в одевании, в объятиях, в поцелуях, в страсти к богатству, даже карьеризму и хитрости – во всём имеется мера. Всё, что сверх меры – зло» [1].

А меру человеку должна подсказать совесть, являющаяся регулятором нравственности поступков и поведения. Совестьливый человек чувствует свою моральную ответственность перед окружающими людьми, так как совесть – это самооценка своих поступков.

Чтобы вовремя удержаться от безнравственных поступков, Абай предлагает постоянные самоотчёты перед своей совестью.

Абай полагал: человек может быть счастливым лишь тогда, когда его стремление и старания понимают и разделяют и другие. Не случайно сказано им: «Дружба вызывает к дружбе» [3]. Поэтому он неустанно говорил, как заклинание о национальном единстве, целостности, призывал к взаимопониманию, миру и согласию. Чтобы народ мог процветать, он должен жить в мире и доверии с соседними странами. Таков один из магистральных исторических факторов, определяющий судьбу народа и в сегодняшних условиях.

Таким образом, Абаем формулируется в его поэзии и прозе наиболее общие нравственные принципы его высшего этического идеала «Адам бол!». Во-первых, это трудолюбие, во-вторых, стремление к знанию, разумности, в-третьих, умеренность, в-четвёртых, совесть и, в-пятых, самоконтроль, самовоспитание, самодисциплина [5].

Можно утверждать, что провозглашённые в прошлом столетии Абаем моральные нормы, осуждающие с одной стороны, подлость, нечестность, распутство, с другой – возвышающие любовь к труду, самоотверженную борьбу за интересы народа, честность, правдивость, упорство в изучении науки, его высший идеал «Адам бол!» не только не утратили своего значения в наше время, а приобрели новую силу звучания и требуют самого пристального изучения и овладения ими каждым.

Использованная литература

- 1.Құнанбаев А. Шығармаларының толық жинағы (екі томдық). – Алматы: Көркем әдебиет, 2002.-368б.
- 2.Абай Құнанбаев. Избранное. Серия «Мудрость веков». – М.:Русский раритет,-426с.
- 3.Құнанбаев А. Книга слов/ Пер. С каз. Р.Сейсенбаева.- Семипалатинск, 2001. -218с.
- 4.Орынбеков М.С. Философские воззрения Абая.- Алматы: Ғылым, 334с.
- 5.Мамырбекова А.С. Нравственный оптимизм Абая // Мысль.- 2007. – 116с.

Управление конфликтами в здравоохранении

Досымбек Даяна Сакеновна,

магистрант I курса специальности «Менеджмент»

Научный руководитель:

Турекулова Д.М. д.э.н., профессор,

Казахский университет экономики, финансов и международной торговли,

---

Аннотация: Конфликт - это разногласие внутри себя, или споры между людьми, которые в конечном итоге могут причинить какой-либо вред. Это неизбежно и может произойти в любой профессии, включая здравоохранение. Это может быть любая группа медицинских работников или медицинская команда между другой группой медицинских работников или между пациентом и любым членом медицинской команды. Конфликт оказывает критическое влияние на компетентность, уверенность и моральный дух работников здравоохранения. Следовательно, это влияет и на уход за больным. Чтобы предотвратить или ограничить конфликт, акцент должен быть сделан на правильном и беспристрастном применении профессионального кодекса поведения, основных правил и дисциплины. Источниками конфликта могут быть реальные или воображаемые различия в ценностях, разные цели среди людей, неправильное общение и персонализация общих или организационных проблем. Как правило, существует четыре типа конфликтов: внутриличностный, межличностный, внутригрупповой и межгрупповой. Конфликт обычно проходит через четыре

фазы: разочарование одной или нескольких сторон, вовлеченных в конфликт, концептуализация или рационализация причины, проявление поведения и поведения, приводящих к отрицательному результату. Группа ученых постулировали матрицу, объясняющую пять различных ответов или стилей разрешения конфликтов или управления, варьирующихся вдоль оси уверенности и сотрудничества. Эти пять стилей избегают, приспосабливаются, идут на компромисс, конкурируют и сотрудничают. Проблема в конфликте не в его существовании, а в его управлении. При плохом управлении результат будет несопоставимым с контрпродуктивными результатами, и при правильном управлении он стимулирует конкуренцию, признает законные различия и становится мощным источником мотивации.

Это общеизвестный и общепризнанный факт, что человеческие взаимодействия и отношения могут привести к конфликту. Исследования показали, что большинство этих конфликтов остается неадекватно решенным, а некоторые случаи даже нерешенными. Конфликты - реальность. Они препятствуют продуктивности организации и благосостояния вовлеченного лица, однако стоит отметить тот факт что конфликты также полезны для учреждения, потому что они генерируют здоровую конкуренцию, приводящую к новому подходу к решению проблем и, таким образом, эффективности и доходности организации.

Конфликт в здравоохранении.

Конфликт неизбежен и случается во всех аспектах жизни. Состояние здоровья в здравоохранении ничем не отличается. Конфликты могут возникать между врачами, между медсестрами, между персоналом, между врачами и медсестрами, между врачами и персоналом, между медсестрами и персоналом, между медицинскими работниками, между медицинскими работниками и руководством, или между медицинским работником или командой и пациентом или семьей пациента. Более того хочется отметить что конфликтные ситуации часто возникают среди исследовательской группы в области здравоохранения, среди специалистов в области общественного здравоохранения и среди преподавателей.

Что такое конфликт?

Конфликт - это битва, борьба или противодействие сил, существующих между примитивными желаниями и моральными, религиозными или этическими идеями (словарь Вебстера). Конфликт обычно определяется как несогласие внутри самого себя или разногласия или споры между людьми, которые потенциально могут причинить вред или фактически причиняют вред. Конфликты могут варьироваться от разногласий до крупных споров, которые могут привести к судебному разбирательству или нарушению правил поведения.

Влияние конфликта.

Конфликты оказывают неблагоприятное влияние на эффективность, уверенность в себе, чувство собственного достоинства и моральный дух медицинских работников, и как следствие, это отрицательно сказывается на уходе за пациентами. Конфликт может привести к повышению текучести кадров здравоохранения и несомненно, ограничить их вклад и в целом снизить эффективность и продуктивность института здравоохранения.

Предотвращение конфликта.

Как показывает практика, разногласия предшествуют конфликту, поэтому предотвращение конфликтов является обязательным. Чтобы предотвратить или ограничить конфликт, необходимо уделить внимание правильному и беспристрастному осуществлению профессионального кодекса поведения, основных правил, дисциплинарной структуры и механизма и их пониманию.

Источники и виды конфликта.

Стоит отметить что конфликт возникает несмотря на все превентивные меры. Например, несоответствие ожиданий со стороны пациента и его семьи, а также команды медицинского персонала. Существует четыре основных источника конфликта: 1) реальные или воображаемые различия в ценностях, 2) различие целей среди людей, 3) плохая коммуника-

ция и 4) персонализация общих или организационных проблем. Существуют четыре основных типа конфликтов: 1) внутриличностные, 2) межличностные, 3) внутригрупповые и 4) межгрупповые.

Этапы конфликта.

Необходимо учитывать влияние конфликтов и их значимость. Конфликт проходит как минимум через четыре фазы: первая фаза - разочарование одной или нескольких сторон, вовлеченных в конфликт, вторая фаза - концептуализация или рационализация причины, третья фаза - выражение поведения и четвертая фаза - поведение, приводящее к разрушительному результату. Таким образом, урегулирование конфликта имеет первостепенное значение. Конфликт не может быть в основном проблематичным, но разрешение конфликта может быть проблематичным. Трудности в разрешении конфликта могут привести к печали, недовольству и депрессии.

Управление конфликтом.

Разрешение конфликтов определяется различными способами, но каждое определение объясняет важность существующего взаимодействия и его влияние на последующие взаимодействия во время предсказуемого будущего конфликта. Группа выдающихся исследователей Теории Игр и ее роли в изучении взаимодействий и управлении конфликтами между группами или людьми получили Нобелевскую премию 2005 года по экономическим наукам⁵. Исследователи постулировали матрицу, объясняющую пять различных ответов (методы или способы, стили) на разрешение конфликтов или управление, изменяющееся по осям уверенности в себе (степень, в которой человек пытается удовлетворить свои собственные проблемы) и кооперативность (степень, в которой человек пытается удовлетворить проблемы другого человека). Эти пять стилей: Избегание, Приспособление, Компромисс, Конкуренция и Сотрудничество.^{3,5-7}

Избегание: Это метод низкой уверенности и низкой кооперативности. Ни проблемы отдельных лиц, ни групп не удовлетворяются (ситуация проигрыша). Цель этого метода - задержать или уйти.

Приспособление: Это метод низкой уверенности и высокой кооперативности. Как правило, это игнорирование или пренебрежение своими собственными заботами, чтобы удовлетворить интересы других (беспроигрышная ситуация). Это может быть удобно для вопросов малой важности или для создания доброй воли и демонстрации практичности. Если злоупотребление со стороны других, то плохой результат.

Компромисс: этот метод умеренно самоуверен и кооперативен. Это включает в себя переговоры или разделение любой разницы во мнениях (проигрышная ситуация). Цель состоит в том, чтобы найти промежуточный путь для обмена уступками из-за нехватки времени.

Конкуренция: это метод самоуверенности и малой кооперативности. Этот метод односторонний и генерирует быстрые эффекты (беспроигрышная ситуация). Это может быть принято, когда переговоры не являются выбором, или ситуация, безусловно, является правильной.

Сотрудничество: Это метод самоуверенности и малой кооперативности. Это предельные методы, которые следует применять, когда это возможно, и в этом случае обе стороны выигрывают (беспроигрышная ситуация). Цель этого метода - объединить перспективы и получить интегрированное решение, что приведет к увеличению приверженности и улучшению отношений.

Конфликт неизбежен. Это является следствием несовместимого поведения и неудовлетворенных ожиданий. Лучший способ справиться с конфликтом - это предотвратить его, а это нелегкая работа. Проблема конфликта не в его существовании, а в его управлении. При плохом управлении результат будет неблагоприятным с контрпродуктивными результатами,

но при правильном управлении он стимулирует конкуренцию, выявляет законные различия и становится мощным источником стимулирования.

Список литературы:

1. Козлов С.А. Конфликт в организациях // Научный вестник МГТУ ГА. 2007. №113. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/konflikt-v-organizatsiyah> (дата обращения: 31.01.2020).
2. Кузнецова Т. Н., Сальникова К. М. Конфликты в сфере здравоохранения // БМИК. 2015. №5. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/konflikty-v-sfere-zdravooohraneniya> (дата обращения: 31.01.2020).
3. Семина Т.В. Социальный конфликт “врач - пациент” в современном российском обществе: объективные причины и субъективные факторы // Вестник Московского университета. Серия 18. Социология и политология. 2016. №1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sotsialnyy-konflikt-vrach-patsient-v-sovremennom-rossiyskom-obschestve-obektivnye-prichiny-i-subektivnye-factory> (дата обращения: 31.01.2020).
4. Чернышева М.Л., Чернышев А.В., Горностаева Л.А. Управление конфликтами в медицине: формирование специфических компетенций в процессе подготовки организаторов здравоохранения // Социально-экономические явления и процессы. 2014. №12. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/upravlenie-konfliktami-v-meditisine-formirovanie-spetsificheskikh-kompetentsiy-v-protseste-podgotovki-organizatorov-zdravooohraneniya> (дата обращения: 31.01.2020).
5. Schaubhut, N.A. (2007). Thomas-Kilmann conflict mode instrument. CPP Research Department.

Мамандығым – мақтанышым!

Елешева Жанаргуль Наизуллаевна

арнайы пән оқытушысы

Жаңаөзен қызмет көрсету және жаңа технологиялар колледжі

Түйін: Жастар мамандық таңдауға салғырт қарамау керек. Жас ұрпақтың білімді де білікті, парасат – пайымы мол, саналы да сарабдал азамат боп жетілуі үшін тәлім мен тәрбие беріп жүргенім менің кеудемде мақтаныш сезімін оятып, өзіме артылған сенім жүгінің салмағын арттыра түседі. Алдымен рухани қуат беруі керек. Мейірімділік, шыдамдылық, кешіре білу, баламен тең жағдайда сырласу, оның мүмкіндіктеріне сену, ойын әрқашан құлақ қоя тыңдау тәрізді қасиеттері арқылы ғана мұғалім өз мәртебесін көтере алады. Халқымыздың гасырлар бойы армандап, сан гасырлар тоғысында қол жеткізген бақыты – тәуелсіздігіміз. Оның іргетасының мықты болып, нығайы жас ұрпақтың терең білімі мен тәлімді тәрбиесінде. Сондықтан мамандық таңдау барысында талапкер де, ата-ана да «жеті рет өлшеп, бір рет кескені» абзал.

Мамандық тандаудың оңай жұмыс еместігін, мамандықты темпераментке сай тандау керек. Жастар болашақ мамандығын дұрыс таңдай біле ме? Әрбір адамның болашағы тандаған мамандығына да байланысты екені анық. Сол себепті мамандық таңдау оңай емес. Шыны керек, кейбір жастарымыз жақсы маман иесі болсам деп ойлай бермейді. Әйтеуір, бір мамандықты таңдай салып, диплом алып шықсам болды дейді. Сонда саны көп, сапасы жоқ дипломнан не пайда? «Түйір нан – тамшы тер» демекші, жақсы маман иесі болу үшін көп ізденіс, оқу, білім алу, ең бастысы мамандыққа деген сүйіспеншілік қажет. Бүгінгі таңда ең қажетті мамандықтардың қатарына энергетик, құрылысшы, геолог, радиотехник, инженер,

мұнай мен газ, кен ісі сынды мамандықтар аталып жүр. Осы салаларда білікті мамандардың керек екені рас.

Мамандық – бұл әрбір адамның сүйіп, әрі қуана жасайтын ісі, оның ертеңгі болашағы. Әр адам мамандығын өзі таңдауы және оған құрметпен қарауы керек. Себебі мамандық таңдау үлкен жауапкершілікті қажет етеді.

Бұл өмірде адамның тағдырын айқындайтын екі нәрсе бар: бірі – өмірлік жолдасы жары болса, екіншісі – мамандық. Мамандық деген – өзің айналысқың келетін жұмысты таңдау ғана емес, өзің араласқың келетін ортаны да таңдау. Қазақ «Адам екі түрлі жағдайда қателеспеу керек: бірі – жар таңдағанда, екіншісі – мамандық таңдағанда» деп бекер айтпаса керек.

Мамандық таңдау - бұл өте маңызды іс. Өйткені біз өзіміз таңдаған мамандық саласында өмір бойы қызмет атқарамыз. Мамандықтың саны әр алуан: дәрігер, мұғалім, ұшқыш, есепші, аспаз, елші, қаржыгер, архитектор, механик, көлік жүргізуші, сазгер, сатушы, ғарышкер және т.б. Бірақ бұларды байланыстыратын маңызды факт - бұлар бәрі халық үшін қызмет атқарады. Ал халық үшін қызмет жасап, жұмыс атқару өте маңызды мәселе.

Мемлекетке әр мамандық қажет. Алайда оны дұрыс таңдау – бағыңның ашылғаны. Мамандық иесі болу үшін ең алдымен білім мен қабілет қажет. Өмірде мамандықтың түрі көп. Әр мамандықтың өзіндік ерекшелігі бар. Дәрігер адамдарды емдесе, мұғалім оларды оқытады, әнші ән айтады, құрылысшы үй салса, тігінші киім тігеді. Адамдар мамандықты жүрегінің қалауы бойынша таңдауы керек. Әрбір адамның болашағы таңдаған мамандығына тікелей байланысты. Өз ісін жақсы көріп, үлкен жауапкершілікпен атқарғанда ғана бақытты болады. Ал жүрегі қаламаған мамандық иелері көп қиындықтарға кездеседі.

Мамандық – қарапайым өмір сүру көзі болып табылатын және қандай да бір дайындықты, жауапкершілікті талап ететін еңбек қызметінің маңызды бөлігі. Мамандық таңдау адам өміріндегі ең маңызды қадамдардың бірі. Себебі, адам тағдырының бір бөлігі таңдаған мамандығымен ұштасып жатады. Қай мамандықты, қай кәсіпті алсақта өмірден өз орнымызды таба білуіміз керек. Қай заманның болсын мұғалімі ұлы Абайдың «Ұстаздық еткен жалықпас, үйретуден балаға» дегеніндей, ұстаз деген киелі мамандықтың сырын ашып, өз еңбегімнің жемісін көріп, мектеп деген үлкен өзенде жүзіп келе жатқаны — өз мамандығымды шексіз сүюден болар. Бүгінгі ұстаз шәкіртіне ғылым негіздерінен мәлімет беріп қана қоймай, оны дүниежүзілік білім, ақпарат, кеңістігіне шығуға, яғни қатаң бәсекеге жағдайында өмір сүруге, бәсекеге қабілетті тұлға тәрбиелеу керек.

Менің мамандығым «автоматтандыру инженері», арнайы пәнінің мұғалімі. Бақылау-өлшеу аспаптары және автоматика (БӨАЖА) – бұл өлшеу құралдары мен автоматиканы жөндеу, монтаждау, реттеу және сынау бойынша жұмыскер. БӨАЖА слесарының міндеттері: бақылау-өлшеу аспаптары мен автоматика құралдарының жұмысын бақылау, аспаптардың жұмысының ақаулықтарын анықтау, автоматты құралдар, аппаратуралар, қалқандар мен пульттер, агрегаттар және тағы басқаларды жөндеу, монтаждау, реттеу, баптау, іске қосу мен сынауды іске асыру. Өз жұмыс барысында БӨА және А слесары қаттай (құралғы түріндегі) еңбек құралдарын – кол құралдарын (слесарлық құралдар – балға, бұранда, тістеуік, күйдіргіш, сомын кілттер және тағы басқа), өлшеу аспаптары мен құрылғыларын пайдаланады. Бұдан басқа оның зат түрінде болмайтын функционалдық құралдары – аналитикалық, техникалық, ойлау, назар аудару, есте сақтау, кол моторикасы, сонымен қатар сезім мүшелері – көру, есту, сезу, иіс сезу негізінде жатады.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Р.Я.Исакович «Контрольно-измерительные приборы и автоматика»
2. В.М.Каминский, М.Л.Каминский «Монтаж приборов и систем автоматизации»

Мотивация как основной компонент учебной деятельности младших школьников в условиях обновления образования

Исмагулова Ирина Валентиновна,

учитель начальных классов

КГУ «Средняя школа №1»отдела образования акимата города Лисаковска

Все другое в школе становится реальным и достижимым лишь тогда, когда человеку хочется учиться, когда в учении, в том, что он ходит в школу, читает, пишет, познает, - он чувствует радость и обретает человеческую гордость.

Современное начальное общее образование находится в условиях модернизации и обновления: изменились его приоритеты, цели, ценности, обновляется содержание. От ценностей формирования знаний и предметных умений начальная школа переориентируется на ценности развития способностей, умений и желаний учиться.

Наблюдается тенденция перевода содержания образования на уровень ключевых образовательных компетенций в условиях обновления содержания образования.

Понятие "мотивация" рассматривается многими педагогами и психологами (Леонтьев А.Н., Рубинштейн С.А., Асеев В.Г., Божович Л.И. и др.), но в различных аспектах.

Мотивация обучения - это общее название для процессов, методов, средств *побуждения* учащихся к продуктивной *познавательной деятельности*, к активному освоению содержания образования. Любое педагогическое взаимодействие с обучаемым становится эффективным только с учётом особенностей его мотивации. За объективно одинаковыми действиями учащихся могут быть совершенно различные причины.

Решение данной проблемы я вижу в создании на уроках в начальных классах комплекса оптимальных приёмов, которые способны каждого ученика в активную деятельность на уровне его возможностей

В.Ф. Шаталов утверждал, что для того, чтобы работа в школе была эффективной, должен сработать «эффект соленого огурца». Главное - создать рассол, тогда какой бы огурец не был, плохой или хороший, попав в рассол, он просолится. Как создать такой «рассол»? Что взять за его основу?

Младший школьник, овладевая умениями самоорганизации учебной деятельности, приобретает обобщенный способ организации учебной деятельности и лишь затем, в основной школе, у него формируется готовность самостоятельно организовать учебную деятельность и проявляется учебно-познавательная компетентность.

В процессе развития умений, включенных в организацию учебной деятельности младших школьников, выделяются этапы:

- Вначале умения для ребенка являются процессом, который он наблюдает как проходящий во вне его личности и постепенно постигаемый им.
- Затем, в результате постепенного овладения последовательностью действий, умение, как способность выполнять отдельную деятельность становится для него способом деятельности, в итоге формируется готовность обучаемого самостоятельно организовать учебную деятельность.
- В итоге формируется готовность обучаемого самостоятельно организовывать учебную деятельность.

Умение определять цель выполнения учебного задания.

Исследования психологов показывают, что осознанная цель достигается человеком активнее и быстрее. Кроме того, сам результат целенаправленной деятельности оказывается более высоким и значимым для учеников, более качественным. Цель для ученика – установка на деятельность. Уяснение цели учащимися создает определенное эмоциональное состояние, мобилизует волевые усилия. Цель должна быть осознана.

Для продуктивного усвоения знаний важно, чтобы цель деятельности превратилась в мотив.[11, с.125] Для этого, по мнению, , необходимо, чтобы учащийся четко сформулировал цель (что узнать, чему научиться), ее значение (зачем и для чего это нужно), выделил способы достижения цели (как делать), предполагаемые трудности достижения цели, контролировал, насколько выполнение соответствует цели, насколько успешно идет продвижение к цели.

Умение планировать выполнение учебного задания.

Понятие «план» трактуется как заранее намеченная система деятельности, предусматривающая порядок, последовательность и сроки выполнения работ. Обоснованный план является рабочим проектом любой деятельности. По нему можно измерять процесс и результаты труда.

Планирование в учении представляет собой установление последовательности действий на основе учета условий, необходимых для успешного протекания учебной деятельности. Состав действия планирования включает в себя анализ образца, условий, при которых может быть выполнена учебная работа, и требований, которые предъявляются к ней, выделяются существенные связи в объекте работы, выстраивается определенная последовательность действий и операций, определяются конкретные способы и средства достижения цели.

Успешность осуществления учебной деятельности во многом зависит от возможностей младших школьников предусмотреть предстоящие действия, от умения выделить различные варианты выполнения задания, проанализировать особенности каждого варианта и выбрать наилучший.

Умение целесообразно выполнять учебное задание

Когда школьник завершил ориентированную и планирующую части деятельности, которые позволяют перейти к непосредственному осуществлению запланированных действий, - он определился в способе выполнения учебного задания, направленного на осуществление действий.

Способы познания у младших школьников:

- эмпирический,
- теоретический.

Действия, совершаемые эмпирическим и теоретическим способами, могут быть успешны. Но, когда речь идет о полноценном выполнении любой деятельности, т. е. отдельных этапов, эмпирический способ осуществления заранее запланированных действий не связан с предыдущим опытом деятельности и, следовательно, не является рациональным способом реализации намеченной цели. Действия, совершаемые теоретическим способом, будут успешны всегда. Умение целесообразно выполнять учебное задание является умением самоорганизации учебной деятельности, оно должно осуществляться субъектом на теоретическом, содержательно обобщающем уровне.

Умение контролировать ход и результаты выполнения учебного задания.

Контроль рассматривается как компонент учебной деятельности, который заключается в анализе и регулировании ее хода и результатов. Применительно к процессу обучения самоконтроль рассматривается как важный компонент учебной деятельности учащегося, заключающийся в анализе и регулировании ее хода и результатов, как умение контролировать свою учебную деятельность и исправлять замеченные ошибки.

Умение оценивать ход и результаты выполнения учебного задания.

Первым действием самоорганизации учебной деятельности для младшего школьника выступает процесс определения цели учебного задания. Следующим процессом, подчиненным определенной сознательной цели, является составление плана выполнения учебного задания. И только после осознания результата планирования начинается целесообразное выполнение учебного задания как следующего действия. Затем происходит контроль правильности выполнения и полученного результата. Самоорганизация учебной деятельности завершается действием оценивания субъектом хода и результатов учебного задания.

Я часто задаю себе вопрос, каким должен быть выпускник начальной школы, какие качества необходимо у него сформировать, чтобы сохранить его желание учиться, развить умение самостоятельно и творчески решать различные познавательные задачи, обеспечить условия для успешного изучения учебных предметов в основной школе?

В этих современных условиях стремлюсь сделать процесс обучения интересным и максимально гуманным для каждого ребенка, помогаю моим ученикам обрести чувство собственного достоинства, достигнуть успеха в усвоении знаний.

В результате мне удалось выстроить соответствующую систему обучения и воспитания. Сделала вывод о том, что наибольшую эффективность дает гибкое сочетание различных методов, в том числе и традиционно используемых в школе. Остается неизменным повышение интереса к приобретению знаний через активные формы и элементы развивающего обучения. Под активными подразумеваю, такие формы работы с детьми, которые вызывают у них интерес и заставляют мыслить: конкретизировать, сравнивать, анализировать и синтезировать, обобщать и строить умозаключения.

В заключении хочется отметить, ребенок приходит в школу преисполненный желания учиться. Если ребенок теряет интерес к учебе, в этом нужно винить не только семью, но и школу, и ее методы обучения.

Успех является источником внутренних сил ребенка, рождающий энергию для преодоления трудностей, желания учиться. Ребенок испытывает уверенность в себе и внутреннее удовлетворение. На основе всего этого, можно сделать вывод: успех в учебе – завтрашний успех в жизни!

Литература

1. Беседы с учителем. Москва, «Вентана - Граф», 2000г.
2. «Формирование индивидуального стиля познавательной деятельности учащихся», Москва, «Начальная школа», 2006, №12.
3. «Технология формирования умений самоорганизации учебной деятельности у младших школьников» Челябинск, 2005г.
4. «Младший школьник – как субъект учебной деятельности», Москва, «Начальная школа», 2000, №9.
5. «Формирование мотивации учения». Москва, «Просвещение», 1991г.

Использование «LEGO» - конструирования в развитии познавательных интересов у детей дошкольного возраста

Кайнарова Айнур Рыспековна, воспитатель

Рахымханова Камшат Бекеновна, воспитатель

ТОО «Еркемай КЗ» детский сад «Радуга»

Внедрение ГОС ДВО в практику дошкольного образования предполагает использование в работе воспитателя новых технологий, одна из них «Лего – технология». «LEGO», в переводе с латыни, означает «Я учусь» или «Я складываю».

Лего-конструирование – вид продуктивной деятельности, основанный на творческом моделировании с использованием широкого диапазона универсальных «Лего» - элементов. Использование Лего-конструкторов помогает реализовать образовательные задачи, поскольку в процессе увлекательной творческой и познавательной игры создаются благоприятные условия, стимулирующие всестороннее развитие дошкольника в соответствии с требованиями ГОС РК.

Лего-технология является ярким примером интеграции всех образовательных областей, как в организованной образовательной деятельности, так и в самостоятельной деятельности детей, способствуя развитию:

- математических способностей – ребенок отбирает, отсчитывает необходимые по размеру, цвету, конфигурации детали;
- речевых и коммуникативных навыков – ребенок пополняет словарь новыми словами, в процессе конструирования общается со взрослыми, задает конкретные вопросы о различных предметах, уточняет их свойства;
- повышает эффективность усвоения материала детьми, имеющими особенности развития – оказывает благотворное воздействие на развитие ребенка в целом (развивается мелкая моторика, память, внимание, логическое и пространственное мышление, творческие способности и т.д.);
- совместная игра с другими детьми и со взрослыми помогает малышу стать более организованным, дисциплинированным, целеустремленным, эмоционально стабильным и работоспособным [1].

Выделяются задачи «LEGO» - методики.

Младший дошкольный возраст (3-4 года): учить различать и правильно называть детали Лего-конструктора «Дупло» (кирпичик, клювик, мостик, основа машины, полукруг, овал и т.д.); знакомых с элементарными умственными операциями анализа построек по таким параметрам: форма, величина, цвет деталей, учить сравнивать предметы; создавать простейшую конструкцию по образцу и оговоренным условиям, например, забор для фермы, гараж для машинки, пополнять словарь новыми словосочетаниями: длинная (короткая), широкая (узкая) дорожка синего цвета; развивать мелкую моторику и зрительную координацию в процессе скрепления деталей конструктора.

Средний дошкольный возраст (4-5 лет): формировать знания о симметрии, пропорциях, понятии части и целого; учить конструированию с использованием Лего-карточек; запоминать и свободно использовать в речи названия Лего-деталей.

Старшая и подготовительная группы: стимулировать детское техническое творчество; обучать моделированию по чертежу и собственному замыслу; формировать умение самостоятельно решать технические задачи; познакомить с основами компьютерного моделирования [2].

Базовые идеи Лего-технологии:

- от простого к сложному;

- учет возрастных и индивидуальных особенностей;
- созидательность и результативность;
- развитие творческих способностей;
- комплексный подход, который предусматривает синтез обучающей, игровой,

развивающей деятельности.

В каждом возрасте определяются особенности практического использования Лего:

С малышами 3-4 лет используются Лего-наборы с крупными элементами и простыми соединениями деталей.

С детьми 4-5 лет конструирование усложняется, используя элементы среднего размера, применяются более сложные варианты соединения деталей. В средней группе используются цветные фото и картинки с изображениями моделей, по которым дети должны выполнить постройку. Созидательная деятельность осуществляется по теме, образцу, замыслу и простейшим условиям.

В 6-7 лет для технического творчества предлагаются разнообразные виды Лего-конструкторов, от крупных с простыми соединениями элементов до самых миниатюрных со сложной техникой исполнения. В работе со старшими дошкольниками можно использовать задания в виде графических схем, усложненные модели будущих построек, работу по замыслу, условиям, разнообразные тематические задания.

Способы конструирования, актуальные для дошкольников: по образцу, по модели, по условиям, по карточкам-схемам, по свободному замыслу, тематическое конструирование. Основой образовательного процесса с использованием ЛЕГО – технологии является игра – это ведущий вид детской деятельности. Использование ЛЕГО – технологии в ДООУ позволяет поднять на более высокий уровень развитие познавательной активности дошкольников, а это – одна из составляющих успешности их дальнейшего обучения в школе [3].

Когда кубики ЛЕГО оказываются в детских руках, начинается волшебство. Они раскрывают воображение и пробуждают фантазию ребенка.

Целью в работе с детьми на занятиях по Лего-технологии – является создание такого взаимодействия с ребенком, которое будет способствовать развитию его активности в познании окружающей действительности, раскрытию его индивидуальности. В младших группах мы только знакомим малышей с элементами конструктора в игровой форме. Показываем их и даем каждому элементу свое название. Преподносим детям в виде сказки. Например: «Сказка про кирпичики». Два кирпичика пошли гулять. Встретились они. – Я кирпичик синего цвета, а я кирпичик красного цвета. – Давай построим с тобой башню. И синий кирпичик прыгнул на красный и соединился с ним, и прикрепился всеми кнопочками.

- Вот какая красивая башня у нас получилась.

Затем объясняется детям, как эти кирпичики соединяются и держатся между собой.

- Кирпичики держатся очень крепко! – Сколько кнопочек ты видишь?

- Две, и так две, значит, мы назовем этот кирпичик два на два, четыре на два.

На последующих занятиях, показывается, как можно скреплять эти кубики между собой. На две кнопочки, на четыре, на две кнопочки влево, вправо, вперед, назад. Дети хорошо запоминают и усваивают эти элементы, закрепляя все в дидактических играх: «Чудесный мешочек», «Найди такую же деталь», «Выбери только желтые кирпичики», далее задания усложняются «Выбери только красные кирпичики два на четыре», «Разложи детали по цвету» и т.д.

Была выстроена система взаимодействия ребенка с конструктором так, что дети постепенно знакомятся и запоминают названия элементов конструктора в ходе игры. Разработаны и используются в работе разноуровневые карточки для детей разного возраста, которые развивают познавательные и творческие способности детей.

Методы работы с детьми.

Вступительная беседа, с помощью которой педагог привлекает внимание к теме занятия. Проблемная ситуация, которая заинтересует, активизирует мышление и вовлечет детей в активную конструктивную деятельность.

Сюжетно-ролевая игра. Как правило, Лего-конструирование – переходит в игровую деятельность: дети используют построенные ими модели железнодорожных станций, кораблей, машин, и т.д. в ролевых играх, а также играх-театрализациях, когда ребята сначала строят декорации, создают сказочных персонажей из конструктора.

Дидактическая игра. Пример упражнений, направленных на усвоение сенсорных и пространственных понятий с помощью Лего-технологии: «Найди деталь, как у меня»; «Построй с закрытыми глазами»; «Найди такую же постройку как на карточке»; «Разложи по цвету»; «Собери фигуру по памяти» (из 4-6 деталей).

Задание по образцу, сопровождаемое показом и пояснениями педагога.

Конструирование с использованием технологических карт и инструкций.

Творческое конструирование по замыслу или по нарисованной модели. Такие занятия практикуются в работе со старшими дошкольниками, которые уже освоили основные приемы, и им можно предложить работу по картинкам, фотографиям с изображением объекта на любимую тему [4].

Литература:

1. Ишмакова М.С. Конструирование в дошкольном образовании. – ИПЦ Маска, 2013г.
2. Комарова Л.Г., Строим из Лего – М.: Мозайка-Синтез, 2006 г.
3. Мамрова В.Н. Лего-конструирование в детском саду: Методическое пособие. – Челябинск, 2014. – 27 с.
4. Фешина Е.В. Лего-конструирование в детском саду: Пособие для педагогов. – М.: Сфера, 2011.-243 с.

Мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық қабілеттерін тәжірибелік-зерттеу қызметі арқылы қалыптастыру

Конакбаева Жұлдыз Каримжановна

Нұр-Сұлтан қаласы, №80 «Ботақан» балабақшасы

Қазіргі заманда алға қойылып отырған маңызды мәселелердің бірі жан-жақты дамыған өнегелі, рухани ізденісі мол жас ұрпақ тәрбиелеу. Еліміздің болашағы кішкентай - бүгінгі бүлдіршіндер. Осы балалардың білім алуға деген танымдық қабілеттері мен белсенділігін арттырып, қалыптастыру – педагогтардың міндеті, яғни тәрбиеші ретінде біздің де тікелей міндетіміз.

Жалпы танымдық - қызығушылық, танымдық - белсенділік дегеніміз не?

Танымдық белсенділік - бұл баланың жаңа білімді меңгеруге деген дайындығы мен ұмтылысы, біліктілік пен тәжірибе жинақтауы, белгілі бір іс-әрекетте, нәтижеге қол жеткізу үшін баланың өз мүмкіндігінше дербестік танытып, ұмтылуы болып табылады. Зерттеу әдісі – баланың өзінің шығармашылық зерттеу ізденісінің арқасындағы танымдылық жолы. Оның негізгі құраушылары – проблемаларды айқындау, болжам жасау және қалыптастыру, бақылау, эксперимент және осылар негізінде пайымдау мен қорытынды жасау. Балалар мектепке дейінгі шақта жаратылысынан зерттеуші. Оларға эксперимент жасауға талпыныс,

білім құмарлыққа және мәселелі жағдаяттарды өз бетінше шешуге ықылас таныту тән. Педагогтардың көз қарасынша осы әрекетті жою емес, керісінше, баланың қиялы мен ойлауын мақсаттылыққа ынталандырып және белсенді түрде көмектесу, олардың түрлі мәселелерді шешуде білімін қалыптастыру қажет. Сол себепті де, ерте жастан бастап баланың табиғи қажеттілігін қолдана отырып, оны қоршаған ортадағы құбылыстар мен заттарға

көңіл аударып, ерекше тапсырмалар мен материалдарға қызықтыру, белгісіз жағдайды танып-білуге талпынысын ынталандыру, оның құпиясын ашуда қуаныш сезімін ояту керек. Осы негізде, балаларды бос уақыттарында топқа бөліп, үйірме жұмыстарын өткізе бастадық. Үйірме жұмысы кезінде балалардың өзінің таңдауына ерік беру және тәжірибеден қорытынды жасап, өз-өздерін бағалауы оң нәтиже бере бастады. Зертханада балаларға микроскоптар алынып, зерттеу жұмыстары жүргізіледі. Зертханалық жұмыстарда тәрбиеленушілер микроскоппен тастарды, өсімдіктерді, түрлі жәндіктерді қарап, олардың құрылысын, түр-түсін зерттеп біле бастады. Енді осы зертханалық жұмыстардан және тәжірибеден мысалдар келтіре кетсем.

Тас түрлерімен, магнитпен танысып, олардың атауларын, пайдасын, зиянын және қасиеттерін зерттеп біледі. Балалардың сөздік қорлары кеңейіп, тілдері дамиды. Жалпы алғанда балалардың өзі көріп, сезіп, өздерін бағалауы өте тиімді болады деп ойлаймын. Балалардың бойындағы жаңалыққа деген құмарлығы, қоршаған ортаны тануға мүмкіндік береді. Ал, жаңаны тану қоршаған ортадағы балалар үшін ерекше құбылыстарды зерттеу, тәжірибелік сабақтың шынайы өтуіне негіз болады. Балалардың жинаған ақпараттарын есіне сақтап, оларды кейіннен біріктіріп, өмірді түсіну туралы идеялары қалыптаса бастайды. Мысалы, алғашқы рет қар үстіне шыққанда оның үстіне құлау арқылы оның жұмсақ, әрі суық болатындығын білсе, кейбір балалар оны ұстап көріп, суық әрі тез еритіндігін байқайды. Бұл әрекетке кейбір балалар тез кірісіп кетсе, кейбір балалар басқалардың әрекеттерін ұзақтан бақылап барып, кейіннен өзі жасап көруге шешім қабылдауы мүмкін. Яғни, оларда қоршаған орта туралы ой қалыптаса бастайды. Балалар өздерінің не істегендігін, сөз арқылы бөліспес бұрын, қимылдармен, түрлі дыбыстардың көмегімен жеткізуге тырысады, олар өз ойларын әрекетке ауыстыру арқылы жаңа идеялар туындатады және оны тәжірибеде сынайды.

Біздің әлем күнде өзгеруде. Техникаға, өмірге деген көзқарас, елдің әлеуметтік-экономикалық дамуы өзгереді. Заманауи білім беру технологиялары баланың зияткерлік және жеке тұлғалық міндеттерін шешу қабілетін ұшқыр және қызықты дамытуға мүмкіндік береді, жаңа мәселелерді шешу үшін қызметтің өз бетінше игерілген тәсілдерін қолдану керектігі туындады.

Қазіргі жұмыс атқаратын Нұр-Сұлтан қаласының №80 «Ботақан» балабақшасында мектеп жасына дейінгі баланың танымдық-зияткерлік белсенділігін дамытудың тиімді тәсілі ретінде тәжірибелік-зерттеушілік қызметін таңдау, тәрбиешінің де шығармашылық жұмысын осы бағытқа бейімдейді. Әрине, тәжірибелік-зерттеу қызметі мектепке дейінгі білім саласында жаңалық емес екені айқын. Дегенмен, балабақша меңгерушісі Ж.С.Дюсенова шет мемлекетке барған іс-сапарының нәтижесін педагогикалық жиналыста әріптестердің ортасында «Мектепке дейінгі білім беруде заманауи инновациялық технологиялар» деген тақырыбын талқылап, олардың қол жеткізген нәтижелерін баяндады, әсіресе, итальяндық Реджио Эмилио педагогикалық әдісі және Ресейлік «Наурандия еліндегі Наураша» атты сандық зертханасы туралы еңбектерін атап өтті. Осы бағыттарды бізде өз тәжірибемізге

енгізуді қолдадық, әдістердің тиімділігі туралы зерттеу жүргіздік және тәжірибеге қажетті құрал - жабдықтарға тапсырыс бердік.

Өз ойымызбен бөлісу нәтижесінде 2018 ж. Астана қаласы білім беру басқармасының бұйрығы негізінде балабақшамызда эксперименттік алаң ашылып және басқада инновациялық технологиялар қолға алынды. Шағын зертхана жұмысы, «Наурандия еліндегі Наураша» сандық зертханасы, «Smart-table және логика» кабинеті жұмыс істей бастады. Ата-аналардың қызығушылығымен қосымша ақылы қызметтер жұмысын жасай бастады. 2018 ж. біздің балабақша серіктестік балабақша қатарында болса, осы жұмыстардың нәтижесінде 2019 жылы жетекші балабақшалардың бірі атанды. Балабақша педагогтары өз тәжірибелерімен қалалық және Республикалық деңгейде бөлісті. Атап айтсам, 2019 жылдың 14 ақпанында Астана қаласында ұйымдастырылған «Кластерлер – білім беру ұйымдары жетістіктерін дамытудың жаңашыл формасы» атты Республикалық конференцияға қатысып, балабақшаның интеллектуалдық бағыттағы жұмысын көрсеттік. «Наурандия еліндегі Наураша» сандық зертханасы көптеген қатысушылардың қызығушылығын оятты.

Жалпы «Наурандия әлеміндегі Наураша» атты сандық зертханасының жұмыс істеуіне балабақша меңгерушісі Ж.С.Дюсенова тікелей басшылық жасады. Сандық зертхана жабдықталып, балалармен жұмыс жасауда әдіс-тәсілдері айқындалды. Сандық зертханада қоршаған ортаны сезінетін кішкентай ғалым, зерттеуші «Наураша» атты құрылғы бар, ол бізге барлық тәжірибені жасауда көмектеседі. «Наурандия әлеміндегі Наураша» атты сандық зертхана 8 жұмыс модульден тұрады: температура, жарық, магниттік өріс, дыбыс, күш, электр, қышқыл, пульс. Жалпы «Наураша» Ресей елінен келгендіктен орыс тілінде, сондықтан ол зертханада пайдаланғанда қазақ тіліне аударып өткіземіз. Сандық зертханада жасалған тәжірибелер жүйеленіп, лэпбуктар жасалды.

Мысалға, магнит өрісімен жасалған зерттеу жұмысының үлгісін көрсетуге болады, ол үшін қабылдағыш құрылғы, түрлі-түсті магнит, темір болат және мыс темір, жалғауыш кабель, жалпақ магнит, кофе ұнтағы, компас, пластмасс зат т.б. құрал-жабдықтар қажет. Проекторға компьютердің көмегімен Наураша қабылдағыш құрылғысын қосып, барлық тәжірибе экран арқылы бақыланады. Балаларға Жер шарының өзі де магниттен тұратынын, магнит өрісі солтүстік полюс және оңтүстік полюс болып бөлінетінін айта отырып, қабылдағыш құрылғы арқылы магнит өрісін зерттеуге болатыны түсіндіріледі. Жалпақ магнит көк немесе солтүстік полюс жағынан қабылдағыш құрылғыға қаратып қойылады, монитордағы темір үгінділерінің қозғалысы бақыланып, магнит өрісіндегі үрдіс сипатталады. Келесі тәжірибеде түтікше алынып екі магнитті оңтүстік полюс жағымен салып, осы үрдіс сипатталады.

Балалардың үрдісті мұқият қарап, санасына сіңіруіне осындай тәжірибелердің орны ерекше, себебі зертхананың жұмыс істеуінен бастап балалардың оған деген ерекше ынтызарлығы артты, зертханада балаларға микроскоптар алынып, зерттеу жұмыстарын жүргізуге мүмкіндік берілді. Микроскоптар көмегімен тастарды, өсімдіктерді, түрлі

жәндіктерді қарап, олардың құрлысын, түр-түсін зерттеп біле бастады, мысалы, шыбынның табиғатымен танысты. Тас түрлерімен, магнитпен танысты, олардың атауларын, пайдасын, зиянын және қасиеттерін зерттеп біледі. Үрдісті түсіндіру кезінде балалардың сөздік қорларының кеңейуімен бірге, сөйлеу мәдениеті қалыптастасады.

Қорыта келгенде, балаларға дайын өнімді қабылдайтын ғана емес, өз бетімен ізденетін, дербес іс-әрекет жасай алатын тұлға ретінде қарау тәжірибелік-зерттеушілік қызметінің негізі болып табылады. Тәжірибелік-зерттеу жұмысының нәтижелігі - шетелдік әріптесіміз Реджио педагогикасы әдісінің көзбен көріп, құлақпен естіп, есте сақтай отырып, баланы ізденіске, іскерлік пен танымдық ынтаға, шығармашылық қабілетті жетілдіру арқылы түрлі мәселелерді шеше білуге, тапқырлыққа, жаңа ғылыми ізденіске жетелеуде. Балабақшада тәжірибелік – зерттеу жұмыстарының нәтижесінде «Зерттеуші бүлдіршіндер» атты авторлық бағдарлама жасалып, Өрлеу БАҰО АҚ Ф Нұр-сұлтан қаласы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының Эксперттік кеңесінің шешімімен Республикалық деңгейде таратуға ұсынылды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Реджио Эмилия: система воспитания по-итальянски. 2018.
2. Интернет – ресурс
3. <http://engime.org/balabashada-jaa-tehnologiyalardi-oldanu-edisteri.html>

Актуальные вопросы определения аутсорсинг

Кумаров Ерболат Еркинулы, магистрант

Научный руководитель: Г.А. Саймагамбетова

Каспийский государственный университет технологии и инжиниринга им. Ш.Есенова, г. Актау

Аннотация. В статье дается определение аутсорсинга, рассмотрены способы классификации аутсорсинга, определения видов аутсорсинга в соответствии с критерием классификации, предложен новый способ классификации аутсорсинга по функциям менеджмента.

Ключевые слова: Аутсорсинг, определение аутсорсинга, классификация аутсорсинга, функции менеджмента.

Существуя в условиях жесткой конкуренции, предприятия вынуждены привлекать более квалифицированных исполнителей, а также не забывать про инновации. В подобных условиях для обеспечения конкурентных преимуществ от предприятия часто требуется более глубокая специализация в своей ключевой сфере деятельности. В условиях конкурентного рынка внимание руководителя должно быть направлено на повышение эффективности деятельности предприятия. Одним из инструментов, позволяющих оптимизировать конфигурацию бизнес-системы, является аутсорсинг.

Сущность аутсорсинга как принципа управления заключается в том, что он представляет собой отказ от собственного бизнес-процесса и приобретение услуг по его реализации другой организацией. С другой стороны, аутсорсинг – это технология менеджмента, которая заключается в передаче сторонней компании некоторых бизнес-функций или частей бизнес-процесса предприятия, что позволяет оптимизировать структуру управления предприятий за счет сосредоточения на основной задаче и передачи непрофильных функций и корпоративных ролей внешним специализированным подрядчикам.

Аутсорсинг помогает компаниям функционировать и развиваться на рынке, при этом сокращая свои издержки, быстрее адаптироваться к условиям внешней среды, повысить качества продукции и услуг, уменьшить риски. Применяя аутсорсинг, компания-заказчик получает возможность, сконцентрироваться на тех бизнес-процессах, которые свойственны именно ей, на своей специфике.

Термин «аутсорсинг» заимствован из английского языка (от англ. «outsourcing») и дословно переводится как использование чужих ресурсов.

настоящее время классификация форм и видов аутсорсинга не устоялась, так как отношения между компанией-заказчиком и исполнителем в рамках конкретных соглашений могут иметь значительные различия, этому могут быть различные причины (появление новых форм взаимоотношений, быстрые темпы развития определенного сектора бизнеса, законодательные ограничения и пр.).

В соответствии с критериями классификации различают:

1. По стране- производителю
  - иншоринг (когда работа осуществляется другой компанией, но внутри страны);
  - оффшоринг (когда разработка направляется в другую страну).
2. По виду деятельности :
  - производственный аутсорсинг
  - непроизводственный аутсорсинг(аутсорсинг бизнес- процессов)
  - аутсорсинг информационных технологий.
3. По форме организации совместной деятельности:
  - внешний и внутренний аутсорсинг;
  - полный и частичный аутсорсинг.
4. По отношению к профильной деятельности:
  - аутсорсинг основных процессов;
5. С соответствии с функциями менеджмента
  - аутсорсинг организации
  - аутсорсинг контроля
  - аутсорсинг планирования
  - аутсорсинг мотивации

Производственный аутсорсинг затрагивает, в первую очередь, вспомогательное производство, которое обеспечивает основное производство технологическим оснащением, транспортом, электроэнергией, ремонт оборудования, изготовление вспомогательных продуктов и т.п. Передав функции вспомогательного производства на аутсорсинги сократив соответствующие подразделения, организация высвобождает свои ресурсы и может глубже специализироваться на основной своей деятельности. Что в свою очередь приводит к развитию таких стратегически важных направлений, как научно-исследовательская деятельность, развитие интеллектуального капитала организации, и существенно сокращает расходы.

В зависимости от способа организации деятельности между компанией-заказчиком и исполнителем выделяют *внешний* и *внутренний* аутсорсинг. С применением внешнего аутсорсинга, выполнение выделенных функций передается внешнему исполнителю, при этом происходит сокращение доли компании в стоимости готового продукта, а также снижение уровня налоговой нагрузки. Внутренний аутсорсинг представляет собой перераспределение бизнес-функций внутри предприятия с сохранением контроля над качеством выполнения работ.

Для эффективного использования собственных ресурсов, а также разделения ответственности и рисков между заказчиком и исполнителем можно применять *частичный* и *полный* аутсорсинг. Для частичного аутсорсинга (или выборочного) характерна передача определенных выделенных функций или частей бизнес-процессов компании. При этом

организация-клиент сохраняет свое влияние на планирование, управление и контроль, а также получает доступ к передовым технологиям. Полный аутсорсинг представляет собой передачу отдельных функций целиком и видов производственной деятельности, управления ими, а также возложение полной ответственности за их выполнение (это могут быть производственные функции, оказание сервисных услуг, финансовых, управленческих и др.).

Информационные технологии могут служить для компании, как в качестве основных функций, так и в роли вспомогательных, в зависимости от специализации предприятия и рода деятельности. Например, для интернет-магазина или для компании предоставляющей мобильную связь и доступ в интернет от работоспособности и производительности программного обеспечения будет напрямую зависеть качество предоставляемых компанией услуг и количество клиентов. В тоже время, сопровождение программного обеспечения для бухгалтерии или для электронного документооборота, хоть и относится также к ИТ-аутсорсингу, в данном случае не будут являться для предприятия основным бизнес-процессом, поскольку эти функции не оказывают прямого воздействия на формирование выручки предприятия.

Поскольку у многих отечественных и зарубежных авторов встречается определение аутсорсинга как «технологии менеджмента», нами предложена новая классификация аутсорсинга в соответствии с функциями менеджмента. В настоящее время выделяют 5 основных функций в менеджменте: планирование, организация, мотивация, контроль и регулирование (рис. 1).

Рис.1 – Классификация аутсорсинга по виду функций менеджмента (предложено авторами)

Функция планирования в менеджменте является первоочередной и позволяет руководителю предприятия формулировать цели задачи, разрабатывать стратегию действия, составлять программы развития и планы достижения поставленных задач. Реализация функции планирования заключается в изучении и применении методов и программ со-

вершенствования деятельности предприятия, заключающегося в выявлении возможностей, факторов и условий. Данную функцию, по нашему мнению, выполняет аутсорсинг маркетинга и логистики. Передавая внешнему исполнителю данные бизнес-процессы, предприятие планирует изменение объемов продаж, организации поставок, транспортных перевозок.

Функция организации заключается в формировании структуры организации, обеспечении предприятия средствами для достижения поставленных задач, распределении полномочий среди персонала. Эту функцию менеджмента помогает выполнить аутсорсинг управления персоналом и все виды производственного аутсорсинга.

Мотивация на предприятии преследует цели активизировать персонал, побудить их выполнять работу более эффективно, морально стимулировать, создать на производстве условия для развития творческого потенциала сотрудников. В помощь для выполнения этой функции менеджмента можно применять аутсорсинг обучения персонала, общественного питания, медицинского обслуживания.

Необходимо отметить, что передавая внешнему исполнителю один и тот же бизнес-процесс или его часть, предприятия могут преследовать различные цели, в зависимости от ожидаемого эффекта применения аутсорсинга. Например, применяя на предприятии производственный аутсорсинг, менеджеры могут преследовать цели в реструктуризации предприятия и отказа от выполнения части производственных процессов самостоятельно или же передать внешнему исполнителю только ту часть производственного процесса, которая заключается в контроле качества выпускаемой продукции, и таким образом реализовывать уже функцию контроля в управлении производством.

При оценке успешности применения аутсорсинга необходимо определить критерии оценки его эффективности. Выбор критериев оценки эффективности аутсорсинга во многом зависит от ожидаемого эффекта, преследуемых целей, от выбранной функции менеджмента, которую предприятие планирует реализовать передавая выполнение работ внешнему поставщику. Таким образом, предложенная нами классификация не только показывает разнообразие реализуемых функций менеджмента при использовании аутсорсинга, но и вносит существенную помощь при определении эффективности аутсорсинга.

Литература

1. Андерсон, Э. Аутсорсинг в продажах / Э. Андерсон. - Москва: ИЛ, 2016. - 407 с
2. ИТ-аутсорсинг в России. Каталог 2004 / IToutsourcing in Russia. Catalogue; Силиконовая тайга / Silicon Taiga, Издательский проект Василия Букова / Vasily Burov Publishing Project - М., 2016. - 256 с
3. Рассел Джесси Аутсорсинг; Книга по Требованию - М., 2016

Креативность как фактор развития речевой деятельности студентов-казахов неязыковых факультетов на занятиях русского языка

Оспанова Дауир Байдильдиновна, старший преподаватель

Джумадильдинова Жанара Саятовна, преподаватель

кафедра русского языка и литературы им.Г.А. Мейрамова, КарГУ им. Е.А. Букетова
г. Караганда

***Аннотация:** в статье рассматривается вопрос о том, что если в условиях педагогического процесса в вузе для развития речевой деятельности будут использованы креативные технологии обучения, то это даст возможность развить исходный творческий потенциал, а также создаст предпосылки реализации себя в речевой коммуникации.*

Модернизация образования в Казахстане, основными ценностями которой является высокое качество образования, интеграция в мировое образовательное пространство, ставит такую приоритетную задачу, как разработка и внедрение инновационных проектов, программ в области образования. Интеграция образования, науки и производства, внедрение новых технологий стали ведущей стратегией развития казахстанского образования, обеспечивающей переход образовательных услуг соответствию потребностям рынка труда. Для осуществления стратегии индустриально-инновационного развития Республики Казахстан необходимы высококвалифицированные инженерно – технические кадры, способные внедрять и использовать новые современные технологии в промышленности и в сельском хозяйстве, нужны эрудированные люди, способные конкурировать на международном уровне. Особую актуальность при этом имеет полиязыковая подготовка специалистов [1.2].

Таким образом, в современном производстве, социальных службах и образовательных учреждениях востребованы не просто исполнители – профессионалы, а люди с достаточно широким творческим диапазоном, которые способны от голого теоретизирования перейти к практике. Все многообразие требований к современному специалисту можно объединить одним словом, нужен выпускник университета с креативным потенциалом. В стране идет активный процесс становления и утверждения национальной модели образования, основная идея которой – создание на национально-культурной основе с учетом общечеловеческих ценностей системы образования и воспитания, способной к саморазвитию в соответствии с требованиями личности и общества. В связи с этим перед казахстанским педагогическим сообществом и системой образования возникает проблема создания такой образовательной среды, при которой выпускники вуза будут способны не только воспринимать, хранить и передавать информацию, но и производить новую, управлять информационными потоками, эффективно их обрабатывать. Это означает, что решение образовательных задач на современном этапе развития общества преследует три фундаментальные цели: мировоззрение, творчество и компетентность.

Базовым компонентом мировоззрения, творчества и компетентности является язык – система словесного выражения мыслей, в которой реализуются принципы, взгляды и убеждения личности (язык и мировоззрение), выражается ее особое неповторимое отношение к миру (язык и творчество, ибо творчество – это форма социализации личности) и отражается ее способность адекватно реагировать на ситуацию, а также ориентироваться в действительности (язык и компетентность) [2.44]. В таких условиях становится все более очевидной необходимость формирования языковой личности, владеющей языком на уровне средства

общения, демонстрации своей мировоззренческой ориентации, творческого потенциала, предметной и общекультурной компетентности.

Действительно, умение работать творчески, мыслить и действовать в профессиональной ситуации – привилегия любого современного человека, считающего себя образованным. Речь является по существу одной из составных частей профессиональной подготовки специалистов, которые должны в совершенстве владеть различными видами речевой деятельности, уметь квалифицированно вести беседу. Это и делает актуальной проблему формирования языковой личности в контексте коммуникативно – функциональной грамотности. Речь идет о свободном пользовании языком студентами – казахами в повседневной практической деятельности. В этом смысле особого внимания требует выявление педагогических условий развития речевой деятельности студентов – казахов как отправной точки превращения субъекта речевой деятельности в сильную языковую личность диалогического, демократического типа. А. Ворожбитова справедливо подчеркивает, что понятие «сильная языковая личность диалогического, демократического типа», выполняющая коммуникативную стратегию, прежде всего, ассоциируется с креативной личностью, характерными чертами которой являются:

1. стремление к двусторонним субъект – субъектным отношениям с адресатом, отказ от авторитарного стиля поведения;
2. стремление к достижению консенсуса (коммуникативного согласия), к конструктивному диалогу, дискуссии, цель которых – принятие взаимоприемлемых решений, направленных на благо [3. 96].

Роль владения речью в жизни социума трудно переоценить. Профессиональные, деловые, организационные контакты, с одной стороны; различного рода межличностные взаимодействия с другой, требуют от современного человека универсальной способности к порождению множества разнообразных высказываний и текстов в устной и письменной форме. В этих условиях проблема развития речевой деятельности, как важнейшее средство социализации личности, выступает не только как субъективная потребность в профессиональной коммуникативной компетентности и мастерстве. Это способ приобщения личности к культуре общества, с одной стороны, и условие саморазвития человека как личности – с другой.

В нынешних условиях основной проблемой образования становится уже не столько поиск путей, позволяющих человеку усвоить огромный и увеличивающийся объем знаний, сколько получение, создание, производство нового нужного знания, которое возможно только в процессе речевой коммуникации. Новое содержание речевого образования ориентировано на обеспечение у студентов способности к межкультурной коммуникации в рамках диалога культур, к эффективному функциональному использованию речевой деятельности в различных сферах общения. Это связано с тем, что в рамках единого образовательного пространства Казахстана современное образование характеризуется стремлением учитывать тенденции к интеграции в мировое образовательное пространство. Изменение требований личности и общества к результатам образования требует кардинальных перемен, как в содержании образования, так и в педагогических технологиях. Содержание образования и педагогические технологии приобретают конкретный смысл только в том случае, когда наполняются реальным педагогическим содержанием и направлены на решение задач организации учебно–воспитательного процесса и повышения качества обучения. Нам представляется, что только творчески ориентированное образование позволит сформировать нестандартно мыслящих людей, способных эффективно работать в самых разных областях знаний независимо от специальности. Поэтому есть еще один, на наш взгляд, фактор развития речевой деятельности, который мы определили как «креативные технологии». Развитие речевой деятельности студентов с использованием креативных технологий характеризуется тем, что в ней с целью повышения эффективности обучения педагогическое воздействие

осуществляется на фоне надкритического взаимодействия, обучаемый переводится из ранга объекта в ранг субъекта творчества (креативности), а традиционный (основной) учебный материал – из предмета освоения на уровень средства достижения некоторой созидательной цели, дополнительный же материал содержит описание и показ действий эвристических методов и приемов. Поэтому подготовка студентов должна быть ориентирована на обучение в категориях деятельности. На наш взгляд, этому будет способствовать применение активных и интерактивных методов обучения.

Значимость данной проблемы и растущее внимание к ней объясняется тем, что речевая деятельность представляет собой социальный феномен и приобретает особое значение в информационном обществе, так как расширяются границы и сфера профессиональной деятельности. Решению этих проблем, справедливо замечает Бишимбаев В.К., и призвана способствовать креативная концепция – формирование активной, конкурентоспособной личности с развитыми речемышлительными и креативными способностями, обеспечивающая насущно необходимые акценты в области как дидактической, так и воспитательной составляющей образовательного процесса в области речемышлительной культуры [4.32].

Знакомство с психолого – педагогической и методической литературой по данной теме дает основание заметить, что в настоящее время в решении данного вопроса имеются определенные достижения. Установлено соотношение между речевой деятельностью и процессом вербализации (Ковальчук В.Т., Кубрякова Е.); наиболее полно разработанным является подход к речевой деятельности как к общению (Бодалев В.В., Рыданова И.И., Успанов К.С.); принцип учета влияния работ творческого характера на речевую деятельность сформулирован в трудах (Тамбовкиной Т.И., Родак И.И., Мамыковой Г.Ж., Смолкиной Т.П.); определены и описаны дидактические условия речевого общения (Кольцова М.М., Мукашева М.Б., Соковкина В.И., Айкенова Р.А.). Одно из направлений развития речевой деятельности – это формирование коммуникативной компетенции т.е. подготовка специалистов с креативными качествами, теоретические основы которых отражены в работах (Зиновкиной М., Вишняковой Н.Ф., Жетписбаевой Б, Ожигалиевой Г.Ж., Попова В.В.).

Развитие речевой деятельности студентов в процессе обучения не может быть сведено только к усвоению знаний – речь идет о такой речевой деятельности, способствующей формированию личности человека, который сумеет самостоятельно критически мыслить, вырабатывать убеждения и защищать их, непрерывно обновлять и пополнять свои знания и применять их для творческого преобразования действительности. Поэтому нам отнюдь не безразличны педагогические условия для развития речевой деятельности, критерии, показатели и возможные уровни ее выраженности, а так же технология, приемы, способствующие развитию речевой деятельности студентов – казахов в условиях профессиональной подготовки в вузе.

Список литературы

1. Послание Президента Республики Казахстан народу Казахстана. Новый Казахстан в новом мире. - Астана, 2007 г.
2. Воровбитова А. О концепции лингвориторического образования. // Высшее образование в России.- 2005.- № 10.- С.95-100.
3. Жетписбаева Б. Креативность как интеллектуальное качество личности. // Высшая школа Казахстана.- 1999.- № 1.- С.43-47.
4. Бишимбаев В.К. Креативность как показатель качества образования. // Наука и высшая школа Казахстана. – 2003.- №13. – С. 32-36.

Развитие связной речи младших школьников

(из опыта работы)

Пиксайкина Людмила Юрьевна, учитель начальных классов

КГУ «Средняя школа №1»отдела образования акимата грода Лисаковска

Из всех...знаний и умений самым важным, самым необходимым для жизненной деятельности является, конечно, умение ясно, понятно, красиво говорить.

Речь помогает ребенку не только общаться, но и познавать мир. Овладение речью - это главный способ познания окружающего мира. Чем полнее и глубже усваиваются богатство языка, чем свободнее человек пользуется ими, тем лучше он познает всевозможные стороны в природе и обществе. Для ребенка грамотная речь - залог успешного обучения и развития, возможность в полной мере существовать в обществе. Как организовать работу по формированию умений и навыков связной речи, как научить ребенка полно, грамотно и точно выражать свои мысли, каковы направления и этапы работы по развитию связной речи, какие виды работ являются наиболее эффективными? Эти вопросы посвящены важной проблеме совершенствования обучения младших школьников связной речи, поскольку свободное владение речью способствует полноценному общению, созданию коммуникативного комфорта человека в обществе. Для школьника развитие связной речи имеет исключительное значение, так как выступает решающим фактором успешного овладения всеми учебными предметами. В настоящее время проблемы развития связной устной и письменной речи находятся в центре внимания методической науки. Над проблемой обучения связной речи работали такие видные лингвисты и методисты как Н.С.Рождественский, Е.И.Никитина, Т.А.Ладыженская, М.С.Соловейчик и мн. др.

Однако, как показывает практика, несмотря на повышенный интерес к проблеме, уровень речевого развития детей младшего школьного возраста недостаточен.

По результатам наблюдений многих педагогов и моих собственных, особенности речевого развития наших детей, обусловлены своеобразием познавательной деятельности. Для наших школьников ограниченный словарный запас, многократные повторы слов, они не чувствуют разницу в лексическом значении слов. Бедность словаря проявляется, например, в том, что придя в школу, ребёнок не знает названия ягод, цветов, птиц; не может рассказать о себе. Им сложно пересказать небольшой прослушанный текст, отмечается непоследовательность в изложении, смысловое несоответствие частей высказывания, их искажения. Они не могут составить рассказ по сюжетной картинке, дать описание предмета.

Все это, безусловно, мешает их общению с окружающими людьми, вызывает затруднение в процессе обучения по любому предмету, замедляет творческий процесс развития его личности. Эти наблюдения привели меня к очевидности того, что необходимо помочь маленькому школьнику научиться владеть величайшим даром, данным человеку, даром речи.

Развитие речевой деятельности ребенка - не стихийный процесс, он требует определенного педагогического руководства.

В работе с первоклассниками очень важен выбор методов обучения. И главным методом обучения остаётся игра, как ведущая деятельность этого возраста. Игры с богатым словесным материалом, являются важным средством развития речи детей в течение всего периода обучения их в школе. Эти игры должны быть в первую очередь обучающими и должны сосредоточить внимание детей на материале урока, давая новые знания, расширяя кругозор. Поэтому я использую на уроках игровые технологии, которые на практике оказываются эффективными. Вся работа, проводимая мною с детьми – это фронтальные и игровые

формы обучения, составление описательных и повествовательных рассказов, пересказывание (инсценировки) знакомых сказок, игры и упражнения, настольные речевые дидактические, сюжетно-ролевые, коллективные игры.

Моя работа в этом направлении позволяет поэтапно от простого к сложному проводить работу по развитию речи и добиться хороших результатов, в развитие речевых навыков, через развитие словесного творчества детей.

Начальный этап работы включает психолого-педагогическую диагностику речевой деятельности детей по следующим критериям:

- Словарный запас
- Словесное рисование
- Образное мышление
- Владение устной речью
- Творческое воображение
- Память
- Внимание

Далее работа строится в следующих направлениях:

1. Наблюдения за трудом взрослых, животными, за растениями, детьми.

2. Экскурсия (могут быть прогулки) в природу, общественное место.

Цель экскурсии - это отражение окружающего мира в речи детей. У учащихся развиваются эстетические чувства, коммуникативные навыки, физическая выносливость, обогащение словаря.

3. Рассматривание картины и составление рассказов.

Картины широко применяются в воспитании и обучении детей, вызывают активное мышление памяти речи.

Важно учить детей воспринимать картину, вести от беспорядочного рассматривания к последовательному, выделять существенное; расширять запас слов детей; воспитывать эстетические чувства детей.

4. Рассматривание предметов и составление рассказов.

Уроки, во время которых рассматриваются предметы, и ведется беседа о них, проводятся с целью ознакомления с окружающими предметами, в том числе и с предметами домашнего обихода: как предмет называется, кому и для чего он нужен, из чего он сделан, какого он цвета, формы, какие у него имеются признаки.

5. Загадки.

Загадки знакомят ребенка с «радостью мышления», направляет внимание на предметы и явления и их выдающиеся признаки, побуждают вникать глубже в смысл словесных обозначений этих признаков, повышают способность и определенность мышления, и силу воображения. Детям предлагаются загадки, отгадывать которые можно только после длительных, неоднократных наблюдений за одним явлением.

6. Дидактические и ролевые игры.

Дидактические игры широко используются в обучении, как средство обогащения, закрепления, уточнения знаний об окружающем мире.

- Дидактические игры с наглядным материалом (игрушки, картинки, предметы).
- Словесные дидактические игры.
- Сюжетно ролевые игры.
- Коллективные игры.
- Подвижные игры.

7. Стихоритмика (разучивание стихов с движением рук, ног, пальцев, тела, глаз, головы);

- артикуляционная гимнастика;
- звуковые игры.

Учитывая речевые особенности учащихся, многие задания и игры на начальном этапе апробации программы вызвали у детей затруднения.

Данная методика значительно облегчает детям поиск и запоминание слов. Я их использую для обогащения словарного запаса, при обучении составлению рассказов, пересказов, отгадывании загадок, заучивании стихов, в дидактических и сюжетно-ролевых играх. При обучении детей составлению рассказов-описаний, я пользуюсь схемами Т.А.Ткаченко и сенсорно-графической схемой В.К.Воробьевой, которые беру за основу, но изменяю и совершенствую их.

Также изучив методику цвета на познавательные процессы, я стала использовать в своей работе цветные модели. С помощью цвета активизируется деятельность мозга, возбуждаются нейронные связи, которые принимают участие в интеллектуальных процессах, а также внимание и память. С помощью цветных моделей мы составляем рассказы-описания, пересказываем сказки.

Равнодушных к таким упражнениям-играм не бывает. Ведь детям кажется, что они просто играют, соревнуются, у них исчезает стеснение, боязнь говорить. Это только первые шаги, но они помогают детям строить предложения, делать выводы, обогащают их словарный запас, учат размышлять. Чередую подобные игры, можно поддерживать интерес к самостоятельным высказываниям, формировать умение сравнивать, объяснять.

Одним из направлений экспериментальной деятельности будет взаимодействие в рамках осуществления комплексного сопровождения со специалистами службы ППМС. В течение года должна вестись плановая работа педагогом-логопедом и педагогом-психологом. Педагогом-психологом должна быть проведена диагностика эмоционального состояния, определение уровня развития познавательной сферы учащихся, учебной мотивации.

Также одним из направлений решения задач комплексного сопровождения является организация работы с родителями. Должны быть организованы индивидуальные и групповые консультации для родителей по вопросам развития связной речи детей с узкими специалистами (педагог-психолог, педагог-логопед). Целью, которых должно стать, активизирование знаний родителей о значимости развития речи и оказание помощи родителям в овладении основными приемами развития словесного творчества, способствующим совершенствованию связной речи.

С целью отслеживания эффективности экспериментальной деятельности должны проводиться диагностики. Методика носит тестовый характер, процедура ее проведения и система оценки стандартизированы, что позволяет наглядно представить картину речевого дефекта и определить степень выраженности нарушения разных сторон речи, а также удобно для прослеживания динамики речевого развития ребенка и эффективности «коррекционного воздействия».

Речевые упражнения, как правило, не дают заметного эффекта за короткий срок. В развитии речи нужна долгая, кропотливая работа учащихся и учителей. Для этого нужно:

- выполнять различные задания, развивающих связную речь учащихся, способствовать повышению уровня у детей собственной речевой активности и её применения на практике;
- организовать накопление необходимых знаний, впечатлений;
- формировать умение поиска и сбора информации, что формирует информационно-коммуникативную компетенцию.

Литература:

1. Аксёнова А.К., Якубовская Э.В. «Дидактические игры» на уроках русского языка 1-4 классов: Кн. Для учителя. - 2-е издание., доп.-М.:Просвещение, 1991,-176 с.
2. Большова, Т.В. Учимся по сказке. Развитие мышления дошкольников с помощью мнемотехники [Текст] Т.В. Большова / Спб.,2005 — 71с.

3. Волина В.В. «Занимательное азбукведение».

Состав и ценность молока, как основного продукта питания

Салина Надежда Алексеевна, преподаватель
Темиртауский высший политехнический колледж
Карагандинская область город Темиртау

Проблема пищи всегда была одной из самых важных проблем, стоящих перед человеческим обществом.

Всё, кроме кислорода, человек получает для своей жизнедеятельности из пищи. Среднее потребление её в сутки составляет около 800г (без воды) и около 2000г воды, а с ростом населения её потребление, естественно будет возрастать. Население испытывает дефицит высококачественных продуктов питания, особенно не хватает продуктов с высоким содержанием белка. Одним из таких продуктов является молоко.

Основным видом молочного сырья (свыше 90%) является коровье молоко. Вместе с тем в некоторых регионах получают и используют молоко других животных, например верблюдицы, козы, лосихи и т.д. [1, с.12]

Общий химический состав основных видов молока приведен в таблице 1. [2, с.69]

Таблица 1 «Химический состав и энергетическая ценность основных видов молока»

Продукты	Вода, г	Белки, г	Жиры, г	Углеводы, г		Минеральные вещества, мг						Витамины, мг						Энергетическая ценность, ккал
				лактоза	сахароза	Na	K	Ca	Mg	P	Fe	A	β-каротин	B ₁	B ₂	PP	C	
Молоко пастеризованное, 3,2%-ной жирности	88,5	2,80	3,2	4,70	-	50	146	120	14	90	0,06	0,02	0,01	0,04	0,15	0,10	1,3	58
Молоко пастеризованное, 2,5%-ной жирности	89,1	2,82	2,5	4,73	-	50	146	120	14	90	0,06	0,02	0,01	0,04	0,15	0,10	1,3	52
Молоко обезжиренное	91,4	3,0	0,05	4,7	-	52	152	126	15	95	0,1	сл.	сл.	0,04	0,15	0,10	0,4	31

Пищевая ценность молока определяется содержанием белков, жиров, углеводов, витаминов, минеральных веществ и ряда других биологически активных веществ.

Общее содержание белков в коровьем молоке может колебаться в пределах 3,0-3,9%, в среднем 3,2%. Они представляют собой смесь различных фракций с относительной молекулярной массой выше 10тыс. в основном различают две основные группы: казеин (фракции

белка, которые выпадают при подкислении молока до pH 4,6) и сывороточные белки (фракции, которые при подкислении остаются в растворимом состоянии). Казеин в молоке находится в виде сложного комплекса с солями кальция и фосфорной кислоты. Казеин и сывороточные белки несколько отличаются по аминокислотному составу. Так, глутаминовой кислоты несколько больше в казеине, чем в сывороточных белках. Такой важной незаменимой кислоты, как цистин, в сывороточных белках содержится значительно больше, чем в казеине.

Помимо белков в молоке содержится незначительное количество (4-10%) небелковых форм азота, в том числе 2-3% свободных аминокислот. Наличие свободных аминокислот имеет важное значение в молочной промышленности при производстве молочнокислых изделий и сыров, так как они являются важным источником питания молочнокислых бактерий. [3, с.51]

Содержание жира в коровьем молоке обычно находится в пределах 2,7-6,0%. В продаже молоко может содержать 1,5, 2,5, 3,2 и 6,0% жира.

Молочный жир состоит в основном из триглицеридов (98,2-99,5% от общего содержания). Кроме того, в молочном жире содержатся фосфолипиды (лецитина 0,08-0,4%, кафелина 0,07-0,4%, сфингомиелина 0,1%) свободные жирные кислоты 0,02%, а также вещества сопутствующие жирам –стерины (в основном холестерин), жирорастворимые витамины, углеводороды.

Свободных жирных кислот, в молочном жире немного. Однако при хранении молока под действием липаз происходит гидролиз триглицеридов и содержание свободных жирных кислот увеличивается, что неблагоприятно, так как низкомолекулярные жирные кислоты, например масляная, имеют неприятный запах и участвуют в образовании тона «прогорклости» у молочных продуктов.

Молочные продукты являются важным источником витаминов группы В и жирорастворимых. Главными из них является витамин В₂ (рибофлавин) и витамин А (включая и β-каротин). Следует отметить, что содержание витаминов в молоке и молочных продуктах сильно (больше, чем белки и жиры) зависит от сезона, вернее от кормления животных. Так, в летний период при кормлении зелёными кормами содержание витамина А и β-каротина может увеличиваться по сравнению с зимним стойловым кормлением в 4раза, а витамина D – в 5-8раз. Из-за повышенного содержания β-каротина летнее молоко бывает слегка желтого цвета. Но, молоко и молочные продукты, к сожалению, бедны витамином С. В связи с этим необходимо проводить витаминизацию питьевого молока витамином С. [4, с.236]

Основным углеводом молока является лактоза, а основной органической кислотой – лимонная. Лактоза в молоке находится в α-(38%) и β-(62%) формах.

Важными микроэлементами молока являются кальций и фосфор. Кальция и магний присутствуют в виде солей фосфорной и лимонной кислот. При этом большая часть фосфата кальция связана с казеином в виде казеинкальцийфосфатного комплекса. Фосфор частично (40%) находится в виде фосфатов, а в основном входит в состав казеинкальцийфосфатного комплекса и в состав белков. Микроэлементы, в том числе цинк, железо, медь, связаны как с белками, так и с жировыми шариками. Соотношение между этими фракциями весьма непостоянно. [5, с.185]

В молоке обнаружено более 100 ферментов, в том числе оксиредуктазы (дегидрогеназа, оксидаза, пероксидаза,пероксид-дисмутаза), трансферазы, гидролазы (эстераза, гликозидаза, протеаза), липазы, изомеразы и лигазы. Большая часть из них переходит в молоко из клеток молочной железы во время секреции (к ним относятся щелочная фосфатаза, ксантиноксидаза, протеаза и др).

Большое количество ферментов образуется микроорганизмами, попадающими в молоко при доении, из оборудования, воздуха и др. Действие этих ферментов на качество молока всегда отрицательное. Поэтому допускается определённый минимум их активности. Из клас-

са оксиредуктаз – дегидрогеназы, по их активности можно косвенно судить о микробной зараженности молока. из класса гидролаз следует отметить липазы, которые довольно активны в натуральном молоке. При хранении молока липазы гидролизуют триглицериды с образованием глицерина и свободных жирных кислот, которые вызывают появление неприятного прогорклого привкуса. К классу гидролаз относятся также фосфатазы – щелочная и кислая. В отличие от кислой фосфатазы щелочная весьма чувствительна к нагреванию. Так, условия тепловой обработки молока, вызывающие тепловую инактивацию щелочной фосфатазы, весьма близки к тем минимальным параметрам, которые способствуют уничтожению патогенных микроорганизмов, а именно при 62⁰С -30мин; при 70⁰С – 90с; при 72⁰С – 15с; при 80⁰С – 0,45с.

Аналогичным свойством, но несколько более устойчивым к температуре обладает пероксидаза.

Как уже указывалось, кислая фосфатаза весьма устойчива к термообработке, поэтому для контроля пастеризации при температуре свыше 85⁰С часто используют определение её активности.

Из класса гидролаз следует отметить лизоцим. Он разрушает полисахариды клеточных стенок бактерий и тем самым вызывает их гибель. Благодаря этому свойству лизоцим (наряду с другими соединениями) участвует в образовании бактерицидных свойств свежесцеженного молока.

К классу гидролаз относятся также протеазы, которые имеют в молоке как натуральное, так и главным образом микробное происхождение. При наличии в молоке микрококков и гнилостных бактерий, имеющих активные протеазы, происходит частичный распад белков. Продукты гидролитического распада могут вызвать появление неприятного горького привкуса. Для предупреждения такой порчи необходимы тщательный микробиологический контроль и своевременная стерилизация молока и оборудования.

Из числа других биологически активных веществ в молоке обнаружены природные антибиотические вещества – лактенины, которые участвуют в создании бактерицидных свойств свежего молока, а также в незначительных количествах ряд гормонов: тироксин, пролактин, адреналин, окситоцин, инсулин. [6, с.169]

Список литературы

1. Буглович С.Ю., Дублецкая М.М. Химические вещества и качество продуктов. – Минск: Ураджай. – 2007. с.476.
2. Химический состав пищевых продуктов. Том I. Справочные таблицы содержания основных пищевых веществ и энергетической ценности пищевых продуктов /Под редакцией Скурихина И.М. и Волгарева М.Н. -М.: Агропромиздат, 2007, с.445.
3. Состав и свойства молока как сырья для молочной промышленности. справочник. – М.: Агропромиздат, 2006, с.586.
4. Тепел А. Химия и физика молока. –М.: Пищевая промышленность, 2009, с.378.
5. Техническая биохимия / Под редакцией Кретовича В.Л. –М.: Высшая школа, 2003, с.289.
6. Нечаев А.П. Органическая химия. –М.: Высшая школа, 2009, с.280.

Инклюзивті білім беру қажеттілігі

Урезкова Жанат Ногаевна, әлеуметтік педагог

Жаңаөзен қызмет көрсету және жаңа технологиялар колледжі

«Ақыл – парасат адамның ойлауына, пайымдауына,
ғылым мен өнердің қыр – сырын ұғуына,
жақсылық пен жаман қылықтың
аражігін ашуына көмектесетін күш»
Әбу насыр әл - Фараби

Еліміздің Ата заңында барлық бала жалпы орта біліммен қамтылуы тиістігі жазылғандай, мүмкіндігі шектеулі балаларды оқыту мен білім беру жүйесі жетілдірілді.

«Инклюзивті білім» ұғымы, біздің өмірімізге 1996 жылдан бастап енді, қазір көп елдерде заң жүзінде бекітілген. Бұл Батыс Европада да, Америкада да, Латын Америкасына да қатысты. Шет мемлекеттерде де табыспен жүзеге асуда. Сонымен, инклюзия бұл-қазіргі кездегі қажеттілік. Әр баланың жеке тұлғасы қымбат болағандықтан, ерекше қажеттілігі бар балаларға әлеуметтік ортаға кіру үшін отбасынан басқа орта, басқа балалармен араласу керек.

Мүмкіндігі шектеулі балаларды жалпы білім беретін ортаға бейімдеу мақсатында 2009 жылғы инклюзивті білім беруді дамыту жобасы дайындалды, ал 2010 жылдың 1 ақпанында ҚР Білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы бекітілді. Бағдарламаның басты мақсаты - елімізде инклюзивті оқытуды дамыту, осы заң аясында мүмкіндігі шектеулі балаларға ерте бастан білім беру мен оларды әлеуметтік, медициналық тұрғыдан қамтамасыз етуді қарастырады.

Инклюзивті білім берудің негізінде балалардың қандай да бір дискриминациясын жою, барлық адамдарға деген теңдік қатынасты қамтамасыз ету, сонымен бірге оқытудың ерекше қажеттілігі бар балаларға арнайы жағдай қалыптастыру керек.

Инклюзивті білім беру –балаларды жалпы білім беру процесіне толықтай қосу үшін балаларды бір-бірінен ажыратып,кедергілерге ұшырамауға бағытталған және олардың жасына, жынысына, этикасына, дініне қарамастан әлеуметтік бейімдеуге бағытталған мемлекеттік саясат.

Сонымен қатар дамудағы қалыс қалу немесе экономикалық мәртебесіне, отбасына белсенді қатысуы, коррекциялық-педагогикалық және балалардың жеке мұқтаждарын әлеуметтік адресі қолдаудағы бейімдеудің баланы емес, ортаны жеке ерекшеліктерімен білімдік қажеттіліктерін білім беру жағдайларын тиімді жолмен құру.

Мүмкіндігі шектеулі балаларға білім беру жағдайын сараптауда, отандық тәжірибеде ерекше мұқтаж балаларды жалпы білім беру процесіне қосуда әр түрлі елдердегі шетел ғалымдары инклюзивті процестерін халықаралық құқықтық акт туралы жұмыстарда игеру қажет. Осы әр түрлі жер бетіндегі елдердің мәдени-тарихи және әлеуметтік- экономикалық деңгейлерінің дамуына байланысты инклюзивті білім беру принциптері анықталады:

Инклюзивтік білім берудің негізгі принциптері:

- Әрбір адам сезуге және ойлауға қабілетті.
- Әрбір адам қарым -қатынасқа құқылы.
- Барлық адам бір-біріне қажет.
- Барлық адам құрбы -құрдастарының қолдауымен достығын қажет етеді.
- Білім шынайы қарым-қатынас шеңберінде жүзеге асады.
- Жан -жақтылық адам өмірінің даму аясын кеңейтеді.
- Барлық бала білім алуға құқылы.

Инклюзивті білім беру жүйесіндегі күрделі мәселе - оған қоғам тарапынан туып отырған теріс көзқарас мәселесін жою. Ақпараттың аздығы, бала құқығын аяқтасты ету даму мүмкіндігі шектеулі балаларға теріс көзқарасты дамытады. Жалпы білім беретін мектептердегі мүмкіндігі шектеулі балалар оқу материалын меңгеруде жеке тәсілдің жоқтығы, материалды- техникалық, оқу - әдістемелік базасының әлсіздігі байқалады.

Мүмкіндігі шектеулі балаларға білім беру үшін көп еңбек, ұстаздық жылы сезім мен кішіпейілділік керек. Оларға қарапайым түсініктерді жеткізу оңай шаруа емес, сонымен қатар тәрбиелеу жұмысында әртүрлі әдістерді таңдап алу оқушылардың жас және психологиялық, дене, дербес ерекшеліктеріне, кемістіктің күрделілігіне, құрамына тәуелді. Сондықтан мүмкіндігі шектеулі балаларға тәрбие жұмысында әр баланың жеке даму ерекшелігін еске алған жөн. Осы бағыт балаларды оқуда жетістікке жетуге ықпал етіп, жақсы өмір сүру жағдайын қалыптастырады.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңының 11 бабының 9 тармағында оқытудың жаңа технологияларын, оның ішінде ақпараттық – коммуникациялық технологияларды енгізу және тиімді пайдалану міндеті қойылған.(3) Инклюзивті білім беруде ақпараттық және коммуникациялық технологияларды (АКТ) дамыту және олардың білім саласында қолдану өте қажет. Инклюзивті білім беруде оқыту мен тәрбие беру үрдісінде техникалық құралдарды пайдаланудың мақсаты - балалардың бағдарламаға сай материалдарды терең білуіне, ғылым мен техниканың негіздерін түсінуіне, балалардың білім сапасын арттыруға жоғары дәрежеде үлес қосу.

«Табиғаттың мүмкіндігі шектеулі деп есептемейік! Адамның өнері арқылы бұл мүмкіндіктің шектеусіз сипатқа ие болуы да ықтимал», Ж. Ламетри айтқандай, қазіргі таңда барлық әлемде жеке қажеттілікті түзету, педагогикалық қолдау мен бейімдеу баланы емес, балалардың білімдік сұраныстары мен жеке ерекшеліктеріне ортаның, отбасының белсенді қатысуымен білім беру үрдісіне толық қосуды қарастыратын барлығы үшін бір мектеп немесе инклюзивті білім беру туралы айтуда.

Жалпы білім беретін мектепте сау балалар мен мүмкіндігі шектеулі балалардың бірлесіп (интеграциялы) түрде оқуын ұйымдастыру консилиум арқылы әзірленеді. Консилиумға мектептің пән мұғалімдері, педагог-дефектологтар, психологтар қатысады. Жеке бағдарлама есту, сөйлеу, көру қозғалу мүшелері мен интеллектіне ақаулықтары бар оқушылардың танымдық мүмкіндігіне бейімдетіледі. Денсаулығына байланысты мүмкіндігі шектеулі балалардың барлық осы ерекшеліктері бірлескен оқу мен тәрбиелеу тәңірегінде шиеленіседі және педагогтың ерекше назары мен жағдайын талап етеді.

«Бала кемістігінің даму деңгейі неғұрлым төмен болса, соғырлым мұғалімнің білім деңгейі жоғары болу керек» - деп неміс педогог-дефектологы П.Шуман айтып өткендей сөзімді қорыта кетейін. Мүмкіндігі шектеулі балаларды оқытудағы ақпараттық– коммуникациялық технологияларды қолдану: біріншіден, оқушылардың білімін берік меңгерту құралы болса, екіншіден, балалардың сабаққа деген қызығушылығын, белсенділігін арттырып, білім сапасын көтеру болып табылады. Сонымен қатар, инклюзивті оқыту - оқушылардың тең құқығын анықтайды және ұжым іс- әрекетіне қатысуға адамдармен қарым -қатынасына қажетті қабілеттілікті дамытуға мүмкіндік береді. Инклюзивті оқыту арқылы барлық балалардың мұқтаждықтарын ескеріп, ерекше қажеттіліктері бар балалардың білім алуын қамтамасыз ететін жалпы білім үрдісін дамытуға болады және оқуда жетістікке жетуге ықпал етіп, жақсы өмір сүру мүмкіншілігін қалыптастырады. Осы бағытты білім беру жүйесіне енгізу арқылы оқушыларды адамгершілікке тәрбиелей аламыз.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1.«Инклюзивное образование: построение и организация инклюзивного образовательного пространства» I часть Е.В. Шестакова, Т.В. Сорокина. Ақтөбе 2011

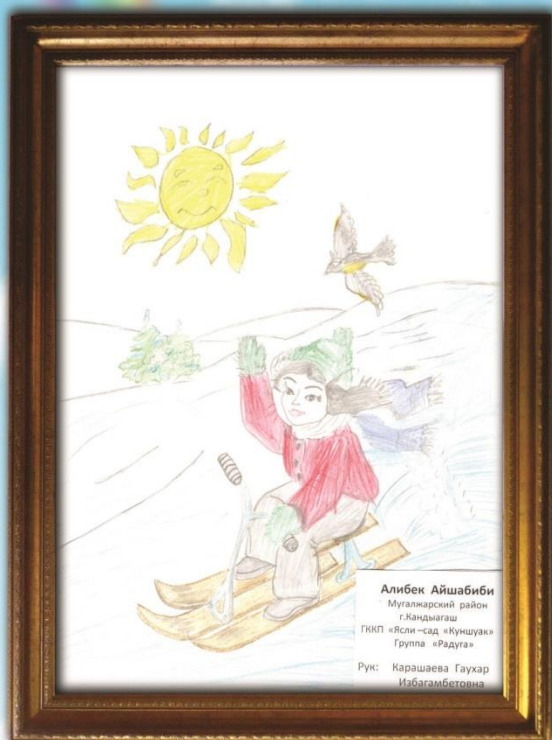

2. Жалмухамедова А.К., Халыкова Б.С. Раннее развитие детей с ограниченными возможностями. Алматы 2012
3. Коррекционная педагогика: методика обучения и воспитания детей с нарушением развития № 1, 2013
4. Научно-практический журнал «Специальное образование в Казахстане» №2, 2012
5. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011- 2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. Астана, 2008.
6. ҚР "Кемтар балаларға әлеуметтік медициналық педогогикалық психологиялық түзеу арқылы қолдау туралы " Заңы № 343. Астана, 2002
7. ҚР «Білім туралы» Заңы

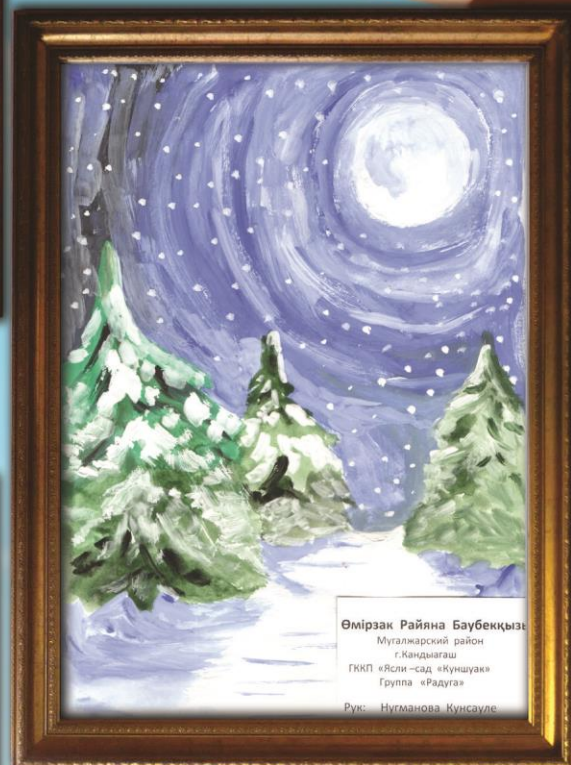

Шығармашылық мүйісі/Уголок творчества

Ақтөбе облысы Мұғалжар ауданы Қандыағаш қаласының МККК «Күншуақ» бөбекжай-бақша тәрбиеленушілерінің шығармашылық жұмыстары

Менің Қазақстаным

*А.Иманов атындағы жалпы орта білім беретін лицей-мектебінің
3-сынып оқушысы Зейнуллина Малика*

Менің туған жерім әсем, табиғаты көркем! Туған өлкеме жетер жер жоқ, әлемде, таулары биік, көлдері тұңғық, бұлағы мөлдір! Туған жерім-балалық шағымның бір белгісі,- деп үйге келген қонақтарға анашым әрдайым басын биік ұстап мақтанып отыратынын көремін.

Менің туған жеріме келетін болсам...Алдымен бәрін басынан бастайын.Мен Зейнуллина Малика Баскөл ауылының 3-сынып оқушысымын.Негізі менің кіндік қаным тамған жерім-Павлодар облысы Май ауданы Баскөл ауылы. Кішкентай болсам да, бұл сұрақ мені үнемі мазалайды.Бір күні анышымнан сұрадым: Сонда менің туған жерім қай жер?-деп. Анашым ойланып отырып: Қызым, сен жаңа қоғамның, адамысың. Менің балалығым бір ауылда өтсе, сенің балалығыңның жартысы бір облыс көлеміне татиды.Ендеше сенің балалық шағың менікінен де бақыттырақ.

Туған жерім қай жер десең, Елбасымыздың мына сөздерін, әрдайым есінде ұста,-деді. «Еліңнің ұлы болсаң, еліңе жанын ашыса, азаматтық намысың болса, қазақтың ұлттық жалғыз мемлекетінің нығайып-көркеюі жолында жан теріңді сығып жүріп еңбек ет.Жердің де, елдің де,иесі өзің екеніңді ұмытпа!» (Н.Назарбаев)

Сенің туған жерің ол- тәуелсіз, бейбіт Отаның-Қазақстанның!,-деді анышым.

Шынымен де,менің туған жерім- аспаны ашық, табиғаты көркем, экономикасы дамыған тәуелсіз Отаным екен ғой, ол менің- Қазақстаным!!!

Менің Қазақстаным

*А.Иманов атындағы жалпы орта білім беретін лицей-мектебінің
3-сынып оқушысы Косман Аяжан*

Менің туған жерім Қазақстан Республикасы.Мен өз елімді мақтан тұтамын.Себебі, еліміз өлшеусіз табиғат байлығымен ғана емес, ең алдымен сан түрлі ұлттардан құралған халқымен ерекше.Еліміздегі адамдар бір-бірімен тату болып келеді.

Қазақстаным өте әдемі, бай.Ел ордамыз-Астана 1997жылы президентіміз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың жарлығымен Қазақстанның жаңа астанасы болып жарияланды. Астана- еліміздің мақтанышы.Астанада Бәйтерек, ханшатыр, Ақ орда және т.б әсем де көркем ғимараттар бар.Сонымен қатар 2017 жылы Астана деген қаламызда «EXPO-2017» бүкіләлемдік көрмесі ұйымдастырылды. Оған 200- ден астам ұлт өкілдері қатысты.

Қазақстанымыз өзен, көлдермен, пайдалы қазбаларға бай.Облыстың солтүстігінде ең үлкен Балқаш көлі болса, Қазақстандағы ең үлкен облыстардың бірі –Ақтөбе қаласы.Ақтөбеде мұнай, газ өндіріледі.Ірі зауыт-фабрикасы көп.Ал Павлодар облысында алюминий, ферроқорытпа зауыттары және т.б ірі заводтар бар.

Қазақстан-қазақ халқының ата-баба мекені,ежелгі қонысы.Сонымен қатар менің туып өскен,кіндік қаным тамған жерім Павлодар облысы Май ауданы Баскөл ауылы.Мен өз туған жерімді мақтан тұта отырып, болашақта еліміздің одан ары көркейіп, дамуына үлес қосамын.

«Егер мен президент болсам...»

Сағадат Аяулым-8 «Ә» сынып оқушысы

Жетекшісі өзін-өзі тану мұғалімі: Рахметова Фарида Кенжебаевна.

З.Ақышев атындағы жалпы білім беретін орта мектебі

Павлодар облысы, Баянауыл ауылы

Егер мен президент болсам, туған елім мен жерім - Баянауылға, халқыма, туған-туыстарыма риясыз қызмет ету арқылы шаттыққа бөленер едім. Барлық елде тыныштық болса, балалар бақытты өмір сүреді. Тұңғыш президентім –Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев атамyz сияқты ақылды, дарынды, төзімді бола отырып, еліміздің көркеюіне жағдай жасар едім. Мен ауылда анамның қолында тұрамын. Ауыл жағдайын өз көзіммен көріп, біліп жүрмін. Тұңғыш президентіміздің арқасында ауылымызда, көшемізде жарықтар пайда болды. Көшеміз өте таза. Су құбырлары өткізіліп, үйлерге су беріле бастады. Бірақ суды тазартатын құбырлар іске асқан жоқ. Сондықтан әлі де болса, көп, іске асыратын жобалар бар. Мектепті жақсы оқып, болашақта өз алдыма мақсат қойып, ауылымызда іске асырылмай жатқан жобаларды қолға алып, өз үлесімді қоссам деген ойдамын. Ауылда жарықтың өшпеуін, малдардың шөпсіз қалмауын, көлік жүретін жолдарды дұрыстап, ауылдың көркейіп, жандауына көңіл бөлер едім. Баянауыл жеріне, әдемі гүлдерді егіп, алма ағаштарын отырғызар едім. Баянауыл - өте қасиетті, суы мөлдір, топырағы құнарлы, өсімдігі шипалы, ауасы кең, таза жер. Жасыл өсімдіктерден әр-түрлі дәрі-дәрмектер дайындауға болады. Табиғатымыз бай, тау-тастарымыз аңыздарға толы. Баянауыл өлкемде тұрып жатқаным өте қуаныштымын. Себебі, менің туып өскен жерімнен данышпан, атағы бүкіл жер-шарына жайылған ұлы тұлғалар шыққан. Мысалға, тұңғыш академик Қ.И.Сатпаевтың музейі, қасиетті Мәшһүр атаның кесенесі бар. Елбасымыз биылғы жылды «жастар жылы» деп атады. Сондықтан өз Баянауыл жерімдегі құнды, мәдени мұраларды, ескерткіштерді, жазбаларды жаңғыртып, баға жетпес асыл қазынамызды дамыту, болашақ ұрпақ біздерге аманат етіп отыр. Тұңғыш президентіміздің «Ұлы даланың жеті қырын» меңгеру: «Қазақстан алма мен қызғалдақ отаны», «Ұлы жібек жолы», «Түркі әлемінің бесігі», «Атқа міну мәдениеті», «Ұлы даладағы жеті металлургия», «Аң стилі», «Алтын адам», - болашақ ұрпақ біздің қолымызда. Сондықтан жастар болып бірігіп, еліміздің дамып, көркеюіне өз үлестерімізді қосуымыз керек. «Жұмыла көтерген жүк жеңіл»-дейді біздің ата-бабаларымыз. Сондықтан мектеп табалдырығында оқып, білім алудың нәтижесінде, болашақта менде, әлем мойындаған, жаһанға атағы жеткен, табанды күрескер, туған халқының бәйтерегі, көсемі, кемеңгері, елінің аманатын арқалаған, алтын дінгегі, біздің тұңғыш президентіміз-Н.Ә.Назарбаев сияқты болғым келеді. Елбасымыз-халық үшін, ел үшін аянбай қызмет етті.

Қазақстанды бүкіл әлемге танытты. Тәуелсіздігімізді баянды етті. Біздің Қазақстан елінде көп ұлттың өкілдері тұрады. Олардың ойлары, сөздері мен істері әрқашанда бірлікте. Барлығы да бейбітшілік өмірді қалайды. Біз құстай ұшып, дамып бара жатқан қоғамның мүшесіміз. Менің де өмірде өз жолымды, өз орнымды тауып, арман-мақсатымды жүзеге асыру жолында аянбай білім алып, болашақта қоғамға қызмет еткім келеді. Өйткені, адамға қоғамға еңбек етуден артық бақыт жоқ. Табиғат–адам баласының құтты қонысы, мекені, ырыс-дәулеті, денсаулығының сенімді серігі. Сондықтан табиғатымызды аялау, күтіп баптау, ол да жастар қолында. Баянауыл ауылында тұрып, мен, табиғаттан, мейірімділікті, сүйіспеншілік пен қамқоршылықты, әсемдікті үйрендім.

Білім – біздің серігіміз, өмірлік жолдасымыз. Жастар, яғни біздер, талпынатын болсақ, болашақта үлкен жетістікке жете отырып, өз еліміздің туын биікке көтеріп, білімнің биік шыңдарын бағындырып, жаңалықтар ашып, елу елдің қатарынан табылатынымызға өте сенімдімін. Осы армандарым орындалып, жоғарғы оқуды бітіріп, өз еліме оралып, демалатын орындар ашып, әсем табиғат аясында таза ауамен дем алып, таза Сабындыкөл, Жасыбай,

Торайғыр көлдеріне түсіп, балық аулап, мөлдір таза бұлақтан су ішіп, халқымның бақытты өмір сүруіне өз үлесімді қосар едім. Баянауыл жеріне зауыттар мен фабрикалар салудың қажеті жоқ деп ойлаймын. Біздің жер нақты жазғы уақытта дем алатын орын. Сауықтыру орындарын ашып, жұмыссыздықты азайтып, өз жерімде адамдарды жұмысқа қабылдап, елдің әл-ауқатын жақсартар едім. Жапон елінде табиғат байлығы атымен жоқ. Осыған карамастан олар жаһандағы ең бір бай ұлт болып есептеледі. Оларды байлыққа жеткізген ақыл-парасат пен ғылым-білімі. Олар адамның көңілін бұзып, жүйкесіне тигізетін сөздер айтпайды. Олар бір-біріне ілтипат, ізгілік пен сыйластық танытады. Ал бұл тектілік қазақта да бар. Біз өз салт-дәстүрімізді, әдет-ғұрпымызды ұстансақ, даналық сөздерімізді, тәлім-тәрбиемізді жаңғыртсақ, ол біздің-асыл қазынамыз болып есептеледі. Сондықтан да алға қойған мақсатыма жету жолында - жан-жақты ізденіп, білім алудың нәтижесінде, данышпан Абай атамыз айтқандай бойымызда «Нұрлы ақыл, жылы жүрек, ыстық қайрат» басым болса, адал еңбектің арқасында бәсекеге қабілетті, аса білімді, рухани бай, сауатты жастар қатары көбейіп, Қазақстан мемлекетінің болашағы жарқын болатынына өте сенімдімін.

«Егер мен президент болсам...»

Сағадат Ботагөз-8 «Ә» сынып оқушысы

Жетекшісі өзін-өзі тану мұғалімі: Рахметова Фаридә Кенжебаевна

З.Ақышев атындағы жалпы білім беретін орта мектебі

Павлодар облысы, Баянауыл ауылы

Егер мен президент болсам, Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың сара жолын жалғастырушысы болар едім. Себебі тәуелсіздік алу жолында аянбай халқы, елі үшін еңбектенді. XX ғасырдың 90-жылдарында азық-түлік, киім-кешектің тапшы заманында, халықтың қолында қорғансыздық болмағанда, КСРО-ның ыдырау кезеңінде, біздің тұңғыш президентіміз тәуекелге бел буып, халықтың ертеңгі күніне сенімдерін оятты. Елдің саяси құрылымы жаңа мәнді иеленді. Қазақстан халқы Ассамблеясы құрылды, ұлттық валюта теңгеміз дүниеге келді. Қазақстан кең-байтақ даласының мемлекеттік шекарасын бекітті. Халықаралық, ұлы державалар қатарына кіріп, Қазақстан елін бүкіл жер шары білетін болды. Тәуелсіз Қазақстан мемлекетінің негізін салушы біздің президентіміз-Н.Ә.Назарбаев екендігін бүкіл әлемдік көшбасшылар мойындап отыр.

Қазақ халқы қазыналы, қонақжайлы елміз. Жеріміз ұшан теңіз, кен байлығына толы. Ата-бабаларымыз жастарға аманат етіп қалдырып кеткен «жеті қазынаны» біліп, меңгеру біз үшін басты міндет. Қазақ өзінің дәстүрлі дүниетанымында жеті қазынаны ер жігіттің өмірімен байланыстырып, ол ұғымға мыналарды жатқызған: жүйрік ат, қыран бүркіт, құмай тазы, берен мылтық, қанды ауыз қақпан, майланғыш ау, өткір кездік. Халқымыз қазынаны ырыс деп санаған. Сол себептен ырыстар қатарында ақыл-парасатты, денсаулықты, ақ жаулықты, баланы, пейіл-көңілді, жерді, итті атаған. Осы қазақ қазынасының құндылығын меңгеріп, ұрпақтан-ұрпаққа жеткізу- ол жастар, біздің қолымызда. Осы орайда тұңғыш президентіміздің мына дана сөзі ойымнан бір кетер емес: «Егер адам өз қабілетін, білімін қастерлеп, өмірмен біте қайнасып жүрсе, оның қолынан келмейтін нәрсесі жоқ». Сондықтан мен өзімнің алдыма мынадай мақсат қойдым: сабақты жақсы оқып, жоғарғы оқу орнына түсіп, тұңғыш президентім Н.Ә.Назарбаев сияқты елін, халқын сүйген азаматша болып ер жетіп, мемлекетіміздің ілгері алға қарай басуына жағдай жасап, күн демей, түн демей еңбектеніп, еліміздің салт-дәстүрін, тарихын біліп, дамытып, жаңа технологиялық әдіс-тәсілдерді меңгеріп, Қазақстан елі басқа елге тәуелді болмай, барлық шикізат өнімдерін, өндіріске қажетті қазба байлықтарын өз елімізде өндіріп, сыртқа импортқа шығарып,

мемлекет пен халқымыздың бақытты өмір сүруіне жағдай жасар едім. Өз жерімізде өндірістік орындарымыз көп болса, елімізде жұмыссыздық та азаяды.

Адал еңбек жасайтын адамдардың күн көрісіне қарай еңбекақыларын өсіріп, аналарды елу сегізден, ер азаматтарды алпыс жасынан зейнеттік жасқа шығарар едім. Өйткені ауылдық жерде аналар үйлерінде балаларын күтеді, сиыр сауады, от жағады. Сонымен қатар отбасын, бала-шағасын асырау үшін қосымша мемлекеттік жұмыста болады. Анаға түсетін жүк ауыр, сондықтан ауылдық жерде осыған көп көңіл бөлер едім. Отбасылық жағдайы жайсыз, аз қамтамасыз етілген отбасыларын ескере отырып, баспана мәселесін шешіп берер едім. Жоғарғы оқу орнында тегін білім алып, жатаханамен түлектерді қамтамасыз етуге, дәріханаларда дәрі-дәрмектердің бағасын түсіріп, қол жетімді етуге өз үлесімді болашақта қоссам ба деген ойлар көп келеді. Адам өзіне-өзі сенімді болса, ерік, жігердің, ақылдың арқасында алдына қойған мақсатына жетеді. Әрбір адам өмірге жайдан-жай келмейді. Әрбір дүниеге келген нәресте, өмірінде қоршаған ортаға жақсылық жасау үшін келеді. Сондықтан да, мен де өз еліме, халқыма адал қызмет жасап, тұңғыш президентім сияқты халқымның, елімнің сүйіктісі атанып, қиындықпен күресіп, сенімділіктің арқасында үлкен жетістікке жетер жолында, қасық қаным қалғанша еңбектеніп, болашақта аңсаған арманыма жетемін деген ойдамын.

Ал бұл мақсатқа жету үшін аянбай оқып, ішкі жан дүниемді тыныштыққа толтырып, қоршаған ортадағы адамдарға, жан-жануарларға, табиғатқа сүйіспеншілікпен қарап, өмірде дұрыс іс-әрекет жасай отырып, өз еліме адал қызмет жасап, қоршаған ортаға қиянат жасамай, алдыма қойған негізгі мақсаттарыма жетуді армандаймын. Сол арманға жету жолында қызықты кітаптарды, газет-журналдарды оқып, өз білімімді жетілдіру арқылы, Отанға, халқыма адал қызмет жасап, ержүрек Бауыржан Момышұлы сияқты «жүректі адам» атанғым келеді. Өзімді оқытып жатқан ұстаздарыма алғысым шексіз. Өйткені ұстаздарымның арқасында өзімді-өзім танып біліп, біреуге жаманшылық жасамауды үйрендім. Ізгілікке жақын болып, жүрегімді мейірімділік пен сүйіспеншілікке толтырып, ата-анам, ата-әжем, туған-туыстарымның ортасында бейбітшілік, бақытты өмір сүруді үйрендім.

«Өзін-өзі тану» рухани-адамгершілік білім беру бағдарламасының авторы, «алтын жүректі» анамыз Сара Алпысқызы Назарбаева айтқандай, «Өмірге адам болып келген соң, адам болып өту парыз» деген дана сөзі менің жүрегімде мәңгі сақталмақ. Тұңғыш президентіміз-Н.Ә.Назарбаев биылғы – 2019 жылды «Жастар жылы» деп атап, аманат етіп жастарға тапсырып кетті. Сондықтан Отанымызға адал қызмет етсек, үлкен белестерді бағындыра алатынымыз сөзсіз.

Требования к содержанию и оформлению

Авторские права.

Высылая материалы, автор гарантирует, что

- по данной работе у автора нет обязательств перед третьими лицами, препятствующими размещению материалов;

- отправляя материал для публикации в журнале, Вы подтверждаете, что права на нее принадлежат Вам, и если возникнут проблемы с соблюдением авторских прав, то обязуетесь разрешать их самостоятельно;

Требования к содержанию и оформлению статей:

1. В структуру статьи должны входить: заглавие статьи; ФИО автора/ов; занимаемая должность; название учреждения; город/район; текст статьи; список литературы, который должен содержать лишь цитируемые в тексте работы.

2. Заглавие статьи должно быть информативным, лаконичным.

3. Статья предоставляется в редакцию журнала в электронном виде.

4. Объем статьи не должен превышать **4 страниц** формата А4, страницы должны быть целиком заполнены текстом. Шрифт 14 Times New Roman, интервал – 1,0. Поля: слева, справа, сверху, снизу – 2 см, включая таблицы, схемы, рисунки и список литературы.

5. Все формулы должны набираться в «Редакторе формул» в текстовом редакторе Word.

6. Все графики и диаграммы и прочие выстраиваемые объекты должны быть снабжены числовыми данными, обеспечивающими при необходимости их (графиков, диаграмм) достоверное воспроизведение, размер шрифта -12 пт.

7. Табличные сноски располагаются под таблицей.

8. Список литературы оформляется в конце статьи.

9. Статья сопровождается краткими аннотациями (5-7 предложений), содержащими информацию о тематике и проблематике статьи, цели ее написания.

10. Ответственность за содержание статьи несут авторы.

11. Редакционная коллегия оставляет за собой право публикации или отклонения статьи.

12. Материалы авторам не возвращаются.

13. Статьи, оформленные с нарушением требований, к регистрации не принимаются.

14. Фото не помещать в текст (сохранять отдельно в формате JPG с нумерацией от №1, №2). В тексте статьи указывать номер фото, выделяя жирным шрифтом.

15. В отдельном от статьи файле (Заявка) указываются сведения об авторе: ФИО, учёная степень, учёное звание, занимаемая должность, название учреждения, домашний адрес, контактные телефоны, e-mail.

16. Можно приложить качественную фотографию автора (в электронном виде).

17. Редакционная коллегия имеет право вернуть на доработку автору материалы при невыполнении предъявляемых требований, наличии орфографических, грамматических и стилистических ошибок, отрицательной рецензии.

18. Статья обязана сопровождаться Рецензией, с подписью автора и печатью учреждения, в которой работает рецензент (авторами рецензии могут быть, руководители МО, методисты, ППС института или вуза)

19. Материалы представляются на казахском или русском языках на электронный адрес **ziat.journal@mail.ru**

Требования к содержанию и оформлению методической разработки:

1. Представляемый материал (методическая разработка, конспекты) должен являться оригиналом, не опубликованным ранее в других печатных изданиях.

2. Первая страница должна содержать следующую информацию: заглавие, фамилию, имя автора, место работы (наименование организации) автора, далее следует текст.

3. В конце метод.разработки должен быть приведен список использованной литературы.

4. Материалы представляются на казахском или русском языках на электронный адрес **ziat.journal@mail.ru** в формате «Microsoft Word».

5. Объем текста не должен превышать **4 страниц** формата А4. Набор текста должен быть осуществлен с учетом соблюдения общепринятых стандартов (абзацные отступы, «одинарный» межстрочный интервал и тп.), тип шрифта «Times New Roman», шрифт 14, интервал – 1,0. Поля: слева, справа, сверху, снизу – 2 см.

6. Ответственность за содержание материала несут авторы.

7. Методические разработки, оформленные без соблюдения данных требований не принимаются к публикации.

8. При наличии редакционных замечаний материал так же возвращается автору на доработку.

Мазмұны мен ресімделуіне қойылатын талаптар

Авторлық құқық.

материалды ұсынғанда, автор кепілдік береді

- осы жұмыс бойынша авторда материалдарды орналастыруға кедергі келтіретін үшінші тұлғалардың алдында міндеттемелер жоқ;
- журналға материалды жариялауға жібере отырып, сіз оған деген құқық Сізге тиесілі екенін растайсыз, егер авторлық құқықты сақтауда проблемалар туындаса, оларды өз бетінше шешуге міндеттенесіз;

Мақалалардың мазмұны мен ресімделуіне қойылатын талаптар:

1. Мақала құрылымына: мақаланың атауы; автордың аты-жөні; атқаратын қызметі; мекеменің атауы; қала/аудан; мақала мәтіні; тек жұмыс мәтінінде дәйексөз келтірілетін әдебиеттер тізімі кіреді.
2. Мақаланың тақырыбы ақпаратқа толы, жинақы болуы керек.
3. Мақала журнал редакциясына электронды түрде ұсынылады.
4. Мақала көлемі А4 форматындағы 4 беттен аспауы тиіс, беттер толық мәтінмен толтырылуы тиіс. Қаріп 14 Times New Roman, интервал – 1,0. Өрістер: сол, оң, жоғарғы, төменгі – 2 см, кестелерді, сызбаларды, суреттерді және әдебиеттер тізімін қоса алғанда.
5. Барлық формулалар Word мәтіндік редакторында "Формулалар редакторында" терілуі тиіс.
6. Барлық кестелер мен диаграммалар және өзге де құрылатын объектілер сандық деректермен жабдықталуы тиіс, қаріп мөлшері -12 пт.
7. Кестелік сілтемелер кестенің астына орналастырылады.
8. Әдебиеттер тізімі мақала соңында ресімделеді
9. Мақала тақырыбы мен мәселесі, оны жазу мақсаты туралы ақпаратты қамтитын қысқаша аннотациялармен (5-7 сөйлем) сүйемелденеді.
10. Мақала мазмұнына авторлар жауап береді.
12. Редакциялық алқа мақалаларды жариялау немесе қабылдамау құқығын өзіне қалдырады.
12. Материалдар авторларға қайтарылмайды.
13. Талаптар сай келмейтін мақалалар тіркеуге қабылданбайды.
14. Суретті мәтінге орналастырмау (№1, №2 нөмірленген JPG форматында жеке сақтау). Мақала мәтінінде Фото нөмірін жазып көрсеті қажет.
15. Мақаладан бөлек файлда (өтінім) автор туралы мәліметтер көрсетіледі: аты-жөні, оқу дәрежесі, оқу атағы, атқаратын қызметі, мекеменің атауы, мекен-жайы, байланыс телефондары, e-mail.
16. Автордың сапалы суретін (электронды түрде) қоса беруге болады.
17. Редакциялық алқа қойылатын талаптар орындалмаған, орфографиялық, грамматикалық және стилистикалық қателер, теріс рецензиялар болған кезде материалдарды авторға толықтыруға, өзгертуге қайтаруға құқылы.
18. Мақалаға рецензия жазылуы керек, онда рецензия жазған автордың қолы және рецензент жұмыс істейтін мекеменің мөрі қойылуы қажет (рецензияның авторлары ӘБ жетекшілері, әдіскерлер, институттың немесе ЖОО-ның профессор-оқытушылар құрамы болуы мүмкін).
19. Материалдар қазақ немесе орыс тілдерінде электронды мекен-жайға ұсынылады **ziat.journal@mail.ru**

Әдістемелік әзірлемелердің мазмұны мен ресімделуіне қойылатын талаптар:

1. Ұсынылатын материал (әдістемелік әзірleme, конспектiлер) бұрын басқа баспа басылымдарында жарияланбаған болуы тиіс.
2. Бірінші бетте мынадай ақпарат болуы тиіс: материал тақырыбы, тегі, аты, жұмыс орны (ұйымның атауы), әрі қарай мәтін жазылады.
3. Соңында пайдаланылған әдебиеттер тізімі келтірілуі тиіс.
4. Материалдар қазақ немесе орыс тілдерінде "Microsoft Word" форматында электронды мекен-жайға ұсынылады **ziat.journal@mail.ru**.
5. Мәтін көлемі А4 форматындағы **4 беттен** аспауы тиіс. Мәтін терімі жалпы қабылданған стандарттарды (абзацтық шегіністер, жоларалық "бір" интервал және т.б) сақтауды есепке ала отырып жүзеге асырылуы тиіс.), "Times New Roman" шрифтінің түрі, 14 шрифт, интервал – 1,0.
6. Материалдың мазмұнына авторлар жауапты
7. Осы талаптарды сақтамай ресімделген әдістемелік әзірлемелер жарияланымға қабылданбайды.
8. Орталық қойылатын талаптар орындалмаған жағдайда, орфографиялық, грамматикалық және стилистикалық қателер, болған кезде материалдарды авторға толықтыруға, өзгертуге қайтаруға құқылы.